

MINISTERSTVO
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS
OF THE SLOVAK REPUBLIC

MINISTÈRE
DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES
DE LA RÉPUBLIQUE SLOVAQUE

MINISTERIO
DE RELACIONES EXTERIORES
DE LA REPÚBLICA SLOVACA

МИНИСТЕРСТВО
ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ
СЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ

وزارة
للشؤون الخارجية
للجمهورية اسلوفاكية

斯洛伐克共和国的
外交部

Vydalo Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky
Odbor verejnej diplomacie

ISBN 978-80-88726-38-8

Výročná správa
Ministerstva zahraničných vecí
Slovenskej republiky
Zahraničná politika v roku 2009

vedenie MZV SR

publikačná činnosť

Olga ALGAYEROVÁ
štátna tajomníčka
štatutárna zástupkyňa
ministra

Juraj SIVÁČEK
vedúci služobného
úradu

Diana ŠTROFOVÁ
štátna tajomníčka

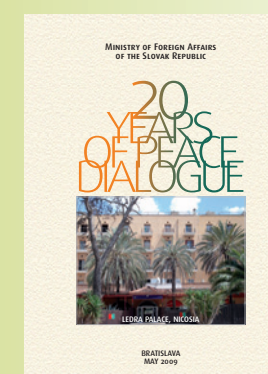
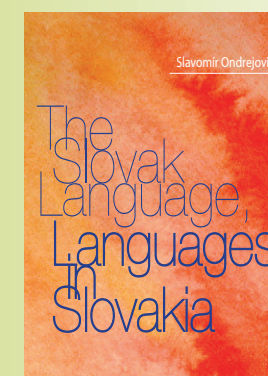
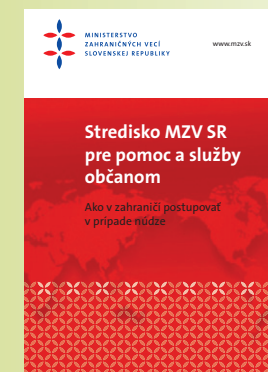
Miroslav LAJČÁK
minister zahraničných
vecí Slovenskej republiky

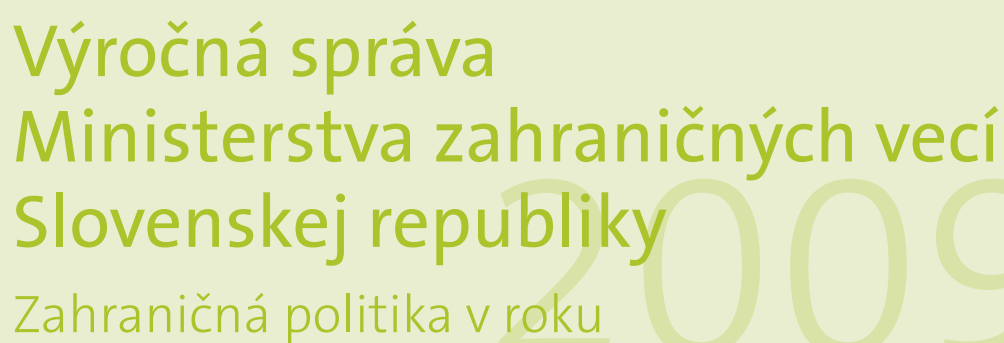
Na zabezpečenie informovanosti a propagácie Slovenska v zahraničí bolo pre diplomatické misie a slovenské inštitúty v zahraničí zakúpených a vyexpedovaných 70 777 propagačných a informačných materiálov. Okrem toho Odbor verejnej diplomacie pre diplomatické misie a slovenské inštitúty pravidelne zabezpečoval prípravu a zasielanie periodických ekonomico-analytických magazínov *Trend Watch* a *Ekonomika a obchod* v slovenskom a anglickom jazyku.

edičná činnosť v roku 2009

V roku 2009 Ministerstvo zahraničných vecí SR v úzkej spolupráci so zastupiteľskými úradmi (ZÚ) SR v zahraničí a s externými vydavateľmi vydalo niekoľko neperiodických publikácií a propagačných materiálov:

- pre Stredisko pomoci občanom sme pripravili 200 000 výtlačkov informačných skladačiek a 200 000 samolepiek s kontaktnými údajmi;
- na podporu účasti slovenských občanov na voľbách do Európskeho parlamentu sme vytlačili 100 000 propagačných plagátov;
- v spolupráci so ZÚ SR v Nikózii sme vydali 500 neperiodických publikácií venovaných 20. výročiu mierových rozhovorov na Cypre;
- v spolupráci s TASR sme zorganizovali výstavu *Cestou zamatovej revolúcie: Slovensko po roku 1989* venovanú 20. výročiu nežnej revolúcie v slovenskej, nemeckej, anglickej, vo francúzskej a v poľskej jazykovej mutácii, ktorá bola zaslaná všetkým ZÚ SR a Slovenským inštitútom (SI) v zahraničí a v novembri inštalovaná aj v reprezentačných priestoroch MZV;
- pripravili sme súbor desiatich veľkoformátových plagátov pre všetky ZÚ SR a SI v zahraničí;
- v spolupráci s Ministerstvom obrany SR sme vydali publikáciu *Slovenská republika v NATO* v ukrajinskom a ruskom jazyku pre ZÚ SR v Kyjeve;
- v spolupráci s jazykovedným ústavom SAV sme vydali publikáciu *Slovenský jazyk, jazyky na Slovensku* v anglickej jazykovej mutácii;
- v spolupráci s vydavateľstvom GeoGrafia sme vydali propagačnú publikáciu *Slovensko* v anglickom jazyku;
- v spolupráci s AB Film sme realizovali videofilm na DVD *Slovensko*.

publika
roku

Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky.
Zahraničná politika v roku 2009

© Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky, Bratislava 2010
Všetky práva vyhradené.

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky
Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37
Slovenská republika

Tel.: +421-2-5978-1111 (ústredňa)
Fax: +421-2-5978-3638 (3639)
E-mail: info@mzv.sk
Webstránka: www.mzv.sk

Fotografie:
Fotodatabáza MZV SR, SITA, TASR, Kancelária prezidenta SR, Kancelária Národnej rady SR,
Úrad vlády SR, SAMRS, UNPhoto (Paulo Figueiras), ADRA-Slovakia (Marek Soós)

Jazyková redaktorka:
Dorota Balšínková

Rozsah: 56 strán
Náklad: 500 kusov

Grafické spracovanie, sadzba a tlač: AEPRESS, s.r.o.

ISBN 978-80-88726-38-8

obsah

■ predhovor	5
■ ústavní činitelia a zahraničná politika	7
■ zahraničná politika SR v roku 2009	8
■ bezpečný a demokratický svet	11
slovensko v NATO	12
slovensko v OBSE a Korfský proces.....	14
západný Balkán: naša dlhodobá priorita	16
slovensko v medzinárodných organizáciách	18
■ úspešné a prosperujúce Slovensko	21
slovenská ekonomická diplomacia	22
slovenská republika a V4	24
dobré susedské vzťahy	26
slovakAid 2009.....	29
energetická bezpečnosť	32
■ záujmy Slovenska v efektívnej Európskej únii	35
ratifikácia Lisabonskej zmluvy	36
slováci v inštitúciách EÚ.....	37
koordinácia sektorálnych politík	38
východné partnerstvo	40
■ služba občanom a Slovensko otvorené svetu	43
konzulárna služba	44
služby pre verejnosť	46
honorárne konzuláty	47
verejná diplomacia	48
kultúrna diplomacia	49
■ moderná slovenská diplomacia	51
modernizácia MZV	52
organizačná schéma MZV	54
záverečný účet MZV	56

„Svoje zahraničnopolitické pozície Slovensko formuluje jasne, zrozumiteľne a hodnotovo kompatibilne s európskymi i euroatlantickými postojmi. Prípadné osobitosti svojich postojov si vie hodnoverne obhájiť.“

Ivan Gašparovič, prezident SR, z príhovoru na Výročnej konferencii zahraničnej politiky SR 28. 4. 2009

„Je škoda, že sme Lisabonskú zmluvu nepredstavili v atraktívnejšom svetle. Zdá sa, že ide o nepodstatný predpis, ale je to významný medzinárodný dokument.“

Robert Fico, predseda vlády SR v reakcii na ratifikáciu Lisabonskej zmluvy

„Očakávam, že sa konečne presadí tendencia, ktorá v novom volebnom, ale najmä finančnom období urobí z Európskej únie za pomoci Európskeho parlamentu naozaj veľmoc, ktorá v rámci globálnych problémov bude zohrávať svoju úlohu tak, ako USA alebo iné veľmoci vo svete.“

Pavol Paška, predseda Národnej rady SR počas volieb do EP

„Musíme urobiť viac dnes, ak chceme, aby sme mohli urobiť menej zajtra.“

Anders Fogh Rasmussen, generálny tajomník NATO, z vystúpenia na konferencii Nové výzvy – lepšie spôsobilosti, ktorá sa konala pri príležitosti neformálneho stretnutia ministrov obrany NATO v Bratislave 22. 10. 2009.

Vážení čitatelia,

slovenská zahraničná služba má za sebou ďalší náročný rok. Bol to rok, v ktorom všetky oblasti spoločenského života poznamenala globálna hospodárska kríza. Podstatne ovplyvnila aj poradie našich zahraničnopolitických priorít – na ich prvé miesto sme preto v uplynulom roku zaradili zápas o zmiernenie dosahov krízy na hospodársky a sociálny život Slovenska.

Ochrana ekonomickej bezpečnosti krajiny, podpora slovenských exportných aktivít, intenzívnejšia práca na približovaní atraktivity Slovenska novým zahraničným investorom, podpora podnikateľským subjektom a cieľavedomejšia práca v medzinárodných ekonomických organizáciách v úzkej súčinnosti s vládou, mimovládny sektorom a podnikateľskými kruhmi boli kľúčové súčasti slovenskej ekonomickej diplomacie v minulom roku. Slovensko zároveň angažovane prispievalo k hľadaniu spoločných medzinárodných riešení a postupov v protikrizovom manažmente. Stali sme sa tak súčasťou medzinárodného úsilia o obnovenie stability a trvalo udržateľného rozvoja vo svete, o hľadanie ciest k zodpovednejšiemu a systematickejšiemu medzinárodnému dialógu, súčasťou snahy o bezprecedentnú globálnu koordináciu protikrizových opatrení i preventívnych krokov k obmedzeniu nových globálnych hrozieb.

Rok 2009 bol rokom významných výročí: pred piatimi rokmi Slovensko vstúpilo do Európskej únie a Severoatlantickej aliancie, pred šesťdesiatimi rokmi bolo založené NATO, pred dvadsiatimi rokmi Slovensko bolo súčasťou závažných spoločenských premien nazývaných tiež nežná revolúcia. Pripomenutie týchto výročí sme využili na pozitívnu prezentáciu svojej krajiny – spojili sme odkaz a idey revolúcie s princípmi a hodnotami integračných zoskupení, ktorých sme členmi, potvrdili sme svoju oddanosť demokracii, rešpektovaniu ľudských

práv a úsiliu o udržateľný rozvoj v našej krajine i vo svete.

Rok 2009 ostane v análoch slovenskej novodobej histórie zapísaný ako rok úspešného zavedenia eura. Tento krok bol symbolickým a sebavedomým završením formálnej integrácie Slovenska do všetkých politík EÚ. Vhodným načasovaním, kvalitnou prípravou a hladkým zavedením spoločnej európskej meny krajina zvýšila svoju politickú a ekonomickú prestíž a zmiernila nepriaznivé dôsledky globálnej hospodárskej a finančnej krízy. Pred rokom som na tomto mieste písal, že v roku 2009 by kľúčovými slovami domácej i medzinárodnej politiky mali byť solidarita a súdržnosť, lebo ony naznačujú cestu z krízy aj k vyššej korektnosti vzťahov. A skutočne – práve v čase krízy sa ukázala výhoda a zmysel európskej integrácie, sila solidarity a vzájomnej podpory a pomoci medzi členmi Európskej únie. Boli to krajiny Únie, ktoré Slovensku solidárne pomohli riešiť i problém plynovej krízy zo začiatku roka 2009.

Minulý rok bol pre Úniu mimoriadne významný z hľadiska jej budúceho fungovania. Ukončením zložitého procesu ratifikácie *Lisabonskej zmluvy* v členských krajinách a jej vstupom do platnosti od 1. decembra 2009 došlo k niektorým zásadným štrukturálnym zmenám – v inštitucionálnom usporiadaní a praktickom fungovaní EÚ. Nás uspokojuje, že zmluva neoslabuje postavenie a hlas Slovenska v spoločenstve. Značný význam pre slovenskú diplomáciu má aj zriadenie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, na ktorej sa chceme aj primerane podieľať. V týchto dňoch v Bruseli nastupuje nová zostava Európskej komisie, v ktorej má Slovensko dôstojné zastúpenie na poste podpredsedu Komisie pre administratívu a medziinštitucionálne vzťahy. Získanie práve tohto postu považujem za úspech slovenskej zahraničnej politiky.

Za pozitívnu pokladám skutočnosť, že napriek kumulácii náročných agend EÚ sa v minulom roku nezastavil proces rozširovania Únie, ktorý patrí k našim zahraničnopolitickým prioritám. Integrovaný proces na Balkáne napriek vnútorným problémom krajín regiónu i zložitému regionálnemu kontextu pokračuje. S uspokojením vnímame skutočnosť, že Únia v roku 2009 ponúkla partnerom vo svojom východnom susedstve projekt Východného partnerstva, ktorý môže byť vhodným nástrojom na vzájomné zblížovanie sa a na zvýšenie stability v regióne východnej Európy.

Slovensko bolo súčasťou odpovedí Severoatlantickej aliancie na dynamický vývoj medzinárodnej situácie v minulom roku. Aliancia sa sústredila predovšetkým na vojenskú misiu v Afganistane, kde si zhoršujúca sa bezpečnostná situácia vyžiadala rozhodnutia o nových vojenských posilách. Plnenie spojeneckých záväzkov viedlo aj Slovensko k spolupodieľaniu sa na splnení tohto cieľa a k rozhodnutiu posilniť svoj vojenský kontingent v krajine. Nové bezpečnostné výzvy, budúcnosť transatlantických vzťahov i vzťahov NATO s partnermi či otázka ďalšieho rozširovania NATO priviedli Alianciu k začatiu intenzívnej prípravy novej Strategickej koncepcie. Rád konštatujem, že Slovensko na všetkých uvedených procesoch i v minulom roku aktívne participovalo.

Osobitný význam pre nás v uplynulom roku mali bilaterálne vzťahy, predovšetkým so spojencami v Únii a NATO. Chcem podčiarknuť náš záujem o dobré vzťahy so susedmi ako poprednú prioritu našej zahraničnej politiky. Žiaľ, v tejto oblasti sme museli nadmieru veľa energie venovať agende bilaterálnych vzťahov s Maďarskou republikou, ktorú naši južní susedia zužovali na jedinú problematickú oblasť vzťahov – na otázky súvisiace s postavením občanov Slovenskej republiky patriacich k maďarskej národnostnej menšine. Vývoj dáva za pravdu našim postojom a postupom, zamieraným na pragmatické, vecné a európsky štandardné riešenie prípadných rozporov. Slovensko nemohlo ustúpiť účelovej internacionalizácii problému, jeho manipulácii a nátlaku, ktoré neprospejú vzájomnej dôvere a poškodili dobré meno oboch strán v zahraničí.

Výnimočné postavenie v zahraničnopolitických aktivitách Slovenskej republiky mala regionálna spolupráca a osobitne Vyšehradská štvorka. Táto spolupráca potvrdila svoj pozitívny potenciál v agende západného Balkánu, východnej politiky Únie, energetickej bezpečnosti i pri riešení problémov rómskej komuni-

ty. V regióne sme zaznamenali aj znepokojivé tendencie oživovania politického extrémizmu, revanšizmu, šovinizmu, lokálne prejavy neonacizmu, rasizmu a antisemitizmu. Tie majú potenciál radikalizovať spoločenský život niektorých krajín regiónu.

K základným princípom našej zahraničnej politiky radíme dôsledné napĺňanie medzinárodných záväzkov a princípov medzinárodného práva. Boli sme aktívni v OSN, Rade Európy i v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, napriek kríze sme neprestali v poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci. Slovenská zahraničná služba pracovala aktívnejšie pri ochrane práv a záujmov našich občanov v zahraničí. Konzulárnu službu sme posunuli na kvalitatívne vyššiu úroveň, organizačne i technicky kompatibilnú s požiadavkami nášho členstva v schengenskom systéme aj s našimi ďalšími medzinárodnými záväzkami.

S elánom sme sa v uplynulom roku pustili do materializácie konceptu verejnej diplomacie, ktorá našla vyjadrenie o. i. v presadzovaní multirezortného konceptu prezentácie Slovenska v zahraničí. Som presvedčený, že intenzívnejšie zapojenie ďalších štátnych a vládnych inštitúcií a mimovládneho sektora do tvorby zahraničnej politiky i obrazu Slovenska v zahraničí robí naše pôsobenie na medzinárodnej scéne bohatším, komplexnejším a legitímnejším.

Vážení čitatelia,

rok 2009 bol v medzinárodných vzťahoch rokom výnimočným – priniesol mnohé nové závažné globálne výzvy a bezpečnostné hrozby, ale aj mnohé príklady jednoty, súdržnosti, solidarity a spolupráce najširšieho medzinárodného spoločenstva pri hľadaní spoločných odpovedí ľudstva na ne. Slovensko sa v tomto spoločnom úsilí nestratilo, prispievalo k nemu reálnymi činmi a svojou vyváženou politikou, hodnotovo kompatibilnou s európskymi civilizačnými tradíciami, dokazovalo svoju dôveryhodnosť, spoľahlivosť a zodpovednosť. Veľmi si želim, aby aj rok 2010 potvrdil plnú kontinuitu tohto smerovania Slovenska.

Miroslav Lajčák
minister zahraničných vecí SR

ústavní činitelia a zahraničná politika

Začiatkom januára rokoval prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič v Kyjeve s ukrajinským kolegom Viktorom Juščenkom o obnovení dodávok zemného plynu na Slovensko.

Zákon o štátnom jazyku bol jednou z tém, ktorým sa venovali predseda Národnej rady Slovenskej republiky Pavol Paška s predsedom Európskeho parlamentu Jerzym Buzekom pri príležitosti jeho oficiálnej návštevy Slovenska. Obaja predstavitelia diskutovali tiež o spolupráci Európskeho parlamentu s Národnou radou Slovenskej republiky, ako aj o situácii v Európskej únii.

Slovensko-maďarské vzťahy dominovali stretnutiu predsedov slovenského a maďarského parlamentu Pavla Pašku a Katalin Sziloviej, ktorí sa stretli v Belej pri Štúrove. Obaja zhodnotili aj spoločné rokovania piatich slovenských a maďarských parlamentných výborov, ktoré sa stretávali v januári a vo februári. Ich úlohou bolo formulovať hlavné požiadavky, ktoré slúžia ako podklady predsedom oboch parlamentov pri riešení problémov.

Slovensko navštívil po prvýkrát kráľ Jordánskeho hášimovského kráľovstva Abdullah II. Ibn Al Hussein na pozvanie prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča. Cieľom návštevy bolo zintenzívnenie politického dialógu a oživenie vzájomných návštev, ktoré majú zlepšiť ekonomickú a investičnú spoluprácu.

Slovenská republika historicky po prvýkrát hostila neformálne stretnutie ministrov obrany členských krajín Aliancie. Pri tejto príležitosti navštívil Slovensko generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen, ktorého oficiálne prijal i premiér Robert Fico. Spoločne prediskutovali hlavne operácie NATO v zahraničí, možnosti posilnenia slovenskej účasti v Afganistane a prípravu novej Strategickej koncepcie NATO, ale aj politiku Aliancie na Balkáne a vzťahy NATO – EÚ a NATO – Rusko.

Slovensko v júni navštívil vysoký predstaviteľ EÚ pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku Javier Solana, ktorý vystúpil aj s prejavom na porade vedúcich zastupiteľských úradov Slovenskej republiky. Hlavnou témou vystúpenia J. Solanu bola spoločná zahraničná a bezpečnostná politika ako nástroj pri presadzovaní Európskej únie ako globálneho hráča. Vysokého predstaviteľa EÚ prijal aj predseda vlády Slovenskej republiky Robert Fico.

slovensko v bezpečnom a demokratickom svete

Slovenská republika aj v roku 2009 zachovávala kontinuitu svojich zahraničnopolitických priorít. Vychádzala z principiálneho rešpektovania hodnôt demokracie, ľudských práv, podpory udržateľného rozvoja s dôrazom na sociálnu solidaritu. Svoju dôveryhodnosť upevňovala dodržiavaním spojeneckých záväzkov v organizáciách a spoločenstvách, ktorých je členom, predovšetkým v EÚ, NATO, OSN, RE a OBSE. Slovenská zahraničná politika svojím pôsobením potvrdila, že je pripravená cez integračné mechanizmy aktívne sa podieľať na posilňovaní nástrojov efektívneho multilateralizmu a na riešení vážnych globálnych tém. Za znepokojujúci jav sa na medzinárodnej scéne v roku 2009 považovalo pôsobenie síl extrémizmu, nacionalizmu, neonacizmu, rasizmu, antisemitizmu a náboženského fundamentalizmu, ktoré majú potenciál radikalizovať vzťahy vo svete i v Európe.

Členstvo v **Severoatlantickej aliancii** bolo základným bezpečnostným pilierom slovenskej zahraničnej politiky. Slovensko podporilo transformáciu Aliancie, aby bola schopná lepšie reagovať na súčasné i vznikajúce nové bezpečnostné hrozby. Aktívne sa zapájalo do tvorby strategických rozhodnutí Aliancie a po prvý raz v svojej histórii i do prípravy jej novej Strategickej koncepcie. Potvrdením tejto skutočnosti bolo aj rokovanie Severoatlantickej rady Aliancie na úrovni ministrov obrany v Bratislave v októbri 2009. Slovenská republika sa zasadzovala za pokračovanie rozširovania Aliancie, za posilňovanie transatlantických vzťahov, za strategické partnerstvá a spoluprácu Aliancie s medzinárodnými organizáciami a regionálnymi zoskupeniami. Slovensko zväčšilo svoju účasť v silách ISAF v Afganistane a rozhodnutím o budúcom navýšení svojho vojenského kontingentu potvrdilo vernosť spojeneckým záväzkom i spoluzodpovednosť za medzinárodnú bezpečnosť. Slovensko úspešne rozvíjalo vzťahy so strategickými spojencami z NATO a všeobecné zlepšenie medzinárodnej atmosféry po nástupe novej americkej administratívy a americký dôraz na zefektívnenie nástrojov multilateralizmu považuje za mimoriadnu šancu na posilnenie euroatlantických väzieb.

Ako člen **Organizácie Spojených národov** Slovensko kládlo dôraz na celkové zefektívnenie jej činnosti, vrátane problematiky mierových operácií. V roku 2009 bolo Slovensko lídrom aktivít OSN na podporu reformy bezpečnostného sektora, aktívnym členom v Rade pre ľudské práva OSN, presadilo svoju kandidatúru do Výkonnej rady UNESCO, bolo zvolené za člena Hospodárskej a sociálnej rady OSN (ECOSOC) a člena Rady OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO).

Na pôde **Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe** Slovenská republika podporila diskusiu o budúcnosti európskej bezpečnosti v rámci tzv. Korfského procesu a vyslovila sa za dôslednú implementáciu opatrení na budovanie dôvery a bezpečnosti.

Slovensko sa na pôde medzinárodných organizácií aktívne zapájalo aj do hľadania odpovedí na **globálne výzvy**, akými sú boj proti terorizmu, klimatické zmeny, globálna hospodárska

kríza, odzbrojenie, nekontrolovateľná migrácia, potravinová a energetická bezpečnosť, budúcnosť hospodárstva s vodou, vzdelávanie, veda a hľadanie optimálnych ciest k moderným technológiám. Na globálnom samite v Kodani Slovensko podporilo jednotný ústretový postoj krajín EÚ konkrétnym vkladom do fondu pomoci rozvojom krajín na dosiahnutie globálnych obmedzení vypúšťania škodlivých emisií.

Aj v roku 2009 slovenská diplomacia prispievala k pokračovaniu integračných procesov na **západnom Balkáne** hlavne podelením sa o transformačné a eurointegračné skúsenosti a pozitívnu regionálnou súčinnosťou s medzinárodným spoločenstvom. Slovenský postoj k interpretácii princípov medzinárodného práva nevedol k zmene jeho názorov v otázke uznania jednostranne vyhlásenej nezávislosti Kosova.

prosperujúce Slovensko a trvalo udržateľný rozvoj

Medzinárodné dianie v roku 2009 bolo podstatným spôsobom ovplyvňované globálnou finančnou a hospodárskou krízou. Kontext krízy negatívne ovplyvnil všeobecné úsilie o stabilitu, prosperitu a trvalo udržateľný vývoj vo svete, zastavil či spomalil pozitívne integračné trendy, priniesol nové podnety a výzvy. Na druhej strane nepriaznivý hospodársky vývoj nútil medzinárodné spoločenstvo nachádzať cesty k systematickejšiemu medzinárodnému dialógu, k bezprecedentnej snahe o globálnu koordináciu protikrizových opatrení. Táto atmosféra posilnila snahu o obnovenie dôvery v medzinárodných vzťahoch a revitalizáciu globálnej stability. V tomto rámci pôsobila zahraničná politika Slovenskej republiky v roku 2009. Svoje zahraničné aktivity Slovensko podriadilo novej kľúčovej priorite. V úzkej súčinnosti so všetkými aktérmi domácej ekonomickej politiky využívalo nástroje politiky a diplomacie na zmierňovanie dôsledkov globálnej finančnej a ekonomickej krízy, posilňovalo **ekonomický rozmer diplomacie**, t. j. ochranu ekonomickej bezpečnosti krajiny, jej národných a štátnych záujmov, podporovalo slovenské exportné možnosti, povzbudzovalo príliv zahraničných investícií, angažovane prispievalo k hľadaniu spoločných medzinárodných postupov pri dôslednom plnení si medzinárodných záväzkov. Štrukturálne pohyby v globálnej ekonomike prirodzene zvýšili záujem Slovenska o intenzívnejšie obchodno-hospodárske vzťahy s kľúčovými krajinami Ázie, Afriky a Latinskej Ameriky i s Austráliou.

Výnimočné postavenie v zahraničnopolitických aktivitách SR v regióne si udržala **Vyšehradská štvorka**, ktorej význam v podmienkach globálnej hospodárskej krízy, ohrozenia energetickej bezpečnosti a iných globálnych výziev rástol. Je len prirodzené, že ju slovenská zahraničná politika považuje za dôležitú pre stabilitu regiónu.

Dobré vzťahy so susedmi boli integrálnou súčasťou zahraničnopolitických priorít Slovenska. Nadštandardné vzťahy s Českou republikou si udržali osobitný charakter strategického partnerstva. Priateľské vzťahy s Poľskom boli tradične intenzívne a ústretové. Značnú časť zahraničnopolitickej energie, aj keď sa SR usilovala odpútať bilaterálny politický dialóg od historických resentimentov, Slovensku odčerpávala menšinová agenda vzťahov s Maďarskou republikou

a masívna internacionalizácia bilaterálnych otázok na škodu oboch partnerov. Vzťahy s Rakúskom sa sústredili na pragmatické aspekty vzájomnej i regionálnej spolupráce – v energetických a dopravných infraštruktúrnych projektoch. Vo vzťahoch s Ukrajinou Slovensko kladlo dôraz na hospodársku a cezhraničnú spoluprácu, na bezpečnosť energetických dodávok a podporu integračných procesov smerom k EÚ, WTO a NATO.

Poskytovaním zahraničnej **rozvojovej pomoci** Slovensko v roku 2009 aj v podmienkach znižujúcich sa domácich zdrojov pokračovalo v plnení si medzinárodných záväzkov pomoci rozvíjajúcim sa krajinám. Sústredilo sa na jej efektívnosť, racionálnejšie rozdeľovanie a zabezpečenie jej zmysluplného využitia.

záujmy Slovenska v efektívnej EÚ

Vstupom do **eurozóny** 1. januára 2009 Slovensko úspešne zavrášilo svoju úplnú integráciu v EÚ. Zvýšilo si prestíž, zmiernilo nepriaznivé dôsledky globálnej finančnej a hospodárskej krízy na svoj finančný sektor a zachovalo menovú stabilitu. Začalo aktívnejšie profitovať z členstva v EÚ intenzívnym využívaním štrukturálnych fondov, priamych platieb či účasťou v špecializovaných programoch EÚ. Zodpovednou komunikáciou vnútri Únie Slovensko rieši návrat ku kvalite plnenia tzv. maastrichtských kritérií stability a rastu z obdobia pred svetovou krízou. Včasnou ratifikáciou *Lisabonskej zmluvy* v roku 2008 podporilo prehĺbovanie európskeho integračného procesu a konsolidáciu inštitúcií EÚ s cieľom posilniť demokratickú, bezpečnú, ekonomicky dynamickú a prosperujúcu sociálne stabilnú Európu.

SR **podporila aj integračné ambície** Turecka, pričom zdôrazňovala potrebu plnenia predvstupových kritérií. Svoj jedinečný vklad prináša aj do situácie na Cypre, kde je kľúčovým sprostredkovateľom rokovaní tzv. bikomunitného dialógu medzi gréckymi a tureckými Cyperčanmi.

Východný rozmer slovenskej zahraničnej politiky bol umocnený záujmom o stabilizáciu situácie vo východnej Európe, v Zakaukazsku a v strednej Ázii, ktorá má potenciál ovplyvňovať situáciu i v stredoeurópskom regióne. Bilaterálny spor medzi Ruskom a Ukrajinou začiatkom roka 2009 ohrozil ekonomickú bezpečnosť Slovenska. Napriek tomu sa vzťahy SR s Ruskou federáciou opierali o pragmatický partnerský dialóg podporujúci vzájomne výhodnú hospodársku spoluprácu a strategické partnerstvo EÚ s Ruskom. Európsky koncept Východného partnerstva s Bieloruskom, Ukrajinou, Moldavskom, Arménskom, Gruzínskom a Azerbajdžanom Slovensko poňalo ako jednu z prioritných výziev svojej zahraničnej politiky.

služba občanom a Slovensko otvorené svetu

Rezort zahraničia v spolupráci s ďalšími domácimi partnermi rozvinul úsilie smerujúce k efektívnejšej **jednotnej prezentácii Slovenska v zahraničí**. Rezorty kultúry, školstva, zahraničných vecí i ďalšie v rámci existujúcich možností pomáhali slovenským krajským komunitám pri zachovávaní a rozvíjaní svojej jazykovej, kultúrnej a národnostnej identity.

Rok 2009 bol rokom 5. výročia členstva Slovenska v EÚ a NATO, 60. výročia Severoatlantickej aliance a 20. výročia nežnej revolúcie. Tieto výročia aktívne využila **verejná diplomacia** na usporiadanie dôstojných spomienkových aktivít doma i vo svete.

Služby slovenským občanom, ktorí sa ocitli v zahraničí v núdzi, boli v centre pozornosti **konzulárnej služby** MZV SR. Neoddeliteľnou zložkou výkonu zahraničnej politiky Slovenskej republiky je sieť zastupiteľských úradov v zahraničí. Vzhľadom na preferenciu regiónu západného Balkánu boli začiatkom roka otvorené pobočky veľvyslanectva v Skopje a Tirane, ktoré boli neskôr transformované na plnohodnotné veľvyslanectvá.

moderná slovenská diplomacia

Jedným z prvkov optimalizácie vnútorného chodu rezortu v hodnotenom období bolo zavedenie systému strategického plánovania. Implementácia strategického plánovania v podmienkach MZV priniesla skúsenosti, ktoré budú zohľadnené pri zefektívnení systému v nasledujúcom období. V roku 2009 ministerstvo začalo zavádzať projektové riadenie ako nástroj na realizáciu špecifických úloh rezortu. Pilotne bolo spustených niekoľko projektov. ■

priority MZV SR na rok 2009

Hlavné ciele MZV SR na rok 2009 boli formulované v materiáli *Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2009*, ktoré vychádza z dlhodobej stratégie MZV SR *Úspešné Slovensko v bezpečnom svete*. V roku 2009 sa MZV SR prioritne zameralo na:

- rozvoj ekonomickej diplomacie;
- rozvoj susedských vzťahov a spolupráce v rámci V4;
- posilňovanie bilaterálnej spolupráce s kľúčovými partnermi;
- podporu transformačného procesu NATO a zabezpečenie primeranej účasti SR na operáciách a misiách NATO;
- vytváranie priaznivého globálneho prostredia na pôde OSN a jej organizácií a na podporu efektívnej reformy jej inštitúcií;
- účinné presadzovanie záujmov SR v EÚ;
- posilňovanie efektívneho fungovania inštitúcií EÚ;
- podporu rozširovania EÚ;
- silnú Európsku politiku susedstva a projektu Východného partnerstva;
- posilňovanie regionálnej spolupráce s cieľom zvyšovať energetickú bezpečnosť regiónu a jeho krajín;
- podporu ďalšieho rozvoja transatlantického dialógu o otázkach globálnej energetickej bezpečnosti, vrátane možnosti diverzifikácie zdrojov a využívania obnoviteľných zdrojov energie a alternatívnych technológií;
- prezentáciu zahraničnej politiky SR, hodnôt, cieľov a záujmov navonok, rozvíjanie nástrojov a spôsobov verejnej diplomacie;
- zefektívnenie výkonu diplomacie cestou reformy a modernizácie MZV.

Slovensko úspešne rozvíjalo vzťahy s kľúčovým garantom bezpečnosti NATO, Spojenými štátmi americkými. Na snímke prezident SR Ivan Gašparovič pri neformálnom stretnutí s americkým prezidentom Barackom Obamom počas samitu NATO v Štrasburgu (apríl 2009).

bezpečný a demokratický svet

Slovenská republika si aj v roku 2009 úspešne budovala kredit a postavenie rešpektovaného člena medzinárodného spoločenstva schopného prispievať k riešeniu najnáročnejších globálnych i regionálnych problémov. Slovensko, členská krajina Európskej únie, aj v rámci svojho pôsobenia v Organizácii Spojených národov (OSN), Severoatlantickej aliancii (NATO), Rade Európy a v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) prispievala k budovaniu bezpečného a demokratického sveta, šíreniu hodnôt demokracie, právneho štátu a k rešpektovaniu ľudských práv.

V roku 2009 Slovensko efektívne pôsobilo na pôde OSN a odborných organizácií systému OSN, kde presadzovalo priority zahraničnej politiky Slovenskej republiky i princípy, hodnoty a záujmy Únie v oblasti posilňovania nástrojov multilateralizmu a efektívneho systému medzinárodných vzťahov s ústrednou úlohou OSN.

Pre bezpečnosť vo svete je nevyhnutné, aby sa aj naďalej prehĺbovala transatlantická väzba ako výraz strategického partnerstva medzi Severnou Amerikou a Európou. Úspešný koncept tejto spolupráce potvrdzuje v roku 2009 oslávených 60 rokov existencie NATO. V tomto roku bolo navyše prijaté rozhodnutie o príprave novej Strategickej koncepcie Aliancie, ktorá v budúcnosti NATO umožní efektívnejšie reagovať na bezpečnostné hrozby 21. storočia.

Pod taktovkou nového generálneho tajomníka NATO A. F. Rasmussena zvoleného na samite v Štrasburgu a Kehli v apríli 2009 pokračovala Aliancia nielen v procese transformácie, ale ďalej rozvíjala vzťahy s partnermi. Výborným príkladom spolupráce členských štátov Aliancie s partnerskými krajinami je operácia ISAF v Af-

ganistane. V roku 2009 sa tiež podarilo obnoviť spoluprácu v rámci Rady NATO – Rusko.

Veľmi dôležitý pre ďalší vývoj bezpečnostného prostredia v euroatlantickom priestore je rozvoj spolupráce medzi NATO a EÚ. Ani v roku 2009 sa však nepodarilo v tomto smere dosiahnuť výraznejší pokrok v praktickej rovine, v oblasti spoločného pôsobenia v operáciách a na politickej a strategickej úrovni.

Ústrednou témou na pôde OBSE bola v tomto roku diskusia o budúcnosti európskej bezpečnosti, ktorá nesie názov Korfský proces. Na Ministerskej rade OBSE účastnícke štáty potvrdili záujem posunúť diskusiu o budúcnosti európskej bezpečnosti na kvalitatívne vyššiu úroveň; prijatím *Deklarácie a Rozhodnutia ku Korfskému procesu* zadefinovali témy a formu diskusie, v akej bude proces pokračovať počas kazaškého predsedníctva OBSE.

V kontexte ruského suspendovania *Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe* Slovenská republika podporovala dialóg o návrhu paralelného akčného plánu a hľadanie riešení kľúčových názorových disproporcií s cieľom dosiahnuť nadobudnutie platnosti dohody o adaptácii tejto zmluvy. Podporovala aktivity OBSE zamerané na riešenie zmrazených konfliktov a posilnenie, resp. zachovanie misíí OBSE v Bosne a Hercegovine a v Kosove.

V rámci Rady Európy Slovensko aktívne vystupovalo v interných rozhodovacích procesoch organizácie a angažovalo sa vo sfére rozširovania slobody, demokracie a ľudských práv na kontinente. Pokračovalo i v zdôrazňovaní dialógu s občianskou spoločnosťou, ktorá zaujíma významné miesto pri podpore kľúčových hodnôt Rady Európy. ■

V roku 2009 Slovensko oslávilo 5. výročie vstupu do NATO. Aj počas tohto roka pôsobila SR na pôde Aliancie ako spoľahlivý a úspešný spojenec, ktorý transparentne

V dňoch 22. – 23. októbra sa v Bratislave uskutočnilo neformálne stretnutie ministrov obrany členských krajín NATO. Na snímke minister obrany SR Jaroslav Baška, generálny tajomník Aliancie Anders Fogh Rasmussen a minister obrany USA Robert Gates.

a predvídateľne využíva svoje členstvo v NATO na presadzovanie svojich zahraničnopolitických záujmov.

v NATO sme aktívni

Prioritami našej zahraničnej politiky v NATO bolo posilňovanie celkovej bezpečnosti euroatlantického priestoru, vytváranie priaznivých podmienok na úspešné členenie globálnym výzvam a hrozbám a rozširovanie priestoru slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv, zákonnosti a dobrého vládnutia, s osobitným zameraním na tie regióny, ktoré predstavujú prioritné oblasti zahraničnej politiky SR, t. j. Ukrajina a západný Balkán. Trvalá pozor-

Momentka z Fóra slovenskej bezpečnostnej komunity v Bratislave (september 2009)

nosť sa tiež venovala rozvoju vzťahov Aliancie s Ruskom.

Slovenská republika bola navyše 22. – 23. októbra 2009 historicky po prvýkrát hostiteľom neformálneho stretnutia ministrov obrany členských krajín Aliancie. Bolo to doteraz najväčšie medzinárodné podujatie na Slovensku. Toto podujatie bolo vysoko hodnotené nielen z obsahového, ale aj z logistického a zo spoločenského hľadiska a bolo využité na pozitívnu prezentáciu SR v širokom medzinárodnom meradle. Pri tejto príležitosti navštívil Slovensko generálny tajomník NATO A. F. Rasmussen a hlavný veliteľ síl NATO v Európe admirál J. G. Stavridis.

Jedným z hlavných cieľov zahraničnej politiky SR bola aj v uplynulom roku podpora rozširovania NATO – členmi Aliancie sa stali Albánsko a Chorvátsko. Slovensko aktívne podporovalo aj ďalšie krajiny západného Balkánu, ktoré majú o členstvo v NATO záujem, najmä Macedónsko. Presadzovali sme udelenie Akčného plánu pre členstvo (MAP) nielen pre Čiernu Horu, ktorá MAP získala v decembri 2009, ale z politických dôvodov aj pre Bosnu a Hercegovinu, ktorej bude MAP ponúknutý po splnení kritérií.

Zastupiteľský úrad SR v Kyjeve naďalej úspešne plnil funkciu kontaktnej ambasády Aliancie pre Ukrajinu. Slovenskí odborníci poskytli Ukrajine skúsenosti a expertnú pomoc pri spracovaní jej prvého *Ročného národného plánu* a pokračovali v aktivitách zameraných na zvýšenie informovanosti ukrajinskej verejnosti o problematike NATO.

Juraj Horváth, predseda Zahraničného výboru Národnej rady SR

naše pôsobenie chceme sústrediť na obnovu a stabilizáciu

■ Máte pocit, že náš vojenský i nevojenský príspevok v Afganistane, berúc do úvahy veľkosť Slovenska, je relevantný?

Slovenské jednotky sú spojencami a predstaviteľmi NATO hodnotené veľmi dobre, a to nielen v Afganistane, ale aj v iných zahraničných operáciách. Ich pôsobenie určite prispieva k posilňovaniu dobrého mena Slovenska v zahraničí. Dosiahnutie stability v Afganistane a v širšom regióne je dôležité nielen na zlepšenie životných podmienok Afgancov, ale aj pre bezpečnosť členských krajín NATO vrátane Slovenska. My ako členská krajina EÚ a NATO máme mnoho výhod, avšak aj svoje členské povinnosti, v rámci ktorých sme povinní aktívne prispievať k medzinárodnej bezpečnosti. Príspevok každej kra-

jiny je dôležitý, preto sa Slovensko zapája vojenskou účasťou v rámci ISAF a zároveň poskytuje Afganistanu rozvojovú a humanitárnu pomoc. Naše vojenské pôsobenie v krajine chceme sústrediť na obnovu a stabilizáciu. Máme snahu posilniť aj svoju civilnú prítomnosť v krajine a s týmto cieľom sú pripravované legislatívne zmeny, ktoré by umožnili vyslať civilných expertov do Afganistanu, ale aj iných konfliktných oblastí.

■ Naši vysokí štátni predstavitelia deklarovali, že v nasledujúcom období by Slovensko malo svoj príspevok zvýšiť. Prečo je potrebné rozšíriť mandát pre slovenských vojakov pôsobiach v Afganistane práve teraz, v čase hospodárskej a finančnej krízy?

V rámci operácie ISAF prisľúbilo svoje príspevky zvýšiť 36 členských aj nečlenských štátov NATO. Rozšírenie mandátu umožní rýchlejšie vycvičiť viac afganských bezpečnostných zložiek, a tak lepšie

v operáciách Aliancie

Aj v roku 2009 pristupovala Slovenská republika k manažovaniu svojej účasti na operáciách pod vedením NATO aktívne a samostatne s cieľom plniť si prevzaté záväzky a demonštrovať solidaritu voči spojencom. Na základe stanovených a identifikovaných potrieb pri zaisťovaní bezpečnosti euroatlantického priestoru bola účasť na operáciách priebežne zladžovaná s reálnymi možnosťami Slovenska. V medzinárodnom krízovom manažmente a pri riešení problematiky postkonfliktovej stabilizácie a rozvoja podporovalo Slovensko aj v rámci NATO komplexný prístup. V rámci toho systematicky presadzovalo a podporovalo užšiu inštitucionálnu spoluprácu NATO s EÚ, OSN, OBSE a s Africkou úniou.

Slovenská republika v roku 2009 naďalej aktívne podporovala úsilie medzinárodného spoločenstva o stabilizáciu a rozvoj Afganistanu, ako aj celého regiónu. Medzi hlavné formy tejto podpory stále patrí pokračovanie účasti Ozbrojených síl Slovenskej republiky (OS SR) na operácii ISAF. Národná rada SR v júni 2009 schválila zvýšenie počtu vojakov OS SR v operácii ISAF na 262 vojakov a súčasne schválila rozšírenie ich mandátu pôsobenia. Ťažisko vojenského pôsobenia v ISAF sa sústredilo na južné provincie Uruzgan a Kandahár, kde sa slovenskí vojaci podieľali na strážení dôležitých objektov, odstraňovaní mín, výcviku Afganských národných bezpečnostných síl, rekonštrukčných aktivitách v rámci holandského Provinčného rekonštrukčného tímu a na plnení ďalších dôležitých úloh.

Minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák rokoval v máji vo Washingtone s ministerkou zahraničných vecí USA Hillary Clinton okrem iného i o operácii ISAF v Afganistane

V operácii KFOR v Kosove pôsobia OS SR už desať rokov. Od februára 2002 pôsobí mechanizovaná rota na spoločnej základni Šajkovac spolu s českými vojakmi. Slovenská jednotka v počte 139 vojakov sa zúčastnila v roku 2009 na operácii *Decisive Enterprise* v rámci mnohonárodného zoskupenia Stred pod operačným velením Írska. Príslušníci slovenskej jednotky vykonávali aj v roku 2009 pravidelné patrolovanie operačného priestoru, strážili objekty a pamiatky a zabezpečovali lokálnu infraštruktúru, ako aj bezpečný návrat utečencov. Slovenskí vojaci sa počas celého roka 2009 významne podieľali na vytváraní podmienok na obnovu mierového spolužitia Srbov a Albáncov v Kosove. Súčasne boli rozpracované plány na postupnú redukciu počtu slovenských vojakov v KFOR, a to v súvislosti s plánovaným postupným zmenšovaním a prechodom KFOR na úroveň tzv. odstrašujúcej prítomnosti. ■

O vysokej úrovni pripravenosti našich vojakov pred ich odchodom do operácie ISAF sa osobne presvedčil minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák vo Výcvikovom stredisku Lešť

Viac na:
www.nato.int (NATO)

chrániť afganských obyvateľov. Nechceme zostať v Afganistane navždy, preto nám urýchlenie prípravy afganských bezpečnostných zložiek umožní rýchlejšie odovzdať zodpovednosť za krajinu do rúk samotným Afgancom. Vývoj operácie ISAF v poslednom období si jednoznačne vyžaduje navýšenie počtu vojakov. Opačný postoj by mohol mať negatívny vplyv na priebeh operácie, keďže nedostatok vojakov znamená väčšie riziko civilných aj vojenských strát, pomalší rozvoj inštitúcií, nedostatok kapacít na výcvik domácich bezpečnostných síl a neschopnosť udržať si územia pod kontrolou. Prípadný neúspech by mohol viesť k strate dôvery afgánskeho obyvateľstva v medzinárodné spoločenstvo a všetky doteraz investované ľudské aj materiálne zdroje by mohli vyjsť nazmar.

■ **Od zvrhnutia Talibanu už uplynulo osem rokov. Vidíte perspektívu zlepšenia situácie v Afganistane a následne návratu slovenských vojakov z krajiny?**

ne a následne návratu slovenských vojakov z krajiny?

Pre perspektívu zlepšenia kvality života ľudí v Afganistane je potrebné niečo urobiť. Práve toto je konkrétny prejav medzinárodnej solidarity. Slovensko je spolu s ostatnými členskými krajinami NATO a s medzinárodným spoločenstvom na základe mandátu Bezpečnostnej rady OSN a jej rezolúcií zodpovedné za vývoj situácie v Afganistane. Naša prítomnosť v Afganistane je legitímna a záväzok v rámci operácie ISAF považujeme za dlhodobý. Keďže zodpovednosť za obranu a bezpečnosť Afganistanu by mali niesť v prvom rade afgánske bezpečnostné zložky, podporujeme snahu o ich budovanie a výcvik, aby sa čo najskôr otvoril priestor na postupné stiahnutie slovenských vojakov. Odovzdávanie zodpovednosti za bezpečnosť bude postupne prebiehať v tých provinciách, kde na to budú vytvorené vhodné bezpečnostné podmienky. ■

Diskusiám v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) v roku 2009 jednoznačne dominovala téma budúcnosti európskej bezpečnosti, pre ktorú sa po konaní neformálneho stretnutia ministrov na ostrove Korfu vžil názov Korfský proces. Po pravidelných tematických rokovaníach vo Viedni sa podarilo proces pevne ukotviť v OBSE a posilniť jeho prierezový charakter cez všetky tri dimenzie OBSE, t. j. vojensko-politickú, ekonomicko-environmentálnu a ľudskoprávnú.

Slovensko bolo v diskusii o budúcnosti európskej bezpečnosti od začiatku viditeľné. Počas koordinácií EÚ i v rámci neformálnych korfských rokovaní predkladalo konkrétne návrhy na zdy-

namizovanie procesu a podporovalo konštruktívny prístup k návrhom ostatných delegácií vrátane Ruska. Slovensko presadzovalo, aby sa integrálnou súčasťou Korfského procesu stala energetická bezpečnosť. Rovnako požadovalo, aby sa všetkým základným ľudským právam pridelala rovnaká váha a aby niektoré z nich (napr. práva osôb patriacich k národnostným menšinám) neboli preferované na úkor iných.

energetická bezpečnosť

Poprepuknutí plynovej krízy Slovensko prostredníctvom svojej Stálej misie pri medzinárodných organizáciách (SM SR) vo Viedni upozorňovalo, že OBSE by mohla vzhľadom na existujúci mandát venovať problematike energetickej bezpečnosti viac pozornosti. Aby oživilo túto tému na pôde OBSE, iniciovalo a v spolupráci s gréckym predsedníctvom zorganizovalo v Bratislave v júli 2009 konferenciu *Strengthening Energy Security in the OSCE Area*. Vzhľadom na kvalitnú účasť a užitočnú diskusiu na konferencii sa počet krajín, ktoré podporujú intenzívnejšie zapojenie OBSE v tejto oblasti, výrazne rozrástol. Slovensko sa preto rozhodlo pripraviť návrh ministerského rozhodnutia k energetickej bezpečnosti. Na prezentovanie a vysvetľovanie konceptu a zámeru zorganizovala naša SM SR vo Viedni viacero koordinačných stretnutí na úrovni veľvyslancov i expertov, na ktoré prizvala aj energetických expertov z Bratislavy.

V dňoch 6. – 7. júla sa na pôde MZV konala konferencia o posilňovaní energetickej bezpečnosti v krajinách OBSE

Marcel Peško, vedúci Stálej misie SR pri medzinárodných organizáciách vo Viedni

v OBSE sa dá overiť funkčnosť SZBP

■ Aký bol rok 2009 pre OBSE?

Za uplynulé desaťrocie od ostatného samitu OBSE v Istanbule sme boli svedkami prehĺbujúcej sa krízy medzinárodných vzťahov, čo sa prirodzene odrazilo aj na situácii v OBSE. Zdá sa však, že 20 rokov po páde Berlínskeho múru a rozpade Varšavského paktu sa opäť objavuje vôľa výraznejšie využívať početné nástroje, mechanizmy a platné záväzky OBSE na účely, na ktoré boli vytvorené. Miera vnímania spoločných hodnôt a bezpečnostného postavenia v jednotlivých krajinách na západ a východ od Viedne je však naďalej taká rozdielna, že v Dunaji ešte pretečie veľa vody, kým dospejeme k uspokojivému kompromisu. Dôležité však je, že aj vďaka otepľovaniu v americko-ruskom dialógu a šikovnému gréckemu predsedníctvu sa podarilo naladiť pozitívnu atmosféru, ktorú charakterizuje všeobecná vôľa naštartovať pragmatický dialóg o európskej bezpečnosti na

pôde OBSE a hľadať cesty na riešenie spomenutých problémov.

■ Čomu vďačí OBSE za svoje zmŕtvychvstanie?

Katalyzátorom pozitívneho vývoja na pôde OBSE bola paradoxne ruská invázia do Gruzínska v roku 2008. Rusko paralelne prišlo s návrhom na vypracovanie novej právne záväznej zmluvy o vojensko-bezpečnostnom usporiadaní v Európe, ktorej schválenie by *de facto* poprelo existenciu OBSE ako takej. Spustenie Korfského procesu bolo v podstate reakciou EÚ a NATO na iniciatívu prezidenta Medvedeva, avšak vyváženým prístupom ku všetkým trom dimenziám, vrátane ľudskoprávnej, a bez právnej záväznosti. Rusko prirodzene pochopilo, že mu Korfský proces ukotvený v OBSE neposkytuje to, čo si od zmeny bezpečnostného usporiadania pôvodne sľubovalo. Preto dnes hovorí o potrebe paralelnej diskusie o Medvedevovej iniciatíve v rámci viacerých fór, čo členovia NATO a EÚ nemôžu akceptovať. Verím, že aj Moskva raz pochopí, že OBSE nepredstavuje hrozbu pre jeho záujmy.

Slovenská republika bola jedným z facilitátorov rokovanií o konečnom znení rozhodnutia a veľkou mierou prispela k dosiahnutiu kompromisného riešenia a k schváleniu dokumentu na Ministerskej rade OBSE v Aténach.

spolupráca s inštitúciami OBSE

V súvislosti so schválením zákona o štátnom jazyku a s vývojom slovensko-maďarských vzťahov SR prostredníctvom SM SR vo Viedni aktívne komunikovala s inštitúciami OBSE (najmä s vysokým komisárom pre otázky národnostných menšín, generálnym tajomníkom a Úradom pre demokratické inštitúty a ľudské práva) i so zástupcami diplomatického zboru. Obhajovala slovenský postoj v tejto oblasti a vysvetľovala, dopĺňala a korigovala vzniknuté nezrovnalosti. Podarilo sa zabrániť tomu, aby bola téma slovensko-maďarských vzťahov pertraktovaná na jednotlivých fórach OBSE. Zároveň SM SR aktívne podporovala zachovanie doterajšieho mechanizmu činnosti a mandátu vysokého komisára OBSE pre otázky národnostných menšín a zvýšenie rozpočtu jeho kancelárie. Slovensko v súvislosti so schválením tlačového zákona intenzívne spolupracovalo s predstaviteľom OBSE pre slobodu médií.

slováci v OBSE

Slovenská republika naďalej presadzovala kvalifikovaných slovenských odborníkov na posty na sekretariáte a v inštitúciách, kde má Slovensko

Vysoký komisár OBSE pre otázky národnostných menšín Knut Vollebaek niekoľkokrát navštívil Slovensko, aby sa bližšie oboznámil s problematikou novely zákona o štátnom jazyku

momentálne 3 expertov a 3 technických pracovníkov, ako aj v misiách OBSE, v rámci ktorých pôsobí 6 expertov vrátane vedúceho misie OBSE na Ukrajine Ľubomíra Kopaja. Na práci ODIHR sa Slovenská republika podieľala vyslaním desiatich slovenských pozorovateľov do misií monitorujúcich voľby v účastníckych krajinách OBSE (Moldavsko – vrátane opakovaných parlamentných volieb, Albánsko, Macedónsko, Čierna Hora).

Slovensko na pôde OBSE pokračovalo aj vo výkone funkcie spravodajcu (*Chef de File*) pre Chorvátsko; aj v rámci tejto funkcie sme Chorvátsko podporovali v jeho snahe ukončiť pôsobenie Kancelárie OBSE v tejto krajine. Na druhej strane sa Slovenská republika zasadzovala (najmä v rámci diskusií o rozpočte) za zachovanie silnej a efektívnej prítomnosti OBSE v Kosovo a v Bosne a Hercegovine. ■

Viac na:
www.osce.org (OBSE)

■ Má vôbec pre Slovensko ako členskú krajinu EÚ a NATO zmysel angažovať sa v prospech revitalizácie OBSE?

OBSE je nielen nasledovníčkou helsinského procesu, ale aj organizáciou, ktorá zásadne ovplyvnila posilňovanie demokracie a stability v celom post-sovietskom priestore vrátane strednej Európy. Som presvedčený, že bez OBSE by bezpečnostný vývoj v Európe prebiehal oveľa dramatickejšie. Poslaním OBSE je prostredníctvom dialógu obrusovať geopolitické vnímanie bezpečnosti zúžené na vojensko-politický rozmer a sféry vplyvu. Je aj v záujme Slovenska, aby sme odolali frustrácii a zmobilizovali sily na oživenie pragmatickej diskusie a vtiachnutie Ruska, Bieloruska, stredoázijských krajín a ostatných do dialógu o tom, čo nás spája, a nie o tom, čo nás rozdeľuje. Hlavnou pridanou hodnotou OBSE dnes je skutočnosť, že účastnícke krajiny sú ochotné viesť dialóg na báze komplexného chápania bezpečnosti a dohodnutých princípov, hodnôt a pravidiel správania sa a v dôsledku interakcie s ostatnými štátmi

následne korigovať svoje zahraničné a domáce politiky.

■ Aká bola a je úloha EÚ a Slovenska v doterajšej diskusii o európskej bezpečnosti?

Korfský proces poskytuje príležitosť ovplyvniť to, ako bude vyzeráť bezpečnostná mapa Európy o 5 až 10 rokov, a to nielen pre Slovensko, ale aj pre EÚ. Práve na pôde OBSE sa dá v praxi overiť funkčnosť a efektívnosť spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky po vstupe *Lisabonskej zmluvy* do platnosti. EÚ však musí byť aktívna a jasne si stanoviť priority. Nový predseda OBSE Kazachstan bol poverený, aby do konca júna 2010 vypracoval priebežnú správu, ktorá zosumarizuje návrhy predložené v rámci korfského dialógu. Táto by mala byť východiskom pre rozhodnutie o konaní samitu OBSE už koncom tohto roka. Slovensko vstupovalo do diskusie v rámci Korfského procesu od začiatku aktívne a konštruktívne. Hlavnou z tém, ktorú iniciovalo a aktívne presadzuje, je energetická bezpečnosť. ■

V roku 2009 slovenská zahraničná politika i naďalej aktívne sledovala jednu zo svojich hlavných zahraničnopolitických priorít – vzťahy s krajinami západného Balkánu, ktorými sú Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Chorvátsko, Macedónsko a Srbsko (vrátane Kosova).

multilaterálne úsilie

V rámci multilaterálnych aktivít sme pokračovali v prispievaní k stabilite a bezpečnosti diplomatickými prostriedkami i účasťou v medzinárodných misiách. Na začiatku roka 2009 súčasný minister zahraničných vecí Miroslav Lajčák zastával funkciu vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva a osobitného predstaviteľa Európskej únie v Bosne a Hercegovine. V druhej polovici sa už ako minister zahraničných vecí zúčastnil na medzinárodnom úsilí EÚ a USA na dosiahnutie pokroku v ústavnej reforme v tejto krajine. Kým naši vojaci sa zúčastňovali na misiách EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine a KFOR v Kosove, policajti plnili úlohy v misiách EUPM v Bosne a Hercegovine a v najväčšej civilnej misii Európskej únie zameranej na policajnú a súdnu oblasť EULEX v Kosove. Aj v roku 2009 sme zotrvávali na svojich principiálnych postojoch podpory teritoriálnej integrity Bosny a Hercegoviny, ako aj vzťahu k riešeniu kosovskej otázky.

dvojstranné aktivity

V bilaterálnej agende s krajinami západného Balkánu sme ďalej rozvíjali dvojstranné styky a hospodársku spoluprácu. Kontakty na úrovni najvyšších predstaviteľov štátu sprevádzali podnikateľské misie a obchodné fóra, zamerané najmä na nárast obchodnej výmeny i ďalších foriem ekonomickej kooperácie. Okrem politického dialógu sme rozšírili kontakty na

úrovni členov vlád, keďže narastá objem spolupráce mnohých rezortov a príslušnej zmluvnej základne a rozširuje sa i odborný dialóg súvisiaci s európskou a euroatlantickou integráciou. Otvorili sme slovenské veľvyslanectvá v Tirane a v Skopje, ktorých úlohou je prispieť k rozvoju politických, ale nemenej významne i hospodárskych vzťahov s Albánskom a Macedónskom.

odovzdávame skúsenosti

Stále významnejšou súčasťou našich vzťahov je odovzdávanie skúseností partnerom z prístupových procesov do euroatlantických štruktúr. Záujem o tento druh našej pomoci narastá so zvyšujúcim sa tempom, akým sa tieto štáty približujú k EÚ a NATO. Slovensko ako člen týchto zoskupení aktívne presadzovalo a presadzuje ďalšie rozširovanie Únie, ako aj politiku „otvorených dverí“ Aliancie. Práve v týchto oblastiach bol v roku 2009 zaznamenaný významný posun:

- Chorvátsko významne pokročilo v rokovaníach o vstupe do Únie;
- Rada EÚ požiadala Európsku komisiu o vypracovanie posudku k prihláškam Čiernej Hory a Albánska, čo by malo viesť k získaniu štatútu kandidátskych krajín;
- prihlášku do Únie podalo Srbsko, s ktorým bolo rozhodnutím Rady uvoľnené uplatňovanie dočasnej dohody;
- Európska komisia odporučila začať rokovania o vstupe s Macedónskom;
- v apríli 2009 sa členmi NATO stali Albánsko a Chorvátsko;
- v decembri ministri zahraničných vecí členských krajín Aliancie rozhodli o udelení Akčného plánu členstva (MAP) Čiernej Hore. Špecifickou oblasťou, o ktorú sme sa podelili s Bosnou a Hercegovinou, bol know-how nadobudnutý počas nestáleho členstva v Bezpečnostnej rade OSN, keďže naši partneri sa pripravujú na dvojročné nestále členstvo od roku 2010.

S ministrom zahraničných vecí Bosny a Hercegoviny Svenom Alkalajom

S macedónskym partnerom Antoniom Milošoským

Minister zahraničných vecí Srbska Vuk Jeremić na návšteve Slovenska

najvýznamnejšie aktivity a stretnutia s predstaviteľmi západného Balkánu v roku 2009 na území SR:

Chorvátsko

- 10. januára: podpredsedníčka vlády Jadranka Kosorová uskutočnila pracovnú návštevu Slovenska.
- 1. decembra: prezident Stjepan Mesić uskutočnil oficiálnu návštevu na Slovensku.

Macedónsko

- 4. – 5. októbra: predseda vlády Macedónska Nikola Gruevski vykonal oficiálnu návštevu Slovenska. Súčasťou jeho návštevy bolo i slovensko-macedónske podnikateľské fórum.

Srbsko

- 26. januára: minister zahraničných vecí Srbska Vuk Jeremić navštívil Slovensko.
- 2. apríla: minister zahraničných vecí Srbska Vuk Jeremić uskutočnil návštevu Slovenska.
- 11. – 12. júna: minister zahraničných vecí Srbska Vuk Jeremić bol na dvojdnovej návšteve Slovenska.
- 21. septembra: predseda vlády Srbska Mirko Cvetković uskutočnil návštevu Slovenska. Jej súčasťou bolo i slovensko-srbské podnikateľské fórum.

Významný pokrok, ktorý prinesie impulz na urýchlenie integrácie západného Balkánu do európskych a euroatlantických štruktúr, predstavuje rozhodnutie EÚ o zavedení bezvízového režimu pre občanov Čiernej Hory, Macedónska a Srbska (okrem Kosova) disponujúcich biometrickými pasmi pri cestách do krajín schengenského priestoru. Slovensko tento krok podporovalo jednak na expertnej úrovni, jednak organizáciou podujatí o tejto problematike. Je potrebné zdôrazniť, že Slovensko sa zasadzuje aj o čo najrýchlejšiu vízovú liberalizáciu so zostávajúcimi krajinami západného Balkánu

rozvojová pomoc

Ani v roku 2009 sme neustali v poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci západnému Balkánu, pričom sme tento náš stále dôležitejší zahraničnopolitický nástroj orientovali hlavne na podporu integračného úsilia jednotlivých krajín regiónu a rozvíjali sme špecifické formy spolupráce a projektov vrátane twinningov a expertnej

výmeny. Okrem toho sme sa venovali podpore budovania infraštruktúry, osobitne v oblastiach, kde je nesmierne dôležité dosiahnuť podmienky pre udržateľný rozvoj, najmä pri urovnávaní dôsledkov nedávnych konfliktov. Nezaostávali sme ani v podpore demokratizácie a rozvoja spoločnosti. Počas návštevy ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Miroslava Lajčáka v Belehrade sme si so srbskými priateľmi pripomenuli 10. výročie Bratislavského procesu. ■

Prezident SR Ivan Gašparovič so srbským prezidentom Borisom Tadićom na oficiálnej návšteve Belehradu

najvýznamnejšie aktivity a stretnutia s predstaviteľmi západného Balkánu v roku 2009 v zahraničí:

Albánsko

September: pri príležitosti Valného zhromaždenia OSN sa stretli ministri zahraničných vecí SR a Albánska v New Yorku.

Bosna a Hercegovina

- 1. – 2. septembra: Bosnu a Hercegovinu oficiálne navštívil minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák, ktorý vystúpil aj ako hosť na porade veľvyslancov BaH.
- 8. – 9. októbra: minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák sa na základe pozvania SE PRES zúčastnil na rokovaní s politickými predstaviteľmi Bosny a Hercegoviny v Sarajeve.
- 19. – 21. októbra: minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák sa na základe pozvania SE PRES zúčastnil na rokovaní s politickými predstaviteľmi Bosny a Hercegoviny v Sarajeve (Butmir).

Čierna Hora

8. – 9. júna: minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák uskutočnil pracovnú návštevu v Čiernej Hore.

Chorvátsko

- 12. júna: predseda vlády SR Robert Fico uskutočnil oficiálnu návštevu Chorvátska.
- 9. – 10. júla: minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák sa zúčastnil na konferencii *Croatia Summit 2009*.
- 6. – 7. septembra: predseda Národnej rady SR Pavol Paška oficiálne navštívil Chorvátsku republiku.

Macedónsko

- 25. – 26. júna: minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák uskutočnil oficiálnu návštevu v Skopje.
- 10. – 13. novembra: podpredsedníčka vlády a ministerka spravodlivosti SR Viera Petríková navštívila Macedónsko.

Srbsko

- 19. – 21. júna: prezident SR Ivan Gašparovič sa zúčastnil na 16. samite krajín strednej Európy v Novom Sade.
- 7. – 9. augusta: podpredsa vlády SR Dušan Čaplovič sa zúčastnil na Slovenských národných slávnostiach v Srbsku.
- 2. – 3. októbra: minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák uskutočnil oficiálnu návštevu Srbska. Počas návštevy sa zúčastnil aj na oslavách 90. výročia gymnázia v Báčskom Petrovci.
- 9. – 10. októbra: podpredsa vlády SR Dušan Čaplovič navštívil Srbsko.
- 3. – 4. decembra: prezident SR Ivan Gašparovič navštívil Srbsko. Súčasťou jeho návštevy bolo i slovensko-srbské podnikateľské fórum s dôrazom na energetiku.

pôsobenie v OSN

V rámci pôsobnosti Organizácie Spojených národov a systému jej odborných organizácií Slovenská republika v koordinácii s krajinami EÚ podporovala procesy, ktorých cieľom bolo eliminovať negatívne dopady krízy na udržiavanie poriadku v medzinárodných vzťahoch. Vyjadrením angažovaného prístupu SR na pôde OSN bola aktívna účasť ministra zahraničných vecí Miroslava Lajčáka ako vedúceho delegácie SR na oficiálnej časti 64. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN (VZ OSN) v New Yorku 20. – 26. septembra 2009. V rámci celkovej reformy OSN sa SR aktívne zapojila do medzivládnych rokovaní o reforme Bezpečnostnej rady OSN. SR pokračovala v činnosti na presadzovanie systematického a komplexného prístupu OSN k problematike reformy bezpečnostného sektora (RBS) – pôsobila ako koordinátor tzv. základnej skupiny pre RBS a viedla Skupinu priateľov OSN pre RBS. V spolupráci s Argentínou usporiadala 28. – 29. septembra 2009 v Buenos Aires medzinárodný seminár na podporu úlohy OSN v oblasti RBS v regióne Latinskej Ameriky a Karibiku. Spolupredseda seminára boli šéfovia diplomacií Argentíny a Slovenska J. Taiana a M. Lajčák.

Minister zahraničných vecí SR vystúpil na 64. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN

Minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák a generálny tajomník OSN Pan Ki-mun

slovensko v riadiacich orgánoch medzinárodných organizácií:

- ❑ od januára 2010: člen Hospodárskej a sociálnej rady OSN (ECOSOC) na obdobie rokov 2010 – 2012
- ❑ člen Rady OSN pre ľudské práva (HRC) na obdobie rokov 2008 – 2011
- ❑ od októbra 2009: člen Výkonnej rady UNESCO na obdobie rokov 2009 – 2013
- ❑ člen nasledujúcich riadiacich orgánov UNESCO:
 - od roku 2007 do roku 2011 je SR členom Medzivládnej koordinačnej rady programu UNESCO Človek a biosféra (MAB)
 - SR bola zvolená za podpredsedu Medzivládneho výboru Medzinárodného hydrologického programu UNESCO (IHP) (2005 – 2009)
 - v rokoch 2005 – 2009 bola SR členom Medzivládneho výboru pre bioetiku (IGBC)
- ❑ od 1. 1. 2008: člen Výkonnej rady Rozvojového programu OSN/Populačného fondu OSN (UNDP/UNFPA) na roky 2008 – 2010
- ❑ od novembra 2009: člen 49-člennej Rady Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) na obdobie rokov 2009 – 2012
- ❑ člen Európskej lesníckej komisie FAO
- ❑ od roku 2008: člen Komisie OSN pre sociálny rozvoj do roku 2011
- ❑ člen Výboru stálych predstaviteľov Programu OSN pre životné prostredie (UNEP)
- ❑ člen Komisie OSN pre vedu a technológie pre rozvoj
- ❑ člen Programovej a koordinačnej rady UNAIDS (2007 – 2009)
- ❑ člen Výboru pre rozpočet a financie Organizácie OSN pre cestovný ruch (UNWTO)
- ❑ od 2007 do 2009: člen Výkonnej rady Medzinárodného výskumného a vzdelávacieho inštitútu OSN pre pozdvihnutie žien (INSTRAW)
- ❑ do mája 2009: predseda Výkonnej rady Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW)

V roku 2009 SR naďalej aktívne pôsobila v mierových misiách OSN v súlade s koncepciou pôsobenia SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu schválenou vládou SR. Príslušníci Ozbrojených síl SR pôsobia na Cypre (UNFICYP) a v pozorovateľskej misii OSN na hraniciach medzi Izraelom, Sýriou a Libanonom (UNTSO).

Po prvý raz vo svojej histórii bola SR zvolená do Hospodárskej a sociálnej rady OSN (ECOSOC), jedného z hlavných orgánov OSN, vo voľbách počas 64. zasadnutia VZ OSN v New Yorku 26. októbra 2009. Slovensko bude v 54-člennej rade pôsobiť počas obdobia troch rokov (2010 – 2012).

Na 36. konferencii Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) v Ríme v novembri 2009 bolo Slovensko zvolené do 49-člennej Rady FAO na obdobie rokov 2009 – 2012.

Vo voľbách na 35. zasadnutí Generálnej konferencie Organizácie Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) v Paríži v októbri 2009 bola SR zvolená do Výkonnej rady UNESCO na obdobie rokov 2009 – 2013. Ďalším významným úspechom Slovenska na pôde UNESCO bolo rozšírenie zápisu lokality Spišský hrad a pamiatky okolia o mesto Levoča a dielo majstra Pavla v Zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, ktoré schválil Výbor Svetového dedičstva na svojom 33. zasadnutí v Seville v júli 2009.

Počas uplynulého roka bola SR na pôde Úradu vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) v Ženeve pozitívne hodnotená v súvislosti s realizovaním projektu presídľovania časti palestínskych utečencov z utečeneckého tábora UNHCR na hraniciach Iraku a Sýrie do tretích krajín.

V roku 2009 sa prostredníctvom aktívnej účasti slovenských expertov a vedcov podarilo úspešne pôsobiť aj na pôde Európskeho strediska pre jadrový výskum (CERN) so sídlom v Ženeve. Slovensko sa 21. novembra 2009 úspešne zapojilo do opätovného spustenia veľkého hadrónového urýchľovača (LHC) po 14-mesačnej prestávke.

agenda odzbrojenia a nešírenia zbraní hromadného ničenia

Medzinárodné spoločenstvo v roku 2009 čelilo pokračujúcej hrozbe šírenia zbraní hromadného ničenia (ZHN) a obavám, že tieto zbrane sa podarí získať teroristom. Agenda kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia zaznamenala v uplynulom roku výrazné oživenie, je na vrchole sledovanosti a dominuje medzi témami globálnej bezpečnosti. SR podporovala procesy, ktoré prispievajú k identifikácii hrozieb šírenia

ZHN a ich efektívnej eliminácii, vrátane prevencie. Slovensko pokračovalo vo svojej dlhodobej politike podpory a presadzovania efektívneho multilateralizmu v tejto oblasti. SR prostredníctvom svojej zahraničnej politiky podporovala a podieľala sa na posilnení medzinárodnej inštitucionálnej a zmluvnej infraštruktúry, ktorá je fundamentálnym elementom zvyšovania globálnej bezpečnosti.

Dnes sme svedkami renesancie využívania jadrovej energie, ktorá predstavuje jedno z mála strategicky spoľahlivých riešení, ako uspokojiť rastúce energetické nároky a súčasne čeliť hrozbe globálneho otepľovania. Podmienkou pre úspešné využívanie a rozvoj jadrovej energie je jej bezpečné a mierové využívanie. Dôležitou na dosiahnutie tohto cieľa je práca Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE). Pre SR v roku 2009 predstavovala pôda MAAE oblasť prirodzeného záujmu, kde presadzovala vyvážený rozvoj všetkých základných pilierov agentúry. Slovensko úspešne pokračovalo v poskytovaní národnej expertízy pre širokú škálu aktivít agentúry a zároveň pokračovalo v spolupráci s MAAE pri realizácii projektov technickej spolupráce v SR.

V súhrne trendov v oblasti jadrového nešírenia bol rok 2009 dôležitým obdobím v živote *Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok* (CTBT). Zmluva má opäť reálnu šancu nadobudnúť platnosť a uviesť tak do života jedinečný nástroj na dohľad nad dodržiavaním globálneho zákazu jadrových výbuchov v podobe organizácie CTBTO. Konkrétnym príspevkom SR k jej aktivitám v roku 2009 bolo usporiadanie poľného cvičenia CTBTO NG09 v Stupave, ktoré slúžilo na preverenie kapacít budovanej organizácie v dôležitej oblasti detekcie vzácných plynov.

Slovensko v máji 2009 ukončilo predsedníctvo vo Výkonnej rade Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW). Ročné pôsobenie SR na čele tejto medzinárodnej organizácie je možné považovať za úspešné aj vďaka pokroku, ktorý bol dosiahnutý v oblastiach pokračujúcej likvidácie chemických zbraní, zlepšujúcim sa mechanizmom kontroly zariadení produkujúcich toxické chemické látky a zvyšujúceho sa počtu členských krajín OPCW na súčasných 188.

ochrana ľudských práv

Dôležitým doterajším medzníkom členstva SR v Rade OSN pre ľudské práva bolo konsenzuálne prijatie rezolúcie o vytvorení Pracovnej skupiny pre otázku možného vypracovania návrhu nového opčného protokolu k *Dohovoru o právach*

dieťaťa na júnovom zasadnutí Rady. Slovensko úspešne zvládlo úlohu hlavného predkladateľa rezolúcie, ktorú kosponzorovalo 50 ďalších členov OSN zo všetkých regionálnych zoskupení. Potvrdením uznania zásluh SR v tejto iniciatíve bol výber slovenského predstaviteľa za predsedu prvej fázy rokovaní pracovnej skupiny, ktorá úspešne prebehla v decembri 2009.

V roku 2009 sa uskutočnilo prvé hodnotenie dodržiavania ľudských práv na Slovensku v rámci nového mechanizmu Rady – Univerzálneho periodického hodnotenia. Rada OSN pre ľudské práva v septembri ocenila otvorený prístup SR a konsenzuálne prijala záverečnú hodnotiacu správu, v ktorej SR akceptovala drvivú väčšinu odporúčaní členských štátov OSN.

V roku 2009 bol stály predstaviteľ SR v Ženeve členom poradného orgánu Rady – Pracovnej skupiny pre situácie. V roku 2009 začalo plynúť štvorročné funkčné obdobie slovenského experta vo Výbore pre práva dieťaťa, ktorý je prvým slovenským zvoleným členom zmluvného ľudskoprávného orgánu OSN v histórii samostatnej SR.

V septembri 2009 podpísal minister zahraničných vecí SR *Opčný protokol k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach*, ktorý poskytuje jednotlivcom alebo skupinám jednotlivcov možnosť podávať oznámenia na porušenia tejto kategórie ich ľudských práv.

Od 1. júla 2009 je SR predsedníčkou krajínou v medzinárodnom programe Dekáda začleňovania Rómskej populácie 2005 – 2015, zameranom na zlepšenie postavenia Rómov v Európe. ■

Predseda Národnej rady SR Pavol Paška uskutočnil v dňoch 16. – 18. marca oficiálnu návštevu Cypruskej republiky. Na snímke vchádza do budovy vrchného veliteľstva misie UNFICYP.

Viac na:
www.un.org (OSN),
www.unhcr.org (UNHCR),
www.fao.org (FAO),
www.iaea.org (MAAE),
www.unesco.org (UNESCO),
www.cern.ch (CERN),
www.opcw.org (OPCW)

slováci v riadiacich orgánoch medzinárodných organizácií:

- od roku 2003 je sudcom a od roku 2009 podpredsedom Medzinárodného súdneho dvora v Haagu Peter Tomka
- od roku 2009 pôsobí Ján Kubiš na poste výkonného tajomníka Európskej hospodárskej komisie OSN (UNECE) so sídlom v Ženeve
- od roku 2008 pôsobí Miroslav Jenča ako osobitný predstaviteľ generálneho tajomníka OSN pre Strednú Áziu a vedúci Regionálneho centra OSN pre preventívnu diplomaciu v Strednej Ázii (UNRCCA) so sídlom v Ašchabáde
- od roku 2007 pôsobí Mária Kadlečíková ako predstaviteľka Regionálneho úradu OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) pre Európu a Strednú Áziu so sídlom v Budapešti
- od roku 2009 pôsobí slovenský expert Peter Gurán vo Výbore OSN pre práva dieťaťa
- Dana Farkašová je členkou Stáleho výboru Regionálneho výboru Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) pre Európu na obdobie rokov 2007 – 2010
- v roku 2009 bola Elena Sopková opätovne zvolená za členku Výboru pre rozpočet a financie Medzinárodného trestného súdu (CBF ICC) so sídlom v Haagu

úspešné a prosperujúce Slovensko

Globálna recesia a ohrozenie stabilného vývoja nášho hospodárstva predurčujú nové akcenty slovenskej zahraničnej politiky. Prioritou je posilňovanie ekonomického rozmeru slovenskej diplomacie, vzhľadom na fakt, že máme mimoriadne otvorenú a pro-exportne zameranú ekonomiku a podiel nášho exportu na HDP je 85 %. Medzinárodná previazanosť Slovenska je zvýraznená aj značným podielom zahraničných firiem na tvorbe HDP.

V roku 2009 bol zápas o zmiernenie dopadov krízy na Slovensko kľúčovou prioritou MZV. Tomuto cieľu boli prispôsobené aj vnútorné, organizačné a koncepcné zmeny, ktoré nám pomohli sústrediť sa na niekoľko nosných oblastí našej činnosti, a to na zvýšenie súčinnosti všetkých aktérov v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov, podporu proinvestičných a proexportných promočných aktivít v zahraničí, hľadanie najlepších skúseností a praxe iných krajín, intenzívnejšie pôsobenie v medzinárodných organizáciách a inštitúciách s cieľom lepšie ekonomicky zhodnotiť výhody nášho členstva v nich, proaktívny dialóg s podnikateľmi a na vytváranie moderného ekonomického imidžu SR v zahraničí.

Aktívny prístup rezortu diplomacie v oblasti ekonomickej diplomacie sa premietol do všetkých oblastí našej činnosti tak v ústredí, ako aj v rámci diplomatickej siete.

V marci 2009 pripravilo MZV konferenciu zameranú na zvýšenie súčinnosti v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov pri prekonávaní dôsledkov hospodárskej a finančnej krízy na Slovensku, ktorá výrazne prispela ku koordinácii postupu všetkých aktérov vonkajších ekonomických vzťahov SR.

Cieľom ministerstva v kontexte podpory pro-exportných a proinvestičných aktivít je zabrániť poklesu nášho exportu, poskytnúť systémovú pomoc slovenským vývozcom pri presadení svojich výrobkov na zahraničných trhoch a diverzifikovať export, orientovaný zatiaľ výrazne (86 %) na trhy EÚ. Našou snahou je mať stále jasno v konkrétnych zadaniach úloh pre zahraničnú službu v jednotlivých segmentoch obchodu a hospodárstva.

Ministerstvo hľadá možnosti na boj s krízou aj na pôde medzinárodných organizácií, prednostne EÚ. Nejde pritom len o maximálne čerpanie eurofondov, ale o využitie všetkých stimulačných opatrení, ktoré nám medzinárodné inštitúcie ponúkajú, a čo najširšie zapojenie slovenských podnikateľských subjektov v ich rámci.

Ďalšou oblasťou aktivít je vytváranie moderného ekonomického imidžu Slovenska v zahraničí formou prezentačných, odborných a informačných podujatí, ktorými sledujú šírenie dobrého mena Slovenska medzi zahraničnými podnikateľskými subjektmi a odbornou verejnosťou.

Plynová kríza v januári 2009 SR veľmi výrazne zasiahla, čo sa stalo impulzom na vytvorenie koordinačného a konzultačného mechanizmu pod záštitou Ministerstva hospodárstva SR v oblasti energetickej bezpečnosti. Konštruktívna koordinácia oboch rezortov vedie k aktívnej podpore projektov a spoločnej politiky EÚ zameranej na diverzifikáciu zdrojov, prepravných trás, ako aj na využívanie obnoviteľných zdrojov energie a alternatívnych technológií.

Veríme, že rezort diplomacie bude aktívnym účastníkom naštartovania trvalo udržateľného rastu slovenskej ekonomiky v roku 2010. ■

Priebeh globálnej finančnej krízy a následná hospodárska recesia znamenali aj pre MZV výrazný posun pozornosti k aktuálnym otázkam ekonomickej diplomacie. Vďaka systémovému prístupu MZV mohlo presne identifikovať svoj reálny príspevok k opatreniam vlády SR a zabezpečilo pravidelný prísun rôznorodých informačných materiálov pre vládu SR a ústavných činiteľov. MZV však organizovalo i vlastné aktivity presne ciele na podporu ekonomických záujmov SR.

Dôležité miesto medzi aktivitami rezortu v súvislosti s hospodárskou krízou mala vlastná analýza vývoja globálnej ekonomiky a situácie na finančných trhoch, ako aj reakcií vlád jednotlivých krajín. Do vyhodnocovania situácie a trendov, ktoré sa v súvislosti s krízou objavili, bola aktívne zapojená aj celá sieť veľvyslanectiev a stálych zastúpení SR v zahraničí. Aj vďaka tomu pripravilo MZV materiály venované spolupráci s členskými krajinami EÚ pri odstraňovaní dôsledkov hospodárskej krízy či analýzu postupu EÚ a jej členských krajín v oblasti riešenia dôsledkov krízy na zamestnanosť, ale i viaceré ďalšie. Všetky aktivity, osobitne prípravu stanovísk na multilaterálne fóra, ktorých sa SR v roku 2009 zúčastnila alebo v rámci ktorých bola prizvaná k spolupráci (napr. stretnutie G20 v Londýne), sme zabezpečovali v úzkej koordinácii s ostatnými partnermi, úradom vlády, ministerstvom financií, SAV, NBS a inými.

Momentka z vystúpenia guvernéra Národnej banky SR Ivana Šramka na pôde MZV

Ako jednu z konkrétnych aktivít sme v uplynulom období podrobne zmapovali pravidlá postupu medzinárodných organizácií pri obstarávaní dodávok tovarov a služieb. Napriek značnému objemu napr. vonkajšej rozvojovej pomoci EÚ tieto zdrojové možnosti medzinárodných organizácií zatiaľ nie sú slovenskými podnikateľskými subjektami vôbec využívané. Vo vytváraní predpokladov efektívnej podpory podnikateľského sektora budeme pokračovať aj v nasledujúcom období.

Odstraňovanie dôsledkov hospodárskej krízy sledovali aj konkrétne projektové aktivity MZV. Na to boli využité dostupné finančné zdroje a spolupráca s viacerými diplomatickými misiami SR v zahraničí. V rámci spolupráce s Organizáciou pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD) sme napr. finančne podporili práce na projekte v gescii Ministerstva financií SR Ekonomická analýza nástrojov na prekonanie dopadov finančnej krízy v podmienkach SR či na projekte Slovenského protimonopolného úradu Súťažná politika v čase hospodárskej krízy.

v OECD je nás vidieť

Podobne ako v predošlom období, osobitnú dôležitosť MZV pripisovalo pôsobeniu SR v OECD. Kľúčovou aktivitou bola návšteva generálneho tajomníka OECD Angela Gurríu na Slovensku vo februári 2009. Prezentoval správu *Ekonomický prehľad SR*, ktorý je pre slovenskú vládu dôležitým nástrojom na identifikovanie oblastí, na ktoré je potrebné sa prioritne zamerať pri uskutočňovaní svojej ekonomickej politiky. Priaznivé vyznenie ekonomického prehľadu SR iba potvrdilo celkovo pozitívne vnímanie Slovenska zo strany tejto organizácie.

Aktívnou účasťou na práci Výboru pre finančné trhy a Výboru pre ekonomické prehľady OECD sa do procesu hľadania východísk zo súčasnej krízovej situácie a stabilizácie ekonomického vývoja zapojila aj SR. Rovnako intenzívna pozornosť je venovaná oblasti monitoringu vývoja pracovných trhov vo vzťahu ku kríze i pokrízovému vývoju, ako aj opatrení vlád na zlepšenie situácie na trhoch práce a sociálnej situácie obyvateľstva.

Prostredníctvom svojho členstva v Medzinárodnej energetickej agentúre (OECD/IEA) sa Slovensko aktívne podieľalo na analýzach a tvorbe politiky energetickej bezpečnosti a energetickej efektívnosti. Dôležitou súčasťou aktivít SR bola aj spolupráca s Agentúrou pre jadrovú energiu (OECD/NEA).

Slovenská republika vysoko oceňuje súčasné aktivity OECD zamerané na oblasť zmeny klímy a podporuje navrhovaný koncept stratégie tzv. zeleného rastu. V integrovanom a koherentnom prístupe vidíme šancu na splnenie ambiciózneho globálneho cieľa v oblasti zmeny klímy a adaptácie.

v medzinárodných finančných inštitúciách

Aktivity MZV vo vzťahu k medzinárodným finančným inštitúciám vychádzali z ich komplementarity k aktivitám Ministerstva financií SR

a Národnej banky SR. Dynamika vývoja v súvislosti s globálnou finančnou krízou a opatreniami na prekonanie jej dôsledkov poskytla dostatok priestoru na zaujatie vlastného stanoviska k takým témam, ako boli dohoda o spoločnom zastupovaní SR a ČR pri Medzinárodnom menovom fonde (MMF) a skupine Svetovej banky, všeobecná alokácia tzv. osobitných práv čerpania či poskytnutie pôžičky pre MMF s cieľom posilniť jeho zdroje.

Na pôde Organizácie OSN pre priemyselný rozvoj (UNIDO) podporovala SR prípravu projektov na elimináciu následkov potravinovej krízy, chudoby a hladu, ochranu životného prostredia, vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí.

Keďže obchodná politika nadobúda postupne čoraz výraznejší politický rozmer, na úkor technických aspektov obchodu, MZV sa zapája aj do príslušných aktivít súvisiacich s riešením aktuálnych otázok svetového obchodu a slovenskej účasti na ňom. Pozornosť je prednostne venovaná spôsobu uskutočňovania spoločnej obchodnej politiky EÚ, ale i činnosti samotnej Svetovej obchodnej organizácie (WTO). Multi-sektorálny charakter obchodných otázok sa výrazne prejavil aj pri riešení viacerých problémov bilaterálnych obchodných vzťahov s Ukrajinou, ktoré iniciovalo MZV.

spolupráca s podnikateľským sektorom

Významnú výzvu pre pôsobenie MZV predstavuje zintenzívnenie dialógu so slovenskou podnikateľskou komunitou a s jej záujmovými združeniami s cieľom preniesť jej očakávania do reálnych politík rezortu. Rezort diplomacie sa usiluje formou aktívnej interakcie o získavanie poznatkov o tom, čo dnes podnikatelia fakticky od rezortu očakávajú a v ktorých oblastiach.

Nové impulzy priniesla konferencia Zvýšenie súčinnosti v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov pri prekonávaní dôsledkov hospodárskej a finančnej krízy na Slovensku, organizovaná ministerstvom v marci 2009. Účastníci zdôraznili, že prioritami spolupráce sú podpora slovenského exportu a jeho diverzifikácie, úsilie o získavanie investícií v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou, starostlivosť o existujúcich investorov, využitie nášho členstva v medzinárodných organizáciách na účinnejšie presadzovanie našich hospodárskych záujmov, ako aj maximalizácia čerpania všetkých dostupných rozvojových fondov na zabezpečenie trva-

MZV posilňovalo dialóg vlády s podnikateľmi a ekonomicky špecializovanými organizáciami

lo udržateľného hospodárskeho rastu. Mnohé z týchto činností nie sú pre rezort zahraničných vecí novinkou. Ich konkrétne pomenovanie im však priznalo náležitejšiu váhu a kvalitu.

Naším záujmom je popri tradičných európskych partneroch zamerať pozornosť aj na investičný kapitál z Ázie a krajín Perzského zálivu, kde je očakávaný najvyšší objem prebytkového kapitálu v najbližších 10 – 15 rokoch.

Ministerstvo sa snaží tiež vytvárať priestor pre priame kontakty medzi podnikateľskými subjektmi SR a našimi najvyššími predstaviteľmi v zahraničí. Počas porady veľvyslancov SR 30. júna – 3. júla bola usporiadaná historicky prvá kontaktná burza obchodných a investičných možností. Táto forma poskytla vedúcim ZÚ možnosť priamo reagovať na požiadavky a dopyt slovenských podnikateľov. Cieľom kontaktnej burzy bolo identifikovať nové možnosti ďalšej expanzie na existujúcich trhoch pre slovenských výrobcov a poskytovateľov služieb.

Burzu otvoril minister zahraničných vecí, ktorý uviedol, že už pri nástupe do funkcie deklaroval cieľ výrazne zapájať MZV pod svojím vedením do boja so súčasnou finančnou a hospodárskou krízou prostredníctvom novej dynamiky vzťahov medzi MZV SR a podnikateľmi.

Našou snahou je, aby vyjadrenia a započatá spolupráca neostali len na deklaratívnej úrovni, ale snažíme sa pripravovať ďalšie konkrétne možnosti a napomôcť zahraničnej obchodnej výmene SR. Slovenskí podnikatelia sa stávajú súčasťou oficiálnych delegácií najvyšších ústavných činiteľov SR. Počas pracovnej cesty ministra zahraničných vecí SR Miroslava Lajčáka v Bielorusku (6. – 7. septembra 2009) sme pripravili hospodárske fórum. Dvojstranných rokovaní sa zúčastnilo 17 slovenských spoločností a organizácií a viac než 60 bieloruských podnikateľov. ■

Aj v roku 2009, v ktorom sme si pripomenuli 20. výročie zásadných politicko-spoločenských zmien v krajinách strednej Európy, ktoré boli impulzom na vytvorenie a rozvoj stredoeurópskeho modelu regionálnej spolupráce, sa potvrdilo, že význam značky V4 rastie.

V poľskom meste Sopot sa v septembri uskutočnil samit prezidentov V4 za účasti slovenského prezidenta Danila Dürka

Vyšehradská spolupráca znamená konkrétne projekty a výmeny mladých ľudí, študentov a odborníkov v oblastiach kultúry a umenia, vedy a výskumu, akademických a štipendijných výmen, cezhraničnej spolupráce. Dnes môžeme s hrdosťou konštatovať, že sa postupne vytvára spoločná vyšehradská identita vyplývajúca z blízkosti našich krajín, spoločnej histórie, kultúry a súčasne posilňovaná našim spoločným členstvom v Európskej únii a Severoatlantickej aliancii.

Slovenská republika sa usilovala o upevňovanie vnútornej súdržnosti V4, vonkajšej a vnú-

tornej rovnováhy, vrátane prezentovania konkrétnych výsledkov smerom dovnútra – k občanom krajín V4. Naďalej pokračovali pravidelné stretnutia na politickej a expertnej úrovni. Najvýraznejší vplyv mali v tomto smere stretnutia predsedov vlád a jednotlivých členov vlády, na ktorých boli prijaté zásadné rozhodnutia pre ďalšiu pragmatickú medzirezortnú spoluprácu krajín V4. V januári 2009 sa v Bratislave uskutočnil mimoriadny samit predsedov vlád krajín V4 a predsedu Európskej komisie J. M. Barrosa, ktorý sa týkal plynovej krízy. Predsedovia vlád sa zároveň zúčastnili na slávnosti zavedenia eura na Slovensku. Stretnutie bolo prejavom solidarity a funkčnosti V4.

Na záver poľského predsedníctva vo V4 sa v júni 2009 uskutočnil samit predsedov vlád V4 v Krakove-Wieliczke, ktorý rozhodol o obnovení činnosti pracovnej skupiny vysokých predstaviteľov pre energetickú bezpečnosť a o vytvorení pracovnej skupiny vysokých predstaviteľov V4 pre integráciu Rómov. Obe pracovné skupiny pomáhajú hľadať systémové a dlhodobé riešenia týchto dvoch citlivých tém.

Z hľadiska nových impulzov pre budúcu spoluprácu pozitívny prínos predstavujú aj stretnutia prezidentov V4. Prezident SR Ivan Gašparovič na ostatnom samite prezidentov v poľskom Sopot v septembri 2009 predstavil myšlienku presadzovania Vyšehradského regiónu ako jedného z nových makroregiónov EÚ a navrhol vytvorenie medzinárodnej vyšehradskej ceny prezidentov V4 pre občanov, resp. organizáciu, ktorá významne prispieva k posilňovaniu vyšehradskej identity.

Slovenská republika aktívne a konštruktívne využívala koordinačné a konzultačné mechanizmy V4 a podporovala presadzovanie spoločných záujmov v EÚ. Na základe iniciatívy ministrov zahraničných vecí V4 boli ďalej vyvíjané intenzívne diplomatické aktivity V4 v oblasti podpory perspektívy európskej a euroatlantickej integrácie krajín západného Balkánu a Východného partnerstva.

V rámci maďarského predsedníctva vo V4 (1. júla 2009 – 30. júna 2010) sa v októbri 2009 uskutočnilo osobitné rozšírené stretnutie ministrov zahraničných vecí V4, Španielska, Belgicka a balkánskeho regiónu venované podpore stabilizácie krajín západného Balkánu a ich integrácie do EÚ a NATO. Minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák na tomto stretnutí informoval o svojich skúsenostiach z pôsobenia vo funkcii Vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločenstva v Bosne a Hercegovine. Potvrdil, že Slovensko je i naďalej pripravené poskytovať

Júnové stretnutie premiérov na samite V4 v poľskej Wieliczke

prehľad aktivít a stretnutí V4 v roku 2009:

8. januára	minisamit predsedov vlád krajín V4 a predsedu EK J. M. Barrosa o dodávkach plynu v Bratislave pri príležitosti galavečera v súvislosti s prijatím eura v SR
1. marca	stretnutie predsedov vlád krajín V4, B3, Bulharska a Rumunska pri príležitosti mimoriadneho samitu EÚ o ekonomickej kríze v Bruseli
8. – 9. mája	stretnutie ministrov spravodlivosti krajín V4 vo Vroclavi
21. mája	stretnutie ministrov zahraničných vecí krajín V4 a Švédska vo Varšave
25. – 26. mája	stretnutie ministrov zahraničných vecí krajín V4 a Japonska pri príležitosti stretnutia ministrov zahraničných vecí ASEM v Hanoji
28. – 29. mája	stretnutie ministrov kultúry krajín V4 vo Varšave
2. – 3. júna	stretnutie predsedov parlamentov krajín V4 vo Varšave
3. júna	samit predsedov vlád krajín V4 v Krakove-Wieliczke
24. – 25. júna	stretnutie štátnych tajomníkov ministerstiev dopravy krajín V4 vo Varšave
25. júna	stretnutie ministrov zdravotníctva krajín V4 vo Varšave
1. – 2. júla	stretnutie ministrov pre regionálny rozvoj krajín V4, Bulharska, Rumunska a Slovinska v Sopote
8. – 10. júla	stretnutie ministrov životného prostredia krajín V4 v Krakove
11. – 12. septembra	samit prezidentov krajín V4 v Sopote
6. októbra	stretnutie ministrov zahraničných vecí krajín V4, Belgicka, Španielska a krajín západného Balkánu v Budapešti
8. októbra	stretnutie ministrov obrany krajín V4 v Budapešti
29. októbra	stretnutie predsedov vlád krajín V4, Bulharska, Lotyšska, Litvy, Rumunska a Slovinska pred zasadnutím ER

pomoc západnému Balkánu a odovzdávať svoje skúsenosti z regionálnej spolupráce V4, z procesov budovania trhového mechanizmu a demokratických mechanizmov spoločnosti.

Vzájomné diplomatické a konzulárne zastupovanie krajín V4 predstavuje spoločný záujem, ktorý má praktické a pozitívne implikácie pre občanov. Z tohto dôvodu bola v máji 2009 vytvorená pracovná skupina ministerstiev zahraničných vecí krajín V4, ktorá sa zaoberá konkretizáciou tejto myšlienky, vrátane možností spoločného efektívnejšieho využívania priestorov a objektov diplomatických, resp. konzulárnych zastúpení.

slovenské predsedníctvo v medzinárodnom vyšehradskom fonde

Slovenská republika zastávala v priebehu roka 2009 funkciu predsedníckej krajiny Medzinárodného vyšehradského fondu (MVF). V tomto období MVF zintenzívnil svoje aktivity vnútri Vyšehradskej skupiny. Zameral sa na realizáciu projektov a poskytovanie grantov v súlade s prioritami posilňovania vyšehradskej súdržnosti, identity a zároveň otvárania V4 a MVF iným krajinám a regiónom. Z iniciatívy Slovenska bol vypracovaný a schválený etický kódex MVF. Zároveň sa v súlade s pravidlami MVF uskutočnila pravidelná výmena na poste jeho výkonného riaditeľa. Kristófa Forraia (Maďarsko) vystriedal Petr Vágnér (Česká republika).

Počas slovenského predsedníctva v MVF bolo v roku 2009 schválených vyše 100 malých a 244 štandardných grantov (išlo takmer výlučne o projekty vnútri V4, zamerané napr. na kultúru, umenie, vedu, výskum, cezhraničnú spoluprácu), 21 grantov v rámci Vyšehradského programu sťaží pre umelcov z krajín V4, 8 tzv. strategických grantov. Ďalej bolo poskytnutých 153 štipendií pre študentov z mimovyšehradských krajín na univerzity v krajinách V4 (z toho 39 štipendií do SR), poskytnutých 51 medzivyšehradských štipendií pre študentov z krajín V4 a 16 štipendií mimo krajín V4.

Počas predsedníctva SR boli vypracované a schválené transparentné pravidlá projektov Vyšehrad+. Zároveň boli schválené štyri projekty Vyšehrad+ (2 pre Srbsko, 2 pre Bielorusko).

Na úspešnom priebehu činnosti MVF sa aktívne podieľa aj zástupkyňa výkonného riaditeľa MVF Linda Kapustová-Helbichová (SR). ■

Stretnutie ministrov zahraničných vecí V4 a Švédska vo Varšave

Premiéri krajín V4 mimoriadne rokovali v januári v Bratislave s predsedom Európskej komisie Josem Manuelom Barrosom o situácii po zastavení dodávky ruského plynu cez Ukrajinu

Dobré vzťahy so všetkými susedmi zostávajú pre Slovensko aj naďalej nespochybniteľnou trvalou prioritou zahraničnopolitických vzťahov. Pre rok 2009 bola charakteristická snaha o ústretové, vzájomne výhodnú a všestrannú spoluprácu na poli politiky, hospodársko-ekonomickej spolupráce, vnútra, kultúry, školstva, vedy, zdravotníctva, životného prostredia, cestovného ruchu, spolupráce mimovládnych organizácií i v mnohých ďalších oblastiach. Najväčším prínosom bolo posilňovanie oblasti medziľudských vzťahov.

V roku 2009, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, bola zaznamenaná vysoká dynamika stretnutí najvyšších predstaviteľov, ktorí prerokovali najaktuálnejšie otázky ďalšieho vývoja dvojstranných vzťahov.

Pre súčasné obdobie susedskej spolupráce je prioritou tvorba a realizácia spoločných, dvojstranných projektov financovaných z Európskeho fondu regionálneho rozvoja EÚ (EFRR). Pri všetkých partnerstvách SR so susedmi (Slovensko – Česko, Slovensko – Poľsko, Slovensko – Maďarsko, Slovensko – Rakúsko) boli schválené projekty v objeme vyššom ako 50 % pridelených prostriedkov z EFRR poskytnutých na jednotlivé hraničné partnerstvá na roky 2007 – 2013. Predkladané projekty sú zamerané najmä na podporu sociálneho, kultúrneho a hospodárskeho rozvoja regiónov, dostupnosť cezhraničného územia a ochranu životného prostredia.

česká republika

Spoluprácu s Českou republikou naďalej charakterizuje nadštandardná úroveň vzťahov.

Česká republika je pre Slovensko najbližším partnerom. Teší nás, že tento vzťah funguje prirodzene, bezprostredne a bez zbytočnej administratívy. Najlepším dôkazom jeho úrovne bola okamžitá pomoc Česka poskytnutá Slovensku počas energetickej krízy v januári 2009 historicky prvým spustením spätného chodu plynovodu, ktorým sa zabezpečila existenčne potrebná dodávka plynu pre slovenských občanov.

Tradíciu vzájomných prvých a posledných návštev v krajine najbližšieho suseda potvrdil prezident SR Ivan Gašparovič 9. februára 2009, keď bol na rozlúčkovej návšteve v Českej republike na konci prvého volebného obdobia, a 29. – 30. júna 2009 na prvej zahraničnej návšteve v Prahe a Brne vo svojom druhom volebnom období.

V roku 2009 si obe krajiny spolu pripomenuli historické míľniky spoločnej existencie. Najdôležitejším bolo 20. výročie historických zmien počas nežnej revolúcie v roku 1989, ktoré si v Prahe pripomenul predseda Národnej rady SR a na území Slovenskej republiky predsedovia Poslaneckej snemovne i Senátu Parlamentu ČR spoločne so slovenským hosťiteľom. Líder nežnej revolúcie a bývalý prezident ČSFR Václav Havel prevzal pri tejto príležitosti čestné občianstvo Bratislavy.

Významné a citeľné kroky sa vykonali aj v dlhodobopodporovanej oblasti udržania kultúrnej a jazykovej blízkosti slovenského a českého národa. Okrem doterajšieho pravidelného hostovania divadelných súborov i hodnotných podujatí organizovaných Veľvyslanectvom SR

Prezident SR Ivan Gašparovič na prvej oficiálnej zahraničnej návšteve v druhom volebnom období v Českej republike počas spoločného vystúpenia s prezidentom Václavom Klausom

Aktuálne otázky bilaterálnych vzťahov boli hlavnou témou schôdzky predsedov vlád SR Roberta Fica a Maďarska Gordona Bajnaia v maďarskom meste Szécsényi 10. septembra 2009

a Slovenským inštitútom v ČR zaznamenali významnú divácku pozornosť spoločné projekty slovenských a českých televízií.

maďarsko

Rozvoj dobrých susedských vzťahov s Maďarskou republikou má svoje nezastupiteľné miesto v zahraničnej politike Slovenskej republiky. Pozitívne tendencie vo vzájomných vzťahoch sa prejavovali najmä v európskej a transatlantickej agende, efektívna bola aj spolupráca v rámci V4, ktorej Maďarsko v druhom polroku 2009 predsedalo. Veľmi dobre sa rozvíjala aj regionálna a cezhraničná spolupráca medzi oboma krajinami. Vyústila do množstva konkrétnych projektov na úrovni vyšších územných celkov, miest a obcí. Pozitívne trendy boli zaznamenané aj v medzirezortnej spolupráci, aktívne pracovali zmiešané komisie pre implementáciu *Zmluvy o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi SR a MR*.

V roku 2009 bola na MZV v Bratislave po prvýkrát slávnostne udelená spoločná cena ministrov zahraničných vecí *Dobré susedstvo a porozumenie*, ktorú získal jeden slovenský a jeden maďarský subjekt, ktorí sa významným spôsobom zaslúžili o zlepšenie slovensko-maďarských vzťahov.

Pozitíva vzťahov však boli aj v roku 2009 do istej miery zatienené spornými momentmi vyplývajúcimi z odlišného vnímania histórie a prístupu k problematike menšín. Maďarská

strana nereagovala na výhrady NR SR voči inštitucionalizácii Fóra maďarských poslancov Karpatskej kotliny pri Národnom zhromaždení Maďarskej republiky. Slovensko-maďarské vzťahy boli ovplyvnené aj prijatím novely zákona o štátnom jazyku v Slovenskej republike. Tento legitímny krok bol vzápätí spochybňovaný Maďarskou republikou na medzinárodných fórach. Preto slovenská diplomacia trpezlivo informovala o podstate zákona a účele jeho prijatia nielen maďarských partnerov v rámci bilaterálneho dialógu, ale intenzívne spolupracovala aj s vysokým komisárom OBSE pre otázky národnostných menšín Knutom Vollebaekom a s medzinárodnými organizáciami a ich orgánmi (Rada Európy, Európska komisia a pod.).

Maďarská strana dlhodobo odmietala bilaterálny politický dialóg na najvyššej úrovni. Maďarský prezident László Sólyom mal v auguste záujem o návštevu na území Slovenska, avšak iba v kruhu maďarskej menšiny bez účasti slovenského partnera. Návšteva sa napokon neuskutočnila.

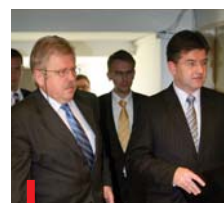
K upokojeniu vzájomného vzťahu a naštartovaniu pragmatického pracovného dialógu prispelo stretnutie slovenského a maďarského premiéra, ktoré sa uskutočnilo 10. septembra 2009 v maďarskom Szécsényi (Sečany). Pozitívnym výsledkom stretnutia predsedov vlád bolo *Spoločné vyhlásenie*, ktorého základným obsahom boli konkrétne kroky zamerané na rozvoj všestrannej spolupráce.

S ministrom zahraničných vecí Českej republiky Janom Kohoutom

Minister zahraničných vecí Maďarska Péter Balázs na tlačovej konferencii na pôde MZV

S ukrajinským kolegom Volodymyrom Chandohijom

Minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák a minister zahraničných vecí Rakúska Michael Spindelegger počas marcového stretnutia vo Viedni

poľsko

Intenzita kontaktov s Poľskom bola upevnená veľkým počtom návštev predstaviteľov Slovenska v Poľsku, spojených s účasťou na mnohých podujatiach, ktoré Poľsko s úspechom organizovalo ako predsednícka krajina V4 v prvom polroku 2009.

Historicky po prvýkrát sa vo Vysokých Tatrách v septembri 2009 uskutočnilo stretnutie predsedníctiev parlamentov oboch krajín, ktoré prijali spoločnú deklaráciu podporujúcu ďalšiu všestrannú spoluprácu, predovšetkým spoluprácu regiónov na pohraničí.

V priebehu roka 2009 sa v oboch krajinách tvorili fóra osobností majúcich vzťah ku krajine suseda, ktorých spoločné stretnutia by mali prehĺbiť dialóg a dať podnet na ďalšie spoločné aktivity prinášajúce priamy efekt pre obe krajiny i ich občanov.

V Poľsku prijali s uznaním vstup SR do eurozóny a zvládnuť s tým spojených ekonomických, technických i administratívnych krokov. Slovensko uskutočnilo v Poľsku viaceré prezentačné aktivity a potvrdilo pripravenosť odovzdať svoje skúsenosti z tohto procesu.

S poľským premiérom Donaldom Tuskom počas rokovania v Bratislave

rakúsko

Spolupráca s Rakúskom, v súlade s prístupom ostatných partnerov z V4, je už tradične široko rozvinutá. Aj v roku 2009 sa ďalej prehľbovala.

So zásadne odmietavým postojom Rakúska k využívaniu jadrovej energie súvisí aj jeho kritický pohľad na dostavbu 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne v Mochovciach. Vďaka otvorenému prístupu slovenskej strany a konštruktívnej diskusii o najrôznejších otázkach a obavách partnera sa však podarilo splniť požiadavky kladené medzinárodnými dohodami a zamedziť negatívne vplyvy na úroveň vzájomných vzťahov.

Rakúsko je naším dôležitým partnerom aj v oblasti energetiky, najmä v kontexte diverzifikácie zdrojov. Ministri hospodárstva podpísali v roku 2009 memorandum o porozumení a spolupráci v tejto oblasti.

Významný moment predstavuje dosiahnutie ďalšieho pokroku v rozvoji cestnej a železničnej infraštruktúry na spoločných hraniciach, čo uľahčuje užšiu spoluprácu susediacich regiónov.

ukrajina

Ukrajina patrí medzi naše priority. Základným záujmom SR je demokratická, politicky stabilná a ekonomicky prosperujúca Ukrajina a jej euroatlantické integračné ambície pridávajú tomu vzťahu popri susedskom aj ďalší dôležitý rozmer. Slovensko sa v roku 2009 aktívne zapojilo do prípravy a realizácie projektu Východného partnerstva. Zastupiteľský úrad v Kyjeve v roku 2009 plnil funkciu kontaktného veľvyslanectva NATO na Ukrajine (opätovne získaná funkcia na obdobie 2009 – 2010).

Vzájomné vzťahy v hospodárskej oblasti boli v roku 2009 ovplyvnené niektorými negatívnymi faktormi, ktoré poškodili ekonomické záujmy SR. Postupne sa však tieto negatívne aspekty urovnali. Návšteva úradujúceho ministra zahraničných vecí Ukrajiny na Slovensku v októbri ukázala potrebu existencie pravidelného dialógu ako nástroja, ktorý vytvára príležitosť na prezentovanie záujmov oboch strán a prispieva k riešeniu možných problémov.

V hospodárskej oblasti boli zintenzívnené kontakty so slovenskou komunitou investorov pôsobiacou na Ukrajine. Uľahčeniu pôsobenia slovenských podnikateľských subjektov napomôže aj *Dohoda o vzájomnej podpore a ochrane investícií medzi SR a Ukrajinou*, ktorá vstúpila do platnosti v auguste 2009. ■

Strategickým cieľom MZV SR v roku 2009 bolo zefektívniť poskytovanie rozvojovej pomoci. Na tento účel vypracovalo ministerstvo *Strednodobú stratégiu oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2009 – 2013*, ktorú schválila vláda SR 4. marca 2009. Stratégia definuje priority, princípy, konkrétne ciele a partnerov rozvojovej pomoci SR, pričom kladie dôraz na programový prístup pri poskytovaní pomoci pre prioritné krajiny Afganistan, Keňa a Srbsko. Takisto predpokladá väčšie zapájanie zastupiteľských úradov SR prostredníctvom projektov v programových a projektových krajinách, ako aj pri realizovaní tzv. mikrograntov.

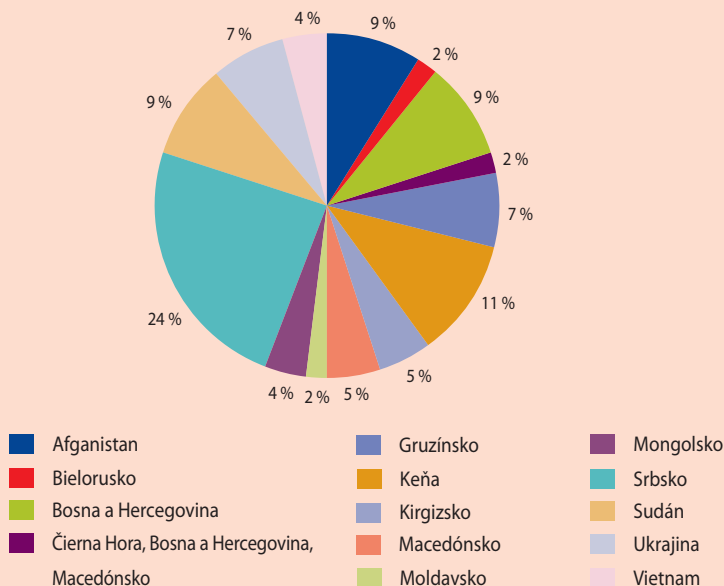
V roku 2009 pokračovala i konsolidácia systému rozvojovej pomoci SR. Bola vymenovaná nová riaditeľka Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS), zlepšila sa spolupráca s rezortmi pri štatistickom vykazovaní rozvojovej pomoci, začalo sa s prácami na zlepšovaní informačného a databázového systému rozvojovej pomoci a monitorovaním a hodnotením projektov rozvojovej pomoci SR. Konsolidácia pokračovala aj prostredníctvom zlepšenej komunikácie medzi jednotlivými rezortmi, ktoré poskytujú rozvojovú pomoc alebo poskytujú finančné príspevky, ktoré sa vykazujú ako rozvojová pomoc, mimovládny rozvojovými organizáciami a podnikateľmi.

V roku 2009 sa uskutočnili aj dve zasadania obnoveného Koordináčného výboru rozvojovej pomoci, ktorý je poradným orgánom ministra zahraničných vecí pre otázky rozvojovej pomoci. Ide o fórum na prerokovávanie zásadných otázok smerovania a koordinácie poskytovania rozvojovej pomoci SR, ktoré združuje široké spektrum aktérov od zástupcov ministerstiev až po zástupcov združení miest a obcí.

bilaterálna pomoc

Rok 2009 bol prvým rokom implementácie Strednodobej stratégie oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013. Pomoc bola zameraná na štyri sektorové priority – budovanie demokratických inštitúcií, sociálny rozvoj, ekonomický rozvoj a budovanie infraštruktúry. Teritoriálne bola poskytnutá trom programovým krajinám – Afganistanu, Keni a Srbsku – a šiestnástim projektovým krajinám v oblasti západného Balkánu, východnej Európy, Ázie a Afriky. Agentúra vypísala v roku 2009 deväť výziev na predkladanie projektov. V tomto roku SAMRS zazmluvnila 45 rozvojových projektov v hodnote 6,37 milióna eur, pričom celkové výdavky na rozvojové projekty dosiahli 7,1 milióna eur.

percentuálne rozdelenie projektov v roku 2009 podľa krajín

V roku 2009 sa pokračovalo aj v realizácii mikrograntovej schémy, ktorá bola zavedená ako nový nástroj v roku 2008. Projekty realizovali koneční prijímatelia pomoci prostredníctvom zastupiteľských úradov v Belehrade (pre projekty miestnych subjektov v Srbsku a Čiernej Hore), v Sarajeve (projekty v Bosne a Hercegovine), v Nairobi (projekty v Keni), v Minsku (projekty v Bielorusku), v Kyjeve (projekty na Ukrajine) a v Bukurešti (projekty v Moldavsku). V rámci schémy bolo v roku 2009 kontrahovaných 64 projektov v hodnote 237 857 eur.

počet projektov v roku 2009

krajina	počet projektov
Afganistan	4
Bielorusko	1
Bosna a Hercegovina	4
Čierna Hora, Bosna a Hercegovina, Macedónsko	1
Gruzínsko	3
Keňa	5
Kirgizsko	2
Macedónsko	2
Moldavsko	1
Mongolsko	2
Srbsko	11
Sudán	4
Ukrajina	3
Vietnam	2
spolu	45

Pomáhame aj v Afganistane

spolupráca s inými donormi

V roku 2009 sa pokračovalo v spolupráci s inými donormi na trojstrannej a mnohostrannej úrovni. V rámci aktuálnej deľby práce sa realizuje spolupráca s Luxemburskom v oblasti malých grantov na Balkáne. Významným partnerom SAMRS je Rakúska rozvojová agentúra ADA, s ktorou bolo v roku 2009 podpísané *Memorandum o spolupráci* a s ktorou sa pripravujú spoločné projekty v Srbsku a Etiópii. Programová a geografická blízkosť umožňuje aj užšiu spoluprácu v oblasti budovania kapacít. S ďalšími donormi sa uskutočnili pracovné stretnutia na rôznych úrovniach s cieľom posilniť spoluprácu v Afganistane (Kanada, Holandsko) a spolupracovať v oblasti humanitárnej pomoci (Grécko, Švajčiarsko).

Aktuálna je tiež spolupráca so Švédskou rozvojovou agentúrou SIDA vo východnej Európe a na západnom Balkáne. Nemenej významná je výme-

na skúseností s českými partnermi na všetkých úrovniach, ktorá smeruje k užšej spolupráci. Na regionálnej úrovni sa stáva tradíciou pravidelné organizovanie stretnutí riaditeľov rozvojových agentúr krajín V4, ktoré sa v roku 2009 uskutočnilo v Bratislave. Spolupráca smeruje ku koordinácii aktivít, a tým k zvýšeniu kvality programovania rozvojovej pomoci a jej efektívnosti.

MZV SR pokračovalo v spolupráci s medzinárodnými organizáciami, najmä Rozvojovým programom OSN (UNDP) a jeho Regionálnym centrom v Bratislave. V októbri 2009 bol podpísaný dodatok k Zvereňeckému fondu Slovenska a Rozvojového programu OSN určeného na financovanie programu Slovenský zvereňecký fond 2008 – 2010: Šírenie skúseností Slovenskej republiky z obdobia transformácie a podpora ľudských zdrojov zapojených do oficiálnej rozvojovej pomoci.

Iniciovaná bola aj spolupráca s ďalšími organizáciami v systéme OSN v oblasti rozvojovej a humanitárnej pomoci zameraná na konkrétne projekty (UNICEF, FAO, ILO, WFP).

informovanosť verejnosti

Dôležitou súčasťou politiky rozvojovej pomoci je zabezpečiť informovanosť verejnosti o jej realizácii a získať vyššiu spoločenskú podporu pre stanovené ciele. Naplnením tohto zámeru bola realizácia aktivít zameraných na prioritné rozvojové témy a selektívne cieľové skupiny. Aktivity boli realizované prostredníctvom špecifických projektov a podujatí MZV a SAMRS formou seminárov, konferencií, vzdelávacích programov, expozícií a výstav.

Eva Kolesárová,
riaditeľka Slovenskej
agentúry pre
medzinárodnú
rozvojovú spoluprácu

chceme posilniť efektívnosť a dôveryhodnosť pomoci

▪ Akým spôsobom sa prejavili dôsledky globálnej ekonomickej a finančnej krízy na poskytovaní oficiálnej rozvojovej pomoci SR?

Kríza mala dosah na rozpočet verejnej správy už v roku 2009 a vzhľadom na viacročný charakter projektov táto skutočnosť neovplyvnila plánovanú implementáciu rozvojovej pomoci. Kríza však ovplyvnila rozvojové krajiny, ktorým je potrebné viac pomáhať. Podľa výsledkov prieskumu verejnej mienky, ktorý v roku 2009 uskutočnila agentúra Focus, s týmto názorom súhlasí až 60 % občanov SR. Domáca sociálna a ekonomická situácia a poskytovanie pomoci nie sú navzájom si konkurujúce ciele. Rozvojová pomoc je jednou z priorit zahraničnej politiky a na Slovensku

má širokú politickú podporu. Napriek tomu schválený rozpočet na rok 2010 indikuje zníženie pomoci. MZV sa však snaží nájsť riešenie v rámci svojich vnútorných rezerv. Je potrebné si uvedomiť, že na odstránenie chudoby v rozvojových krajinách stačia podstatne menšie finančné prostriedky ako na odstránenie konfliktov, ktoré chudoba, hlad a podvýživa spôsobujú. To je globálny aspekt. Z pohľadu slovenskej zahraničnej politiky a ekonomiky rozvojová pomoc má svoje nepriame benefity vo vytváraní stabilných partnerstiev, v prenose skúseností z transformácie a osvedčených reformných postupov.

▪ Aká je aktuálna situácia v oblasti realizácie projektov dvojstrannej rozvojovej pomoci? Máme dostatok kapacít na zvládnutie tejto úlohy?

Za tri roky svojej existencie si SAMRS našla pevné miesto v systéme rozvojovej pomoci. Dôkazom

V roku 2009 sa uskutočnila prvá výročná konferencia Slovensko a rozvojová pomoc

Na pôde MZV SR sa 28. – 29. januára 2009 uskutočnila 1. výročná konferencia Slovensko a rozvojová pomoc: výzvy a skúsenosti, ktorá zhodnotila poskytovanie rozvojovej pomoci.

V spolupráci s Regionálnym centrom UNDP zorganizovalo MZV SR v Bratislave 25. – 26. júna medzinárodnú konferenciu Zdieľanie skúseností s transformáciou za účasti donorov i príjemcov pomoci. Na konferencii sa zúčastnili zástupcovia z Bieloruska, Gruzínska, Kirgizska, zo Srbska, z Ukrajiny, Nemecka, Rakúska, zo Švédska a z nových členských štátov EÚ.

humanitárna pomoc

Humanitárna pomoc bola poskytnutá ôsmim krajinám (Afganistan, Etiópia, Kambodža,

Macedónsko, Palestína, Tadžikistan, Taiwan a Ukrajina) v celkovej výške 293 000 eur. V rámci urgentnej humanitárnej pomoci MZV SR napríklad poskytlo finančné prostriedky pre UNICEF na zakúpenie vakcín proti obrne, ktorými bolo zaočkovaných 250 tisíc detí v Afganistane. MZV SR v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva SR a Ministerstvom vnútra SR v novembri 2009 promptne poskytlo ako humanitárnu pomoc 200 tisíc hygienických rúšok pre chrípkovou epidémiou postihnutých obyvateľov Ukrajiny. Hodnota dodávky vrátane prepravy bola 30 500 eur. Minister zahraničných vecí následne z rozpočtu rozvojovej pomoci SR vyčlenil 25 000 eur na nákup imunologických liekov pre Ukrajinu. ■

Viac na:
www.slovakaid.sk (ODA SR)

absorpčnej schopnosti vybudovaných kapacít je neustále rastúci objem kontrahovaných finančných prostriedkov na dvojstranné projekty. To však neznamená, že nie je čo zlepšovať. V roku 2009 sme posilnili nové nástroje: mikrograntovú schému, kofinancovanie projektov EÚ a spoluprácu s donorami. Súbežne pracujeme na skvalitnení administratívnych kapacít agentúry a na vylepšovaní interných postupov. Zároveň s cieľom zvýšiť efektívnosť a transparentnosť pomoci revidujeme v úzkej súčinnosti s ministerstvom predpisy pre koordináciu, financovanie a implementáciu rozvojovej a humanitárnej pomoci.

■ Aké výzvy stoja pred agentúrou?

Našou ambíciou je predovšetkým posilniť efektívnosť a dôveryhodnosť pomoci. S tým súvisí dobudovanie systému monitorovania, kontroly a hodnotenia.

Do systému zároveň zavádzame nové prvky. V roku 2010 plánujeme modelovo odskúšať *demand driven* systém v zmysle dizajnovania projektov agentúrou tak, aby boli viac šité na mieru konečných užívateľov a zosúladené s našou politikou pomoci. Zároveň plánujeme uviesť do praxe schému *B to B: business to business*, kde v spolupráci s relevantnými slovenskými inštitúciami vytvoríme priestor na posilnenie našich ekonomických vzťahov v rozvojových krajinách. Ďalším novým prvkom je téma klimatických zmien ako nová sektorová priorita.

Všetky témy bude potrebné dôslednejšie komunikovať s našimi partnermi. Z nich najdôležitejší je mimovládny sektor, ktorý si v oblasti rozvojovej pomoci svojimi aktivitami získal dôveru verejnosti aj príjemcov pomoci. Logickým vyústením našej spolupráce je jej inštitucionalizácia. ■

Rok 2009 bol poznačený najmä vplyvom vonkajších faktorov na oblasť energetickej bezpečnosti Slovenska. Zásadnou udalosťou bola bezpochyby januárová plynová kríza, ktorá naplno odhalila bezpečnostné riziká spojené s jednostrannou závislosťou na jedinom dodávateľovi a prepravnej trase energonosičov a poukázala na vážnosť nevojenských ohrození bezpečnosti Slovenska i európskeho politického a ekonomického priestoru. Vývoj agendy energetickej bezpečnosti za posledné obdobie nespochybniteľne potvrdil dôležitosť jej vonkajšieho, zahraničnopolitického rozmery.

plynová kríza a Slovensko

Januárový obchodno-politický spor medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou vyústil do bezprecedentného jedenástdňového zastavenia dodávok zemného plynu do SR a ďalších európskych krajín. Slovensko muselo vyhlásiť núdzový stav a akútne riešiť situáciu, ktorú nijakým spôsobom nezapríčinilo a ktorej sa stalo rukojemníkom. Na úrovni bilaterálnej, ako aj na úrovni EÚ sa aktívne zasadzovalo o nájdenie skorého riešenia tohto krízového stavu, zdôrazňujúc neprijateľnosť jednostranných krokov zo strany Ruskej federácie a Ukrajiny. Pri hľadaní

východísk z krízovej situácie SR intenzívne spolupracovala s českým predsedníctvom EÚ a Európskou komisiou. V súvislosti s riešením krízového stavu treba oceniť súčinnosť všetkých zainteresovaných aktérov a partnerov.

zvyšovanie energetickej bezpečnosti

Plynová kríza bola pre Slovensko a EÚ významným impulzom na prioritizáciu oblasti energetickej bezpečnosti. Dôležitosť témy dokazuje aj fakt, že táto oblasť sa stala pravidelným predmetom diskusií Európskej rady. V rámci Európskeho plánu hospodárskej obnovy sa SR podarilo presadiť rozšírenie počtu projektov s významom pre jej energetickú bezpečnosť a tiež dosiahnuť zvýšenie finančných prostriedkov alokovaných pre jednotlivé projekty. Slovensko sa v roku 2009 spolupodieľalo na formovaní pravidiel európskeho vnútorného energetického trhu a implementácii smerníc klimaticko-energetického balíčka, pokračovalo v podpore rozvoja využívania obnoviteľných zdrojov energie a s cieľom medzinárodnej spolupráce na tomto poli pristúpilo k Medzinárodnej agentúre pre obnoviteľnú energiu IRENA.

Medzi významné úspechy možno zaradiť aj odtabuizovanie témy jadrovej energetiky a zís-

Maroš Kondrát,
predseda Výboru
Národnej rady SR pre
hospodársku politiku

naša energetická bezpečnosť je vyhovujúca

■ Je Slovensko po januárovej skúsenosti so zastavením dodávok zemného plynu lepšie pripravené čeliť takejto situácii v budúcnosti?

Zastavenie dodávok zemného plynu treba vnímať v kontexte ekonomickej krízy, ktorá vznikla ako dôsledok nerovnováhy medzi disponibilnými energetickými zdrojmi a ekonomickou aktivitou, čo vyvolalo rast cien energií na svetových trhoch. Pokiaľ ekonomika bola schopná absorbovať rast ceny energií, ekonomický rast pokračoval. Prudké zvyšovanie cien energií od roku 2007 však v polovici roka 2008 vyvolalo obrat v ekonomickej aktivite, došlo k ekonomickému poklesu a k výraznému zníženiu spotreby energií. Dosiahla sa nová rovnováha pri výrazne nižších cenách energií. Riešením je zníženie ich spotreby na jednotku produkcie a súčasne zásadné rozšírenie využívania obnoviteľných zdrojov energie. Kombinácia týchto procesov predstavuje dlhodobé riešenie problematiky. Krátkodobé opatrenia sa realizujú v podobe dostatočného objemu zásob a ich disponibility pre potreby našej ekonomickej.

V strednodobom výhľade je pripravované prepojenie plynárenských sústav s Maďarskom a zabezpečený reverzný chod v plynovode s Českom. Spolu s prijatými legislatívnymi zmenami vytvárajú tieto opatrenia dostatočné systémové riešenie. Ich objektívnym meradlom je skutočnosť, že žiadny z investorov podnikajúcich u nás svoj podnik nezastavil v dôsledku dočasného prerušenia dodávok plynu, a svojou prítomnosťou poskytujú jasný signál, že našu energetickú bezpečnosť hodnotia ako vyhovujúcu.

■ Ako vnímate perspektívu vytvorenia regionálneho trhu s plynom v strednej Európe?

Vybudovanie silnej plynárenskej spoločnosti predstavuje správny krok, a to ospravedlňuje aj dočasné monopolné postavenie subjektu na trhu. Každý monopol však nakoniec nájde riešenie ako dosahovať nadpriemerné zisky. To vyplýva z princípu monopolov a z histórie možno uviesť mnohé dôkazy o tom, že ešte žiadny regulátor nenašiel recept na tento jav. Trh musí byť od začiatku budovaný ako efektívny a mal by byť spustený, až keď žiadny z účastníkov nebude mať dominantné postavenie na trhu. Je možné preukázať, že ak trh bude mať dobré pra-

kanie pozitívneho stanoviska Európskej komisie k dostavbe 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce. Rezort zahraničia v tejto súvislosti spolupracoval pri organizácii a zabezpečení verejného prerokovania cezhraničných vplyvov dostavby Mochoviec na životné prostredie. Pri príležitosti 4. zasadania Európskeho jadrového fóra boli vytvorené predpoklady na výstavbu novej jadrovej elektrárne v lokalite Jaslovské Bohunice.

V rámci rokovaní 3. platformy Východného partnerstva sa Slovensku podarilo presadiť, aby sa bezpečnosť dodávok energetických surovín prerokovávala s dotknutými štátmi v tomto novom formáte. Podarilo sa mu tiež upriamiť pozornosť na problematiku energetickej bezpečnosti v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, keď v júli 2009 v Bratislave hostilo konferenciu OBSE na túto tému. Následné prijatie ministerského rozhodnutia o energetickej bezpečnosti počas zasadnutia organizácie v Aténach, na ktorého príprave sa SR spolupodieľala, vytvorilo priestor pre intenzívnejšie zapojenie OBSE v tejto oblasti.

V roku 2009 sa SR zameriavala na obnovu vzájomnej dôvery partnerov v dodávateľsko-odberateľskom reťazci, spoluprácu susediacich krajín v oblasti energetickej bezpečnosti,

Slovenský premiér Robert Fico na rokovaní o obnove dodávok zemného plynu s ukrajinskou premiérkou Juliou Tymošenkou 14. januára v Kyjeve

ako aj na rozvoj dialógu s krajinami, ktoré ponúkajú alternatívy zdrojov a trás energonosičov. Zrealizovala sa séria opatrení, ktoré nás lepšie pripravili na krátkodobé krízové situácie v oblasti dodávok energetických surovín, mnohé výzvy európskej a slovenskej energetickej bezpečnosti však ostali nedoriešené. ■

vidlá, určite bude prínosom. Sú to pravidlá, ktoré rozhodujú o tom, že trh bude slúžiť spotrebiteľovi. Pokiaľ ale budeme svedkami javov, kde dominantný účastník bude trhu diktovať ceny, potom možno očakávať rast nákladov ako dôsledok dominantného postavenia čo len jedného účastníka a v konečnom dôsledku bude poškodený zákazník.

■ Je Slovensko pripravené aj na potenciálnu krízu v dodávkach ropy?

Slovensko, resp. MOL-Slovnaft, je na 100 % zásobované ropou Družba z Ruska. Prípadnú krízu v dodávkach možno v súčasnosti preklenúť buď použitím zásob ropy a ropných produktov, ktoré SR tvorí minimálne vo výške 90-dňovej spotreby, alebo zabezpečením dodávky ropy prostredníctvom ropovodu Adria. Ostatné alternatívy, ako dodávky ropy železnicou alebo riečnou cestou po Dunaji, sú ekonomicky také náročné, že nad nimi možno uvažovať len v teoretickej rovine.

Obe alternatívy môžu preklenúť krátkodobé krízové obdobie, no predchádzať trvalej kríze sa dá len vtedy, ak sa aj na Slovensku dobuduje taký ropovodný systém, ktorý umožní permanentnú diverzifikáciu v nákupe ropy rôznych proveniencií. O reálnej

konkurenčnej schopnosti dodávok ropy z neruských zdrojov však možno uvažovať len za predpokladu ich pravidelného a trvalého podielu na trhu. Adria tento komfort nedokáže vytvoriť, čo sa potvrdzuje i tým, že Slovnaft ju nevyužíva.

Prepojením Bratislavy so Schwechatom by došlo k zokruhovaniu západoeurópskeho ropovodného systému s východoeurópskou Družbou, a tým i k vytvoreniu stredoeurópskeho trhu, na ktorom by sa v jednom ropovodnom systéme nachádzali rafinérie Talianska, Rakúska, Nemecka, Česka, Slovenska, Maďarska, Chorvátska, Bosny a Hercegoviny a Srbska. Tým by sa Transpetrol stal dôležitým tranzitným prvkom v rámci strednej Európy a jeho kapacity by začali využívať i ostatné rafinérie. Okrem nesporného prínosu vyplývajúceho z prepravy zvýšených objemov by veľmi dôležitým prvkom energetickej bezpečnosti bolo práve vytvorenie výrazne atraktívnejšieho trhu odberateľov ropy, a tým i zabezpečenie trvalej prítomnosti ruských aj neruských ropných spoločností. Technické riešenie by pritom samozrejme zahrňovalo možnosť reverzných tokov z východu na západ a opačne. ■

Vysoký predstaviteľ EÚ pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku Javier Solana vystúpil s prejavom na porade vedúcich zastupiteľských úradov Slovenskej republiky, ktorá sa konala 1. – 3. júla 2009

záujmy Slovenska v efektívnej Európskej únii

Rok 2009 bol z hľadiska činnosti EÚ prelomovým z viacerých dôvodov – konali sa voľby do Európskeho parlamentu (EP), 1. decembra 2009 vstúpila do platnosti *Lisabonská zmluva*, ktorá zefektívňuje fungovanie inštitúcií EÚ a prináša posilnenie jej demokratickej legitimacy, a začal sa proces vytvárania novej Európskej komisie. Slovensko sa v tomto meniacom sa politickom prostredí úspešne pohybovalo a presadzovalo. Voľbami do EP, ktoré sa na Slovensku konali 6. júna 2009, sa zmenil počet aj obsadenie poslancov EP za Slovenskú republiku a kreovanie novej Európskej komisie prinieslo nomináciu Maroša Šefčoviča za nového európskeho komisára zodpovedného za medziinštitucionálne otázky a administratívu a zároveň za podpredsedu Komisie. Nadobudnutie platnosti *Lisabonskej zmluvy* prináša nové možnosti zamestnania sa v rámci vznikajúcej Európskej služby pre vonkajšiu činnosť

Vzhľadom na závažnosť a rozsah svetovej finančnej a hospodárskej krízy MZV SR v roku 2009 prispievalo i k hľadaniu riešení a formovaniu zosúladenej reakcie na úrovni EÚ smerujúcej k obnove dôvery v hospodárstve a zreformovaniu finančného systému. Pre SR bolo dôležité, aby EÚ konala koordinovane a na princípoch solidarnosti, naďalej odmietala prípadné protekcionistické snahy a vyvážené a s prihliadnutím na podmienky individuálnych krajín prijímala počas krízy relevantné opatrenia.

Ochrana životného prostredia, osobitne problematika zmeny klímy vo svetle prípravy

kodanského samitu, bola v minulom roku jednou z ústredných tém rozhovorov na úrovni EÚ. Aj keď samit nenaplnil očakávania svetovej verejnosti, z pohľadu Slovenska je jeho výsledok maximálnym výstupom, ktorý bolo možné za daných okolností dosiahnuť.

Energetická politika sa vzhľadom na krízu, ku ktorej došlo začiatkom roka 2009 po prerušení dodávok plynu z Ruskej federácie cez Ukrajinu do krajín strednej a východnej Európy, dostala medzi prioritné agendy EÚ. Plynová kríza ukázala, že nielen región strednej a východnej Európy, ale celá EÚ je v oblasti energetických dodávok zraniteľná, a preto je potrebné otázky energetickej bezpečnosti a diverzifikácii zdrojov venovať zvýšenú pozornosť. Plynová kríza poukázala na potrebu solidarity členských krajín EÚ a potrebu dobudovania infraštruktúry a dopravných trás medzi členskými krajinami. Vzhľadom na vzniknutú situáciu sa SR v roku 2009 aktívne angažovala pri presadzovaní krátkodobých a dlhodobých priorit energetickej politiky EÚ, ktoré v plnej miere zohľadňujú priority SR.

To všetko len potvrdzuje, že myšlienka EÚ a európskej integrácie je aj v dnešných časoch globálnej krízy rovnako aktuálna a potrebná ako v minulosti. Aj súčasne prebiehajúce procesy vnútornej reformy EÚ prostredníctvom prijatia *Lisabonskej zmluvy* a zároveň proces rozširovania EÚ prinášajú výzvy pre ďalšie pokračovanie a napredovanie EÚ – sú však podľa nášho názoru rovnako potrebné a mali by byť paralelné. ■

Lisabonská zmluva je podľa nášho názoru dobrou odpoveďou na výzvy, ktorým EÚ čelí v súčasnosti a bude im čeliť aj v budúcnosti. Je prínosná v otázkach, ako sú demokratická legitimita EÚ, presnejšie vymedzenie kompetencií vnútri EÚ alebo jej jednotnejšie vystupovanie navonok. Je dobre, že sa v rámci Únie podarilo nájsť riešenie spoločnými silami a nepodporili sa odstredivé tendencie či koncepcie viacrýchlostnej Európy.

V roku 2009 sa stal Maroš Šefčovič členom Európskej komisie

Proces ratifikácie *Lisabonskej zmluvy* narazil ešte v roku 2008 na negatívny výsledok írskeho referenda o ratifikácii zmluvy. Riešenie v podobe tzv. írskych záruk, ktoré boli prijaté na samite EÚ 18. a 19. júna 2009, sa stalo predpokladom úspešného zavŕšenia ratifikačného procesu a viedlo k úspešnému írskemu referendu o ratifikácii zmluvy 2. októbra 2009. Záruky sa týkajú sociálnych záležitostí, daní a neutrality Írska, ako i ponechania postu člena Európskej komisie pre každú členskú krajinu.

Po vyriešení ústavných námietok bola *Lisabonská zmluva* ratifikovaná v Nemecku ešte 25. septembra 2009 a úspešné írske referendum viedlo k ukončeniu ratifikácie aj v Poľsku 10. októbra 2009.

Dobrou správou pre Európu bolo ukončenie ratifikačného procesu podpisom prezidenta ČR Václava Klause 3. novembra 2009 hneď po pozitívnom rozhodnutí Ústavného súdu ČR o súlade zmluvy s českým ústavným poriadkom. Podpis predchádzala dohoda o znení

„českej výnimky“, ktorá na základe požiadavky V. Klause prebehla na zasadnutí Európskej rady 29. októbra 2009. Členské krajiny sa dohodli, že ČR umožnia rovnakú výnimku z *Charty základných práv*, akú si už v minulosti vyrokovalo Poľsko a Veľká Británia. Slovensko zakotvilo v záveroch Európskej rady, že *Charta základných práv* sa bude v členských štátoch uplatňovať výlučne vtedy, keď sa implementuje právo EÚ. Keďže tzv. Benešove dekréty nie sú súčasťou práva EÚ, Charta sa ich netýka. Slovensku sa tým podarilo dosiahnuť dve veci: definitívne sa vylúčilo prepojenie Charty a Benešových dekrétov a súčasne na Slovensku zostane Charta v platnosti v plnom rozsahu. Vláda SR nechce pripraviť slovenských občanov o práva, ktoré Charta zaručuje, ani o možnosť obrátiť sa na súdy v prípade, že by došlo k porušeniu týchto práv.

Lisabonská zmluva následne nadobudla platnosť dňa 1. decembra 2009.

implementácia Lisabonskej zmluvy

Vzhľadom na citlivosť témy implementácie *Lisabonskej zmluvy* mohli byť všetky prípravné rokovania o tejto téme len predbežné a neformálne. Slovensko sa radí ku krajinám, ktoré privítali obnovenie takýchto predbežných a neformálnych rozhovorov počas švédkeho predsedníctva v Rade EÚ v druhom polroku 2009.

Z hľadiska MZV SR sa ako najdôležitejší prvok javí vytváranie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť. Pri svojej činnosti bude služba spolupracovať s diplomatickými službami členských štátov. Bude pozostávať z úradníkov z príslušných útvarov generálneho sekretariátu Rady, útvarov Komisie a z personálu dočasne vyslaného diplomatickými službami členských štátov. V rámci personálnej politiky SR presadzovala, aby aspoň jedna tretina diplomatického personálu služby pochádzala z národných diplomatických služieb členských štátov, čo sa napokon i podarilo presadiť v záverečnom odporúčaní, ktoré dala Európska rada vysokej predstaviteľke EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku. Taktiež bola dosiahnutá dohoda o potrebe adekvátnej geografickej rovnováhy zastúpenia personálu a potrebe zmysluplného zastúpenia občanov všetkých členských štátov. V priebehu roka 2009 sa uskutočnilo viacero videokonferencií ústredia MZV a Stáleho zastúpenia SR pri EÚ v Bruseli, venovaných príprave Európskej služby pre vonkajšiu činnosť. Vytváranie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť spolu s ďalšími otázkami súvisiacimi s implementáciou *Lisabonskej zmluvy* zostáva dôležitou úlohou na rok 2010. ■

prehľad postupu ratifikácie Lisabonskej zmluvy v roku 2009

	krajina	dátum odovzdania ratifikačného inštrumentu
1.	Nemecko	25. september 2009
2.	Poľsko	12. október 2009
3.	Írsko	23. október 2009
4.	Česko	13. november 2009

Slovensko aj v roku 2009 pokračovalo vo zvyšovaní zastúpenia svojich občanov v inštitúciách EÚ. V tomto procese zohrávajú dôležitú úlohu viaceré inštitúcie. Úrad vlády SR spolu s Ministerstvom zahraničných vecí SR a v spolupráci so Stálym zastúpením SR pri EÚ v Bruseli zabezpečujú informovanosť ostatných orgánov štátnej správy o pracovných možnostiach v EÚ, ako aj koordináciu jednotlivých krokov pri zabezpečovaní obsadenia voľných pracovných miest v európskych štruktúrach.

slováci v Bruseli

Ku koncu sedemročného preferenčného obdobia, v ktorom máme do konca roka 2010 možnosť prednostne obsadiť 279 miest v rámci Európskej komisie, pretrvávajú nárast počtu zamestnaných slovenských občanov. Podľa štatistiky Generálneho riaditeľstva Komisie pre administratívne a personálne záležitosti pracovalo v štruktúrach Európskej komisie k 31. decembru 2009 324 Slovákov na zmluvu trvalého alebo dočasného charakteru („Officials and Temporary Agents“), čím sa kvótu podarilo naplniť na 116 %.

Rovnako dôležitá ako samotný počet slovenských občanov v európskych inštitúciách je úroveň tohto zastúpenia. Na administratívnych pozíciách v rámci Európskej komisie k 31. decembru 2009 pracovalo 200 Slovákov a na asistentkých pozíciách 124 Slovákov. Trendom však aj naďalej zostáva hlavne obsadzovanie postov nižšej úrovne. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že do ukončenia preferenčného obdobia bude potreb-

zastúpenie v jednotlivých direktoriátoch Európskej komisie v roku 2009

COLLEGE	12	JLS	11
SG	5	RELEX	4
SJ	2	TRADE	7
COMM	5	DEV	1
BEPA	0	ELARG	2
ECFIN	8	AIDCO	1
ENTR	9	ECHO	2
COMP	12	ESTAT	6
EMPL	7	ADMIN	2
AGRI	10	DIGIT	3
TREN	18	BUDG	1
ENV	16	IAS	0
RTD	7	OLAF	6
JRC	7	SCIC	11
INFISO	5	DGT	70
MARE	3	OPOCE	14
MARKT	7	OIB	2
REGIO	19	PMO	0
TAXUD	8	OIL	0
EAC	7	EPSO	1
SANCO	11	RELEX DEL	2
		spolu	324

celkové zastúpenie slovenských občanov v Európskej komisii

rok (december)	celkový počet	z toho:			
		žien	%	mužov	%
2004	64	45	70,31	19	29,69
2005	128	89	69,53	39	30,47
2006	177	124	70,06	53	29,94
2007	264	174	65,91	90	34,09
2008	306	202	66,01	104	33,99
2009	324	210	64,71	114	35,29

zastúpenie podľa úrovne postov v Európskej komisii v roku 2009

posty AD		posty AST	
AD16	0	AST11	0
AD15	1	AST10	0
AD14	2	AST9	0
AD13	0	AST8	0
AD12	7	AST7	1
AD11	1	AST6	0
AD10	1	AST5	0
AD9	3	AST4	16
AD8	13	AST3	37
AD7	20	AST2	11
AD6	49	AST1	59
AD5	102		
spolu AD	200	spolu AST	124

né zamerať sa najmä na pozície vyššieho manažmentu (riaditeľ odboru), kde SR v súčasnosti s jedným obsadeným miestom z troch vyhradených naplnia kvótu len na 33,3 %.

Okrem Európskej komisie pôsobia slovenskí občania aj v ďalších európskych inštitúciách (Rada EÚ, Európsky parlament, Hospodársky a sociálny výbor EÚ, Dvor audítorov, Výbor regiónov a pod.), pričom možno konštatovať, že v rámci inštitúcií EÚ je dnes zamestnaných približne 650 Slovákov.

Okrem slovenských občanov pôsobiace v inštitúciách EÚ na základe zmlúv v nich pôsobilo v roku 2009 ďalších 20 slovenských občanov na pozíciách národných expertov vyslaných jednotlivými vecne príslušnými rezortmi.

Nadobudnutím platnosti *Lisabonskej zmluvy* sa začína budovať Európska služba pre vonkajšiu činnosť. V rámci personálnej politiky vo vzťahu k inštitúciám EÚ ide o novú oblasť vysielania zástupcov SR do štruktúr EÚ. Keďže sa podarilo presadiť, aby aspoň jedna tretina diplomatického personálu bola z národných diplomatických služieb členských štátov, bude potrebné venovať pozornosť príprave a vysielaniu diplomatických pracovníkov zo Slovenska do tejto novej organizácie. ■

Viac na:
<http://ec.europa.eu/civil-service/about/figures/>

podiel na riešení dopadov globálnej finančnej a hospodárskej krízy

Vláda SR uvítala plán európskych inštitúcií na oživenie rastu v Európe a od začiatku krízy podporovala myšlienku okamžitej, krátkodobej, cielenej a koordinovanej podpory dopytu cez efektívne nástroje fiškálnej politiky. Slovensko sa pripájalo k myšlienke podporiť tvorbu pracovných miest cez verejné investície do dlhodobých projektov, ktoré zakladajú trvalo udržateľný rast a umožnia rýchlejší a jednoduchší prístup k európskym nástrojom či už cez štrukturálne fondy alebo nástroje Európskej investičnej banky.

Slovenská republika sa stotožnila s odporúčaniami Európskej rady (29. – 30. októbra 2009) týkajúcimi sa prípravy koordinovanej stratégie na ukončenie stimulačných balíkov a začatie konsolidácie verejných financií po zabezpečení oživenia v rámci vykonávania Paktu stability a rastu.

Slovensko podporilo vytvorenie nového systému finančného dohľadu v rámci EÚ (ktorý bol schválený na zasadnutí Rady ECOFIN 2. decembra 2009 a následne Európskou radou 10. – 11. decembra 2009). Tvorba nového finančného dohľadu má dva rozmary, a to: a) dohľad nad finančnou stabilitou EÚ založením Európskeho výboru pre systémové riziká; b) dohľad nad jednotlivými finančnými inštitúciami, resp. jednotlivými sektormi finančného trhu založením troch európskych orgánov – pre bankovníctvo

(EBA), pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) a pre cenné papiere (ESMA), spoločne nazývaných ESA. Nový systém by mal začať fungovať od roku 2010.

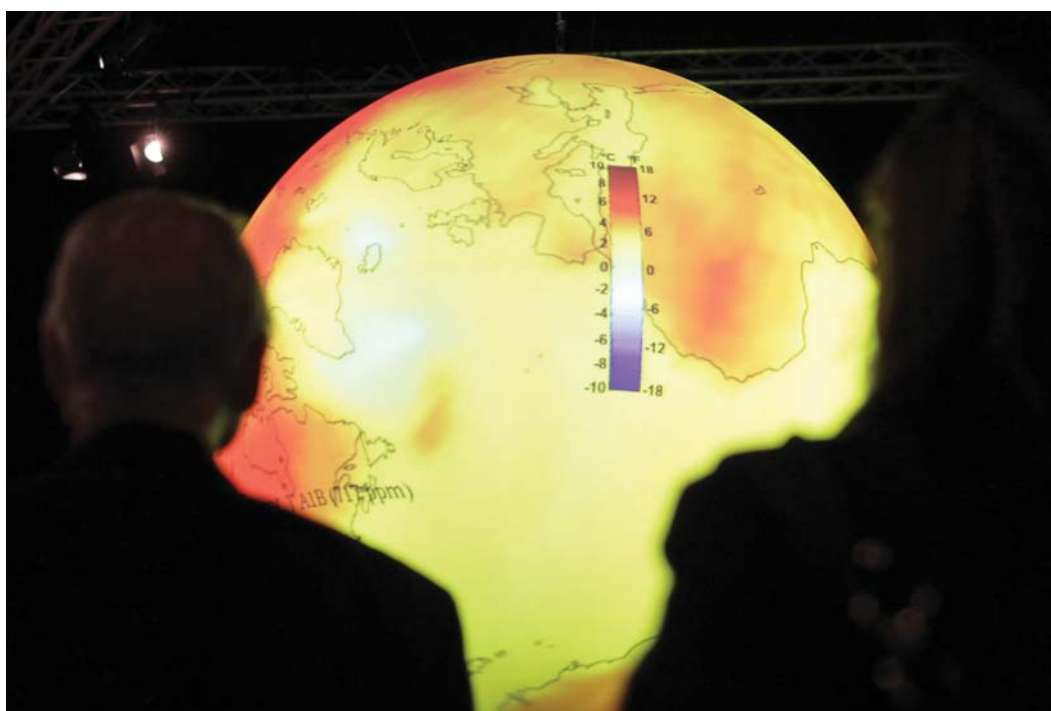
oblasť klimatických zmien

Intenzita medzinárodných rokovaní o zmene klímy sa v 2. polovici roka 2009 výrazne zvýšila a pred decembrovou konferenciou v Kodani sa uskutočnili rokovacie zasadnutia Rámcového Dohovoru OSN o zmene klímy v Bonne (august 2009), Bangkoku (október 2009) a nakoniec v Barcelone (november 2009). Vo vzťahu k Slovensku je dôležité, že sme sa aktívne zúčastňovali najmä na príprave stanoviska Únie, ktorá sa všeobecne považuje za politického lídra v tejto oblasti.

Žiaľ, kodanský samit, ktorý sa uskutočnil 7. – 18. decembra 2009, nenaplnil očakávania svetovej verejnosti. Výsledkom vyjednávania v Kodani je politická deklarácia v kombinácii s rozhodnutiami Konferencie strán.

Postoj EÚ sa v posledných momentoch samitu principiálne nezmenil (v prílohe k politickej deklarácii bol zakotvený právne záväzný redukčný cieľ EÚ – 20 % oproti roku 1990). Celý dokument je vnímaný ako naštartovanie procesu, ktorý by mal na COP16 vyústiť do právne záväznej zmluvy. Pozitívnymi elementmi vo finálnom „hybridnom“ kompromise bol odkaz na 2°C, transparentnosť, potrebu medzinárodného monitorovania, overovania a podávania

Na kodanskom samite SR podporila jednotný postoj krajín EÚ konkrétnym vkladom do fondu pomoci rozvojovým krajinám na dosiahnutie globálnych obmedzení vypúšťania škodlivých emisií

správ a odkaz na tzv. *fast-start* financovanie. Negatívnym prvkom však boli nedostatočné ambície (vypustenie redukčného cieľa 50 % do roku 2050) a *de iure* nezáväzný charakter výstupu zo samitu o zmene klímy.

Náklady na zmierňovanie a adaptáciu v rozvojových krajinách do roku 2020 sa odhadujú na cca 100 miliárd eur ročne, čo sa nezaobíde bez medzinárodnej pomoci. Rozvojové krajiny však budú potrebovať medzinárodnú finančnú pomoc na boj so zmenou klímy už aj v rokoch 2010 – 2012, čiže spomínané *fast-start* financovanie. Počas Európskej rady 10. – 11. decembra 2009 SR deklarovala v rámci tejto pomoci plánovaný príspevok na roky 2010 – 2012 vo výške 9 miliónov eur, pričom celkový príspevok EÚ by mal byť 2,4 miliardy eur ročne.

energetická politika

Negatívne dopady plynovej krízy umocnili význam opatrení na zvýšenie energetickej bezpečnosti a podporili snahu o presadenie vyššieho podielu na financovaní energetických projektov. Dohoda o prerozdelení finančného balíka v celkovej výške 5 miliárd eur bola dosiahnutá na Európskej rade 19. – 20. marca 2009 v Bruseli. Na zozname projektov infraštruktúry je celkovo 17 projektov v sektore plynu a 9 projektov v oblasti elektriny. Medzi projektmi týkajúcimi sa SR je aj plynové prepojenie Slovenska a Maďarska (Veľký Krtíš – Balassagyarmat) s výškou príspevku z úrovne EÚ 30 miliónov eur a zabezpečenie reverzného toku plynu pre prípad krátkodobých výpadkov plynu, na realizáciu ktorého EÚ vyčlenila 80 miliónov eur pre Rakúsko, Bulharsko, Česko, Estónsko, Grécko, Maďarsko, Litvu, Lotyšsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko a Slovensko. Slovenskej republike sa tak podarilo presadiť rozšírenie počtu projektov s významom pre energetickú bezpečnosť SR a tiež dosiahnuť zvýšenie finančných prostriedkov alokovaných pre jednotlivé projekty.

Európska rada v roku 2009 prijala balík legislatívnych opatrení týkajúci sa vnútorného trhu s energiou – konkrétne smernicu o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, nariadenie o podmienkach prístupu do sústavy pre cezhraničné výmeny elektriny, nariadenie, ktorým sa zriaďuje Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky, smernicu o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom a nariadenie o podmienkach prístupu do prepravných sietí pre zemný plyn.

V priebehu roka 2009 SR vyvinula maximálne úsilie na získanie sídla Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov. Hoci jej kandidátúra napokon nebola úspešná, podpora zo strany dôležitých krajín EÚ potvrdila, že SR je vnímaná ako krajina, ktorá má všetky predpoklady na to, aby v nej sídlila niektorá z významných agentúr EÚ.

V roku 2009 SR nezabúdala ani na rozvoj jadrovej energetiky. Kontinuálne ju obhajovala a presadzovala jej využívanie ako prostriedku na dosiahnutie cieľov energetickej politiky EÚ a ako jedného z prvkov prechodu na ekologické, nízkouhlíkové hospodárstvo.

oblasť spravodlivosti a vnútorných vecí

Jednou z najdôležitejších úloh v roku 2009 bola príprava a schválenie nového viacročného programu pre oblasť spravodlivosti a vnútra, tzv. Štokholmského programu. Program vymedzil strategické usmernenia pre legislatívne a operačné plánovanie v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti na najbližších päť rokov (2010 – 2014). Slovenská republika (zastúpená rezortmi spravodlivosti, vnútra a zahraničných vecí) sa aktívne podieľala na celom procese prípravy a prijatia programu a úspešne presadila viaceré svoje stanoviská a pripomienky. Program v schválenom znení predstavuje vyvážený kompromis, ktorý striktne reflektuje novú zmluvnú realitu *Lisabonskej zmluvy*.

Téma migrácie je od istého času pevnou súčasťou agendy MZV, potvrdením čoho je aj strategický cieľ rezortu Prispievať k eliminácii rizík migrácie v súlade so záujmami SR. Ešte v závere roka 2008 MZV navrhlo na národnej úrovni posilniť postavenie medzirezortnej pracovnej komisie pre koordináciu postupov súvisiacich s plnením úloh vyplývajúcich z Koncepcie migračnej politiky SR. Výsledkom iniciatívy, ktorú podporili Ministerstvo vnútra SR, ako aj Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, bola transformácia komisie na Riadiaci výbor pre migráciu a integráciu cudzincov, ktorého štatút vláda SR schválila 24. júna 2009. Výbor bude hlavným koordinácnym, medziinštitucionálnym, odborným a iniciatívnym orgánom v SR pre otázky týkajúce sa riadenia migrácie.

Téma migrácie bola vzhľadom na jej narastajúci zahranično-politický význam po prvý raz zaradená aj do programu pravidelnej porady vedúcich zastupiteľských úradov SR (30. júna – 3. júla 2009). ■

Viac na:
<http://europa.eu> (EÚ)

V roku 2009 sa Slovenská republika aktívne podieľala na príprave a naštartovaní ambiciózneho projektu Východného partnerstva, ktoré je súčasťou a pokračovaním Európskej politiky susedstva. Slovensko je jedným z duchovných otcov tejto iniciatívy ešte z čias, keď sa formovala v rámci V4. Východné partnerstvo predstavuje evolučný krok v susedskej politike EÚ voči krajinám na jej východnom okraji. Vzhľadom na to, že vlna rozšírenia EÚ posunula jej hranice smerom na východ, bolo logické nanovo definovať a rozširovať možnosti spolupráce s krajinami, ktoré sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti EÚ. Pre Slovensko je Východné partnerstvo zároveň jednou z hlavných priorit zahraničnej politiky.

Iniciatíva predstavuje nový strategický rozmer spolupráce so šiestimi krajinami na východných hraniciach Európskej únie: s Ukrajinou, Moldavskom, Bieloruskom, Arménskom, Gruzínskom a Azerbajdžanom. Východné partnerstvo ponúka perspektívu dohôd o voľnom obchode a zlepšenie prístupu na trh, perspektívu uzavretia dohôd o pridružení, pomoc pri zabezpečení energetickej bezpečnosti, finančnú pomoc a jednoduchšie cestovanie do EÚ.

etapa prípravy

Východné partnerstvo bolo oficiálne odštartované na samite v Prahe 5. mája 2009 počas českého predsedníctva. Prijatím spoločnej deklarácie na pražskom samite členské krajiny EÚ a partnerské krajiny stanovili hlavné ciele,

princípy a všeobecný rámec ďalšieho postupu spolupráce. Aj keď perspektíva členstva partnerských krajín v EÚ nie je v iniciatíve Východného partnerstva definovaná, v budúcnosti nie je vylúčená.

Politika voči východným partnerom je založená na rozdielnom prístupe k jednotlivým partnerským krajinám a na individuálnej podpore každej z nich, pričom zohľadňuje vlastný pokrok týchto krajín v budovaní demokratických štruktúr, resp. v celkovom procese zmien. Dvojstranný rámec by mal zohľadniť špecifické potreby každej z partnerských krajín, pričom kľúčovým bude individuálny prístup ku každému partnerovi.

Prostredníctvom Východného partnerstva je možné realizovať víziu politickej asociácie, ekonomickej integrácie a celkovej modernizácie východoeurópskych krajín na báze hodnôt a štandardov EÚ. Hlavnou pridanou hodnotou Východného partnerstva je vytvorenie multilaterálneho formátu spolupráce, ktorý predstavuje zámer riešiť problémy a spoločné výzvy krajín zapojených do Východného partnerstva ako celku a poskytuje priestor na aktivity spolupráce a otvorený a slobodný dialóg.

Východné partnerstvo umožňuje účasť tretích krajín, ktoré sa budú môcť zúčastňovať na konkrétnych projektoch, činnostiach a zasadnutiach tematických platforiem na individuálnej báze, pokiaľ sa tým prispeje k splneniu konkrétnych cieľov týchto platforiem, ako aj k napĺňaniu všeobecných cieľov Východného partnerstva.

Pavol Hamžík,
mimoriadny
a splnomocnený
velvyslanec SR
na Ukrajinu

klúčovými pre Východné partnerstvo budú roky 2010 a 2011

Ktoré ciele a možnosti Východného partnerstva sú pre Ukrajinu najdôležitejšie a najatraktívnejšie?

Východné partnerstvo ponúka množstvo možností spolupráce medzi EÚ a východnými partnermi prostredníctvom viacerých nástrojov bilaterálnej a multilaterálnej regionálnej dimenzie. Pre našich ukrajinských priateľov sú dôležité obe, hoci dôraz kladú na tú bilaterálnu, v ktorej sú spomedzi všetkých východných partnerov najďalej. Tu je ťažiskom skoré ukončenie rokovaní o *Dohode o pridružení*, vrátane *Dohody o vytvorení prehlbenej a komplexnej zóny voľného obchodu*. Ukrajina je dnes blízko k ich finalizácii, hoci ostáva niekoľko otázok, ktoré ešte musia byť doriešené. Vzhľadom na to, že rokovania prebiehajú len niečo vyše roka a pol, možno doterajšie výsledky hodnotiť ako veľmi povzbudivé.

Za mimoriadne dôležitú považuje Ukrajina aj oblasť vízovú, kde je jej cieľom dosiahnuť čo najširšiu vízovú liberalizáciu a perspektívne aj úplné zrušenie vízovej povinnosti zo strany krajín Schengenu. My takisto považujeme tieto otázky za dôležité, keďže víza – ako hovorí aj naša skúsenosť – predstavujú istú prekážku pre medziľudské kontakty, obchod, kultúrnu výmenu a podobne. Samozrejme, tretím veľmi dôležitým elementom *Dohody o pridružení* – popri obchode a vízach – je oblasť energetiky. Ukrajina je jednou z kľúčových tranzitných krajín ropy a plynu do EÚ, preto sú ustanovenia týkajúce sa tejto oblasti takisto súčasťou *Dohody o pridružení EÚ – Ukrajina*. Za dôležitý výsledok roka 2009 možno označiť ukončenie rokovaní o pristúpení Ukrajiny k *Zmluve o energetickom spoločenstve*. To perspektívne prinesie štandardizáciu ukrajinského trhu s energiami, jeho prepojenie s trhom európskym, čo bude bezpochyby prínosné pre všetky strany.

etapa implementácie

Pražským samitom sa zavŕšila jedna etapa budovania tejto politiky EÚ, v ktorej Slovensko presadzovalo dosiahnutie čo najsilnejšieho kolektívneho politického záväzku členov EÚ voči tomuto dôležitému priestoru, čo najväčšej robustnosti projektu a čo najskoršieho spustenia jeho praktických krokov.

Slovenská republika má záujem, aby sa čím skôr rozbehla realizačná fáza s hmatateľnými výsledkami predovšetkým v oblasti prekonávania dôsledkov globálnej a finančnej krízy. Zároveň je cieľom, aby Východné partnerstvo bolo reálnou politikou zameranou na praktické projekty spoločného záujmu jednak medzi EÚ a partnerskými krajinami, jednak medzi partnerskými krajinami navzájom. Práve na základe tohto rámcového východiska SR podporovala spustenie štyroch tematických platforiem Východného partnerstva v roku 2009 zameraných na demokraciu, kontakty medzi ľuďmi, energetickú bezpečnosť a ekonomickú integráciu.

Slovensko chce venovať osobitnú pozornosť prehĺbeniu vzťahov so všetkými partnerskými krajinami, najmä však s Ukrajinou, Moldavskom a Bieloruskom. Niektorým štátom Východného partnerstva už boli v roku 2009 ponúknuté konkrétne projekty a po nájdení spoločných bodov záujmu sa budú implementovať projekty v rámci jeho teritória. V bilaterálnych vzťahoch je Slovensko najďalej vo vzťahu k Ukrajine, kde už bol v minulosti realizovaný akčný plán v rámci širokého spektra oblastí. Slovensko sa v roku 2009 na pôde únie zasadzovalo za napredovanie rokovaní o *Dohode o pridružení medzi EÚ a Ukrajinou*, ktoré

v súčasnosti ešte stále prebiehajú. Vo vzťahu k Bielorusku bola presadzovaná politika podmienenej spolupráce s režimom a podpora občianskej spoločnosti v krajine. Zvlášť v tejto oblasti sú slovenské mimovládne organizácie veľmi aktívne. Vo vzťahu k novej moldavskej vláde Slovensko pripravuje možnosť spolupráce v oblasti spoločných projektov na báze Východného partnerstva.

Z praktického hľadiska Slovensko vidí možný prínos pre Východné partnerstvo v odovzdávaní skúseností z predvstupového procesu partnerským krajinám. Takéto odovzdávanie skúseností sa bude môcť realizovať na bilaterálnej úrovni alebo aj v multilaterálnom rámci. Vzhľadom na geografiu a históriu je Slovensko zároveň jedným z členských štátov Únie, ktorý môže z pretváraného a pretvoreného východného susedstva najviac profitovať – politicky, bezpečnostne a aj v priamom zmysle, ekonomicky.

Viac ako polročné fungovanie Východného partnerstva od pražského samitu Slovensko považuje za úspešné. Ďalší impulz k úspešnej implementácii Východného partnerstva vzišiel zo zasadania Fóra občianskej spoločnosti (17. novembra 2009) a zasadania ministrov zahraničných vecí vo formáte 27+6 (8. decembra 2009), ktoré potvrdili záväzky pražskej deklarácie. Trvalým a jednoznačným poslanstvom Východného partnerstva je solidarita, podpora demokraticky a tržovo orientovaných reforiem a rozvoj ľudských práv. Podpora týchto hodnôt prispeje k stabilite, bezpečnosti a prosperite všetkých účastníkov Východného partnerstva. ■

Na rokovaní s námestníkom ministra zahraničných vecí Bieloruska Valerijom Voroneckým

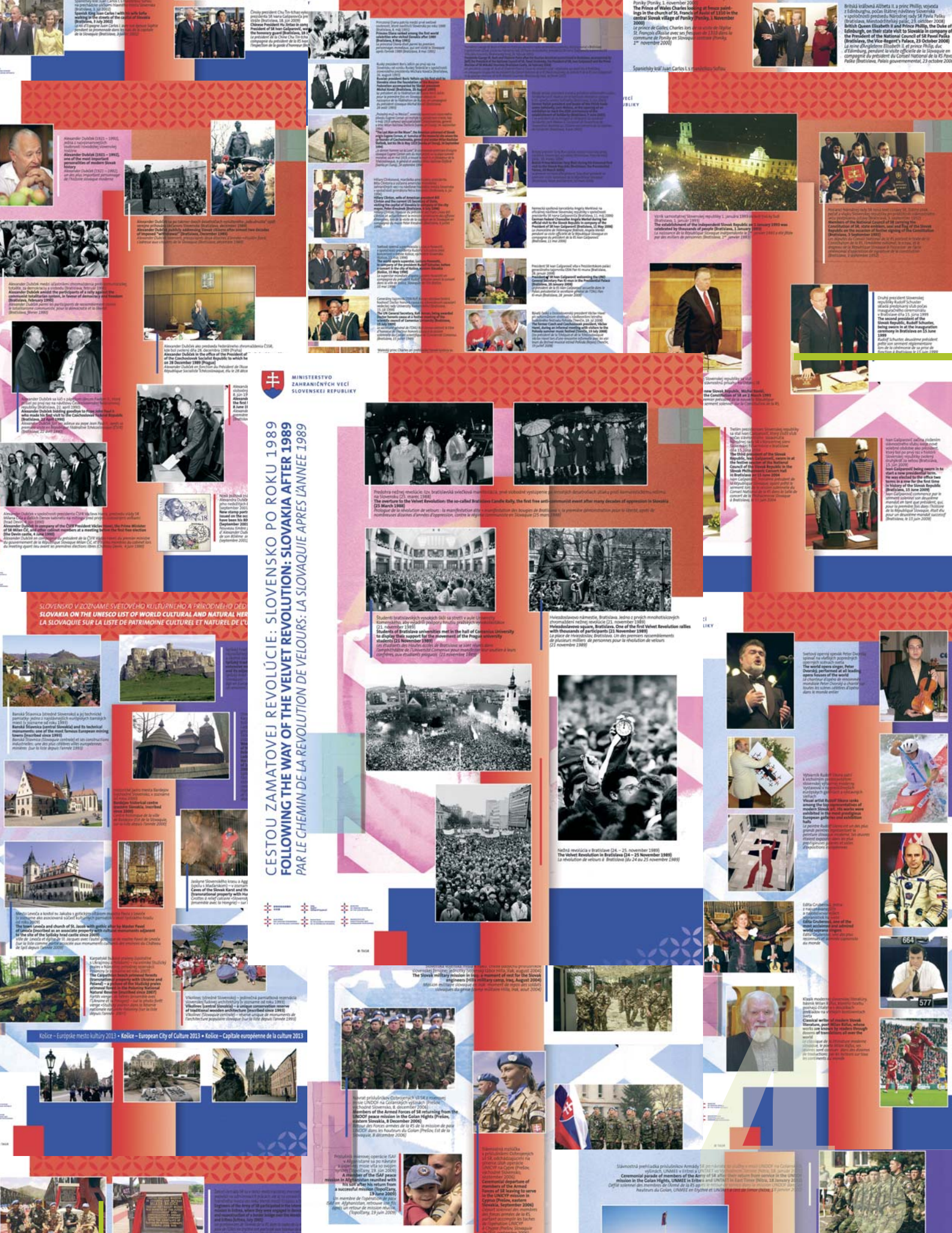
Viac na:
http://ec.europa.eu/world/enp/index_en.htm (ENP),
http://ec.europa.eu/external_relations/eastern/index_en.htm (Východné partnerstvo)

Multilaterálna dimenzia Východného partnerstva predstavuje v porovnaní s predošlou iniciatívou EÚ – Európskou politikou susedstva – novinku. Jej cieľom je posilňovať väzby medzi partnerskými krajinami navzájom, a to v mnohých oblastiach, ktoré sú rámcovo vytýčené v štyroch tematických platformách. Ukrajina je kľúčovou krajinou regiónu, ktorý je z mnohých dôvodov komplikovaný a heterogénny. Je však povzbudivé, že viacerí východní partneri, vrátane Ukrajiny, už sami medzi sebou rokovali a hľadali možnosti spolupráce na spoločných projektoch v rámci partnerstva. Ukrajina má potenciál byť lídrom regiónu aj v tejto oblasti.

Kde vidí Slovensko svoje možnosti prispieť k napĺňaniu cieľov Východného partnerstva v spolupráci s ukrajinskými partnermi?

Rok 2009 bol rokom odštartovania Východného partnerstva, rok 2010 a 2011 budú kľúčovými pre

jeho naplnenie konkrétnym obsahom, konkrétnymi projektmi. Sme v pravidelnom kontakte s našimi ukrajinskými partnermi s cieľom vyjasniť si a spoločne definovať prienik medzi ich potrebami a našimi možnosťami. Obaja – Slovensko aj Ukrajina – vnímame ako jednu z kľúčových oblastí budovania inštitúcií, teda oblastí posilňovania kapacít štátnych inštitúcií na centrálnej aj regionálnej úrovni. Je to veľmi dôležité pre spôsobilosť krajiny absorbovať „európske štandardy“ v podobe *acquis* EÚ, pre jej spôsobilosť viesť rokovania o *Dohode o pridružení* a *Dohode o zóne voľného obchodu* a potom dohodnuté aj implementovať v reálnom živote. Sami s tým máme bohaté skúsenosti a záujem podeliť sa o ne. Samozrejme, sektory, ktorých sa to bude týkať, sú predmetom rokovania, možnosti sú široké. ■

K 20. výročiu Novembra 1989 bola pripravená výstava, mapujúca cestu, ktorou Slovenská republika prešla za posledných dvadsať rokov. Projekt výstavy bol realizovaný na všetkých zastupiteľských úradoch SR v zahraničí. Na snímke koláž z niektorých plagátov výstavy.

služba občanom a Slovensko otvorené svetu

Poskytovanie ochrany a pomoci občanom, ktorí sa v zahraničí ocitli v núdzi, patrí ku kľúčovým činnostiam našich zastupiteľských úradov v zahraničí. V roku 2009 sa naša konzulárna služba prioritne sústredila na pomoc slovenským občanom, ktorí majú v zahraničí trvalý pobyt alebo vycestovali do cudziny. Zastupiteľstvá sa aktívne podieľali na riešení mnohých krízových situácií, v ktorých sa ocitli naši občania, pričom mnohokrát sa usilovali pomáhať vysoko nad rámec svojich zákonných povinností. Po vlaňajšom plynulom prechode na schengenskú spoluprácu sme sa aktívne zapojili do procesu výmeny potrebných informácií o občanoch členských krajín EÚ, ktorí sa ocitli v krízových oblastiach. Naše veľvyslanectvá intenzívne spolupracovali s ambasádami iných krajín v týchto oblastiach aj prostredníctvom elektronických systémov pre konzulárnu kooperáciu, v rámci ktorých sa realizovala súčinnosť medzi rezortmi zahraničia členských štátov EÚ v oblasti konzulárnej pomoci.

V roku 2009 sa výrazne zvýšili aktivity v oblasti verejnej diplomacie. Ministerstvo zahraničných vecí chápe verejnú diplomáciu ako dlhodobý proces komunikácie, ktorý musí reflektovať kľúčové identifikačné faktory Slovenska ako významného činiteľa v oblasti zahraničnej politiky. V tomto zmysle hrá veľmi významnú úlohu kontakt s mimovládnyimi organizáciami, ale aj s občianskymi aktivistami, akademickým prostredím a médiami. Spoluprácou s týmito zložkami sa posilňovala efektivita našich za-

hraničnopolitických aktivít, ale aj hodnotová kredibilita krajiny ako takej.

V uplynulom roku bola zriadená Rada vlády pre jednotnú prezentáciu Slovenska, ktorej cieľom je zefektívniť, sprehľadniť a koordinovať rôznorodé prezentačné aktivity celého spektra slovenských subjektov v zahraničí. Prezentácia Slovenska v zahraničí by takto mala dostať čitateľnú štruktúru, koncept i smerovanie.

Aktivity v oblasti kultúrnej diplomacie v zahraničí dostali nový impulz v podobe dohody s ministerstvom kultúry, ktorej základný zmysel je v koordinovaní spolupráce oboch rezortov pri prezentácii kultúrnych aktivít, projektov a činností v zahraničí. Určili sa ťažiskové kultúrne činnosti až do roku 2012, čo by malo viesť do tejto špecifickej oblasti zahraničnopolitických aktivít prvky systémovosti, ale aj efektivity a racionalizácie.

Aj v tomto roku svoju činnosť rozvíjali slovenské inštitúty, ktoré sú kľúčovými hráčmi v oblasti prezentácie slovenskej kultúry za hranicami krajiny. Inštitúty ponúkli zahraničným záujemcom pestrú paletu prezentačno-propagačných programov, pričom sa aktívne zapájali aj do podpory mimokultúrnych projektov, ako bola napr. propagácia a prezentácia hladkého vstupu Slovenska do eurozóny v roku 2009.

Významnou súčasťou našej zahraničnej služby je sieť honorárnych konzulátov, ktoré sa i v roku 2009 konkrétnymi aktivitami podieľali na rozvíjaní bilaterálnych vzťahov a súčasne prispievali k propagácii Slovenskej republiky v zahraničí. ■

Ochrana záujmov občanov Slovenskej republiky v zahraničí a pomoc osobám, ktoré sa počas pobytu v cudzine ocitli v núdzových situáciách, patrili aj v roku 2009 k ťažiskovým úlohám, ktoré zabezpečovala konzulárna služba. Jej postavenie v systéme zahraničnej služby sa výrazne upevnilo vďaka zvyšujúcej sa kvalite odbornej pripravenosti konzulárnych zamestnancov a tiež prehlbujúcej sa spolupráci konzulárneho zboru štátov EÚ.

spolupráca v Únii

Konzulárna spolupráca v rámci EÚ sa sústredila predovšetkým na výmenu potrebných informácií o občanoch členských krajín nachádzajúcich sa v krízových oblastiach. Zabezpečovaná bola výmenou informácií medzi zastupiteľskými úradmi v postihnutých oblastiach a cez elektronické systémy pracovnej skupiny pre konzulárnu kooperáciu COCON, v rámci ktorej bola realizovaná súčinnosť rezortov zahraničnej služby všetkých členských štátov EÚ v otázkach konzulárnej pomoci. Krízové centrum v Bruseli organizovalo operatívne telekonferencie medzi členskými štátmi EÚ a na základe získaných informácií analyzovalo situáciu a možnosti pomoci občanom Únie v krízových oblastiach. Tým sa zvýšila efektívnosť postupov členských krajín pri poskytovaní konzulárnej asistencie svojim občanom v rôznych regiónoch sveta, kde sa dostali do stavu akútnej núdze. Pre potreby členských krajín bola taktiež vytvorená webová stránka SITCEN (Information Sharing

Forum), ktorá poskytuje základné informácie o dianí v krízou postihnutých oblastiach. Príkladom účinnej spolupráce v rámci COCON boli pravidelné telekonferencie predstaviteľov konzulárnych služieb štátov EÚ venované pandémie tzv. prasacej chrípky či ničivým tajfúnom v Oceánii a vo Východnej Ázii, ktorých cieľom bolo zmapovanie situácie v ohrozených zónach sveta, monitoring

občanov Únie v týchto oblastiach a zabezpečenie podmienok pre ich včasnú výstrahu a pomoc v ich prospech.

pomáhame v zahraničí

Vzhľadom na značný počet občanov SR, ktorí majú v zahraničí obvyklý pobyt alebo do cudziny cestujú, bola prevažná časť agend, ktoré sú profilujúce v praxi konzulárnych pracovísk ZÚ, orientovaná na poskytovanie konzulárnych služieb našim turistom a slovenskej diaspóre. Výrazne rozsiahlejší bol počet služieb poskytnutých Slovákom žijúcim či pracujúcim v zahraničí.

Niektoré zastupiteľské úrady SR boli nápmocné pri repatriácii slovenských turistov, ktorých počas ich pobytu v turistických destináciách postihol krach leteckej spoločnosti SkyEurope. Diplomatiecké misie a konzulárne úrady pomáhali organizovať návrat na Slovensko a tiež pomáhali postihnutým osobám riešiť mnohé problémy, ktoré im vznikli v súvislosti so zánikom spomínaného leteckého dopravcu. Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Ríme napríklad z vlastnej iniciatívy zabezpečilo náhradnú autobusovú prepravu pre Slovákov čakajúcich na letisku Fiumicino.

Účinnú pomoc poskytli zainteresované zastupiteľské úrady (Paríž, Brasília) i ústredie aj pri riešení problémov, ktoré vznikli rodinám troch slovenských občanov, ktorí začiatkom júna 2009 zahynuli pri havárii lietadla Airbus A 330 nad Atlantickým oceánom a rovnako pri evakuácii našej občianky z Gazy cez Damask a Viedeň späť do vlasti.

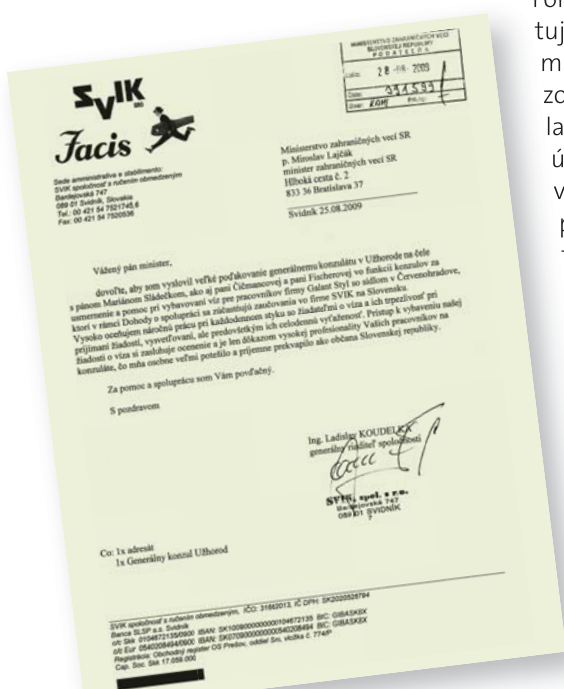
V auguste 2009 ZÚ v Bukurešti poskytol pomoc účastníkom havárie autobusu prevážajúceho 41 slovenských občanov v Rumunsku, pri ktorej sa 12 z nich zranilo.

V septembri 2009 veľvyslanectvo v Ankare za aktívnej pomoci honorárneho konzula SR v Antalyi v súčinnosti s konzulárnym odborom poskytlo pomoc deviatim občanom Slovenska, ktorí boli zranení pri havárii autobusu smerujúceho do spomínaného turistického centra.

Konzulárne oddelenie veľvyslanectva vo Viedni a konzulárny odbor rezortu zahraničia poskytovali od počiatku účinnú pomoc študentom, ktorí boli v júni 2009 hospitalizovaní v nemocniciach v rakúskom Grazi po kolízii autobusu, v ktorom sa z výletu v Taliansku vracalo 48 žiakov Strednej školy podnikania v Senici.

vzájomné zastupovanie

Konzulárny odbor pokračoval v roku 2009 v rokovaniach s niektorými členskými štátmi EÚ

o vzájomnom zastupovaní prostredníctvom diplomatických a konzulárnych misií svojich štátov pri vydávaní víz v zmysle spoločných konzulárnych pokynov. Išlo o rokovania týkajúce sa dohôd s Francúzskom (vydávanie víz v Alžírsku, Bangladéši, Maroku, Nepále, Rusku – Jekaterinburgu, na Srí Lanke a v Tunisku), Maďarskom (v Moldavsku, Saudskej Arábii a v Albánsku), Nemeckom (v Arménsku, Azerbajdžane, Bahrajne, Gruzínsku, Kambodži, Rusku – Novosibirsku), Poľskom (v Angole, Gruzínsku, Pakistane, Rusku – Kaliningrade, na Ukrajine – v Odeze), Rakúskom (na Filipínach, v Libanone a v Jordánsku). Vzhľadom na náročnosť problematiky rokovania prebiehali nielen na bilaterálnej, ale i multilaterálnej úrovni. S cieľom dosiahnuť jednotný postup v tejto oblasti sa uskutočnili stretnutia vedúcich konzulárnych služieb členských štátov vo Viedni, v Bruseli, Budapešti a Berne 3. – 4. decembra 2009.

Prvú dohodu o zastupovaní pri udeľovaní víz podpísala SR s Rakúskom v Bratislave 23. októbra 2009, ktorá nadobudla platnosť 1. decembra 2009. Podľa dohody zabezpečí Rakúsko vydávanie víz v mene SR prostredníctvom svojich ZÚ v Bejrúte (Libanon) a v Ammáne (Jordánsko). Dohoda sa doposiaľ nevykonáva, pretože k nej nebol schválený vykonávací protokol.

Druhou krajinou, s ktorou sa dosiahol pokrok, bolo Maďarsko. Dosiahla sa zhoda v súvislosti s textom dohody a v roku 2010 sa začne schvaľovací legislatívny proces. Maďarsko by malo v mene SR vydávať víza na svojich zastupiteľských úradoch v Kišiňove (Moldavsko), v Rijáde (Saudská Arábia) a v Tirane (Albánsko). Slovensko má síce v Albánsku svoj zastupiteľský úrad, ale o vydávaní víz sa na ňom zatiaľ neuvažuje.

Rokovania s Francúzskom týkajúce sa uzavretia dohody sa zastavili. Francúzsko podmienilo uzavretie dohody vydávaním víz do všetkých cestovných dokladov, ktoré uznáva. Slovenská republika pritom trvá na udeľovaní víz len do tých dokladov, ktoré uznáva slovenská strana. Tento rozpor sa do konca roka 2009 nevyriešil.

S Nemeckom bolo dohodnuté zastupovanie pri vydávaní víz v Baku (Azerbajdžan) a v Phnom-Pheni (Kambodža). Text dohody v súčasnosti posudzuje nemecká strana.

S Poľskom boli obnovené rokovania predbežne v súvislosti so zastupovaním v Kaliningrade, Alžírsku, Maroku, Tunisku a Spojených arabských emirátoch.

V roku 2009 navrhla Litva zastupovať Slovensko pri vydávaní víz v Gruzínsku, pričom požiadala o zastupovanie v Uzbekistane. Slovensko

v roku 2009 sme:

- overili 35 365 dokladov a 2 315 prekladov;
- vykonali 4 485 zápisov matričných udalostí;
- vydali 5 099 pasov, 1 847 osvedčení o štátnom občianstve a 1 768 výpisov z registra trestov;
- asistovali pri repatriácii 72 mŕtvych občanov SR;
- asistovali pri riešení problémov v súvislosti s úmrtím 390 slovenských občanov;
- poskytli nefinančnú konzulárnu pomoc 2 870 žiadateľom a finančnú pomoc 9 osobám;
- vydali 3 257 náhradných cestovných dokladov;
- zosobášili 56 párov;
- vydali 65 438 víz;
- riešili 2 217 žiadostí o prechodný a 101 žiadostí o trvalý pobyt v SR;
- zodpovedali 35 981 emailov.

ponúklo svoju diplomatickú misiu v Podgorici (Čierna Hora) a naopak, požiadalo o zastupovanie v Bukurešti (Rumunsko), v Nikózii (Cyprus) a v Užhorode (Ukrajina). V súčasnosti slovenská strana posudzuje predložený slovenský návrh dohody.

Španielsko ponúklo zastupovanie v krajinách Južnej Ameriky a požiadalo o zastupovanie v Bielorusku a v Uzbekistane. Aj tento návrh je v štádiu posudzovania.

Na slovensko-českých konzulárnych konzultáciách 17. decembra 2009 ponúkla česká strana zastupovanie pri vydávaní víz v Jemene, v Moldavsku a v Mongolsku, ktoré slovenská strana v súčasnosti posudzuje.

nové pasy

Od 23. júna 2009 začalo Slovensko s vydávaním nových pasov obsahujúcich dva biometrické prvky (podobizeň tváre a odtlačky dvoch prstov – ukazovákov). Vzhľadom na to 29. júna 2009 začali slovenské zastupiteľské úrady prijímať žiadosti o vydanie tohto typu pasov. K uvedenému dátumu bola na konzulárnych pracoviskách zastupiteľských úradov inštalovaná nová aplikácia informačného systému PASY-ZBER umožňujúca elektronické prijímanie a spracúvanie žiadostí o pas v súlade s požiadavkami Európskej únie. Vzhľadom na technické a stavebné možnosti sa začiatok prijímania žiadostí o nový druh pasu krátkodobo posunul na veľvyslanectvách Slovenskej republiky v Canberre, Lisabone, Tokiu a na generálnom konzuláte v Krakove, dlhodobejšie na zastupiteľských úradoch v Helsinkách, Mexiku, Paríži, Sarajeve a v Taipei. ■

Viac na:
www.mzv.sk (MZV)

Odbor archívu a knižnice pokračoval v roku 2009 vo svojej činnosti a aktivitách zameraných na skvalitnenie komunikačných kontaktov MZV SR s verejnosťou a externým prostredím. K tomu prispeli všetky tri úseky odboru – archív, knižnica aj múzeum.

diplomatický archív MZV SR

Diplomatický archív rozšíril existujúcu dokumentačnú základňu rezortu diplomacie. Pribudli ďalšie archívne dokumenty zo zastupiteľských úradov (ZÚ) SR v zahraničí z rokov 1998 a 2001, ktoré chronologicky doplnili archívne fondy jednotlivých ZÚ. Takisto boli doplnené a rozšírené hlavné archívne zbierky:

- bilaterálnych medzinárodných zmlúv SR v rokoch 1992 – 2009,
- multilaterálnych medzinárodných zmlúv SR v rokoch 1993 – 2009,
- poverovacích a odvolávacích listín zahraničných titulárov akreditovaných v SR v rokoch 1993 – 2009,
- poverovacích a odvolávacích listín titulárov SR akreditovaných v zahraničí v rokoch 1993 – 2009,
- listín o uznaní SR a nadviazaní diplomatických stykov s jednotlivými štátmi v rokoch 1992 – 2009.

S neustálym budovaním a rozširovaním informačno-dokumentačnej základne zahraničnej politiky, diplomacie a medzinárodných vzťahov súvisí aj zvýšený záujem o bádanie a štúdium v archíve. V roku 2009 bolo uskutočnených sto bádateľských návštev, v prevažnej miere to boli záujemcovia z radov študentov, historikov a politológov zo SR, ale aj z Česka, Poľska, Nemecka a Kanady.

knižnica

Knižnica MZV SR pokračovala v akvizícii a sprístupňovaní periodickej aj neperiodickej literatúry na všetkých druhoch nosičov a v budovaní knižničných a informačných fondov. Služby knižnice, ponuku dennej a periodickej domácej aj zahranič-

nej tlače, informačné databázy a rozsiahly knižničný fond využívali predovšetkým zamestnanci MZV SR, ale konzultácie a možnosti štúdia využili aj študenti a stážisti na ministerstve. Okrem toho knižnica metodicky riadila príručné knižnice jednotlivých ZÚ SR a zabezpečovala pre nich akvizíciu periodickej a neperiodickej literatúry.

diplomatické múzeum MZV SR

Diplomatické múzeum pokračovalo v rozširovaní fondu pre stálu expozíciu múzea získavaním textovej a obrazovej dokumentácie zo slovenských, z českých, anglických, francúzskych, rakúskych a talianskych archívov a prameňov. Významná časť uvedeného fondu sa spracovala do elektronickej podoby, keďže podstatná časť expozície múzea bude prezentovaná virtuálne. Časť exponátov bola spracovaná do výstavnej podoby v spolupráci s Katedrou reštaurátorstva Vysokiej školy výtvarných umení.

V rámci múzea sa realizoval projekt Pripomnutie 90. výročia úmrtia M. R. Štefánika, v rámci ktorého sa usporiadala medzinárodná konferencia na pôde MZV SR a pripravila sa výstava Milan Rastislav Štefánik – veľký slovenský a európsky diplomat (v slovenskej, anglickej a vo francúzskej mutácii) určená na prezentáciu na ZÚ SR. Výstupom z konferencie je publikácia, na príprave ktorej múzeum participuje. Na uvedený projekt tematicky nadviazalo realizáciou výstavy Štefan Osuský – spoluzakladateľ Česko-Slovenska a Spoločnosti národov (v slovenskej a anglickej mutácii) takisto určenej na prezentáciu na ZÚ SR. V súvislosti s projektom a výstavami uskutočnilo múzeum prezentácie na SI v Prahe a SI vo Viedni.

Múzeum ďalej pripravilo výstavu Krátka história diplomacie v priestoroch MZV SR, ktorej digitálna verzia je k dispozícii pre ZÚ SR, prehľad predstaviteľov a orgánov, ktoré vykonávali zahraničnú politiku v štátnych útvaroch, ktorých súčasťou bolo Slovensko, a rieši aj úpravu časti vstupného priestoru MZV SR, kde sa uvažuje o malej expozícii z histórie diplomacie na Slovensku.

Múzeum sa zapojilo do atestačného vzdelávania v rámci MZV prednáškami o histórii diplomacie. Uskutočnilo tiež prezentácie na pôde Univerzity Mateja Bela, Evanjelického lýcea a Univerzitnej knižnice v Bratislave, ako aj v rámci podujatia združenia Seniori slovenskej diplomacie. V spolupráci so ZÚ Francúzska, Talianska, USA a Veľkej Británie pripravilo podujatia zamerané na diplomatické osobnosti spoločnej histórie. Múzeum sa zapojilo do seminára o diplomatovi Vladimírovi Clementisovi v spolupráci s Inštitútom ASA. V rámci verejnej diplomacie sa prezentuje aj prostredníctvom televízie, rozhlasu a tlače.

V priestoroch MZV pokrstili v máji slovenský preklad publikácie *Generál Milan Rastislav Štefánik v archívnych dokumentoch Historikkej služby francúzskeho ministerstva obrany*

Múzeum má slúžiť najmä ako základňa pre informačné, osvetové a vzdelávacie aktivity pre širokú verejnosť aj pre špeciálne skupiny študentov, diplomatov a expertov, preto sa naň obracajú študenti, odborníci, režiséri a ďalší záujemcovia so žiadosťami o konzultácie a odborné vedenie diplomových a dizertačných prác. V roku 2009 sa zaregistrovalo ako inštitúcia múzejného typu v registri Slovenského národného múzea.

spolupráca MZV SR so združením Seniori slovenskej diplomacie

Občianske združenie Seniori slovenskej diplomacie (SSD) aj v tomto roku rozvíjalo aktivity

v spolupráci a pod záštitou MZV SR. Pôsobilo aj prostredníctvom svojich šiestich záujmových skupín, resp. sekcií, ktoré sa postupne sformovali: politická, ekonomická, právna, konzulárna, kultúrna a informatická. Najaktívnejšia bola ekonomická sekcia, ktorá pripravila dve prednášky, prezentácie (ekonomická dimenzia diplomacie), ďalej politická (aktuálne problémy zahraničnej politiky SR), právna (medzinárodné obchodné právo), kultúrna (diplomat Štefánik). Na II. valnom zhromaždení SSD 7. októbra 2009 minister M. Lajčák a vedúci služobného úradu J. Siváček potvrdili podporu MZV SR aktivitám SSD a vyzvali na súčinnosť SSD a jeho sekcií s príslušnými útvarmi MZV SR. ■

honorárne konzuláty

Sieť honorárnych konzulátov Slovenska nepochybne predstavuje významnú a vo svojej podstate nenahraditeľnú súčasť celosvetovej siete zahraničnej služby Slovenskej republiky. Aktivity jednotlivých honorárnych konzulátov (HK) zahŕňali v roku 2009 široký diapazón činností od spoluorganizovania návštev najvyšších ústavných činiteľov, čo je zvlášť významné najmä tam, kde Slovensko nemá svoje rezidenčné profesionálne zastúpenie, cez významné posilnenie akcieschopnosti rezidenčných úradov pri prezentačných akciách väčšieho rozsahu a dosahu (výstavy k 20. výročiu nežnej revolúcie, prezentácie o zavedení eura) až po zapájanie Slovenska do významných vedeckých projektov nadregionálneho významu. Mnohé HK sa podieľali konkrétnymi aktivitami na rozvíjaní bilaterálnej hospodárskej spolupráce a obchodnej výmeny, na projektoch vedeckej spolupráce či na propagácii Slovenska organizovaním výstav alebo kultúrnych a športových podujatí.

Jedným z možných efektívnych nástrojov optimalizácie činnosti honorárnych konzulátov SR je výraznejšie využívanie prostriedkov modernej globálnej komunikácie. Na základe podnetov z celosvetového stretnutia HK SR v septembri 2008 Oddelenie honorárnych konzulátov MZV vypracovalo návrh webového portálu pre honorárne konzuláty SR, ktorý by im priblížil aktuálne dianie v SR v jednotlivých záujmových oblastiach a v reálnom čase sprostredkoval prístup k efektívnym informačným zdrojom pre ich činnosť. Tento portál bol uvedený do

prevádzky s prepojením na webovú stránku MZV SR v júni 2009, je v anglickom jazyku a nachádza sa na www.mzv.sk/honorary. Doterajšia prax aj spätná väzba od honorárnych konzulov SR potvrdili účelnosť a funkčnosť prijatého opatrenia v podobe vytvorenia doteraz chýbajúceho prierezového operatívneho informačného zdroja o dianí v SR, ktorý ďalej skvalitňuje prácu honorárnych konzulátov SR.

K 31. decembru 2009 pôsobilo v 83 krajinách na šiestich kontinentoch celkovo 147 konzulárnych úradov Slovenskej republiky vedených honorárnymi konzulmi, z toho 11 generálnych honorárnych konzulátov vedených generálnymi honorárnymi konzulmi. Najväčší počet honorárnych konzulátov je v Európe, kde ich pôsobí 72, v Ázii ich bolo etablovaných 25, v štátoch Strednej a Latinskej Ameriky je ich 15, nasleduje Severná Amerika, kde je 17 honorárnych konzulátov, v Afrike je 15 a v Austrálii a Oceánii sú zriadené 3 honorárne konzuláty. V roku 2009 bolo rozpracovaných 15 návrhov na zriadenie nových úradov – z toho 4 v Európe, 6 v Ázii, 2 v Severnej Amerike, 2 v Latinskej a Strednej Amerike a 1 v Austrálii. Na troch úradoch došlo k výmene honorárnych konzulov na základe iniciatívy doterajších HK a príslušných ZÚ. Novootvorených bolo celkovo 9 úradov – 6 v Európe, 2 v Ázii a 1 v Latinskej Amerike. V dôsledku rezignácie na funkciu honorárnych konzulov boli zrušené štyri honorárne konzuláty, z dôvodu dlhodobej pasivity HK a na základe podnetu ZÚ bol zrušený jeden honorárny konzulát a dva konzuláty boli zrušené v dôsledku úmrtia honorárnych konzulov. ■

Rezortnú verejnú diplomáciu vníma ministerstvo zahraničných vecí ako dlhodobý proces komunikácie s domácou aj so zahraničnou verejnosťou, s cieľom zvyšovať atraktivnosť Slovenska, jeho kredibilitu a pochopenie zahraničnopolitických cieľov. Verejnú diplomáciu treba ukotviť v hodnotových charakteristikách identity Slovenska ako zahraničnopolitického aktéra. Ide však o dlhodobý proces, ktorý v krajinách, ktoré ho už majú za sebou, trval aj niekoľko rokov. Z hľadiska dôveryhodnosti a kontinuity považujeme za dôležité, aby východiská, ktoré verejná diplomacia pomáha formulovať smerom k cieľovým skupinám v zahraničí, vznikali doma na základe širokého konsenzu. V tomto procese zohráva nezastupiteľnú úlohu spolupráca MZV s mimovládnyimi organizáciami, ktoré vnímame ako prirodzených partnerov. Vzhľadom na ich autonómne, nezávislé postavenie, môže dochádzať k rozdielnym názorom, dôležité je však komunikovať a v diskusii obhajovať opodstatnenosť svojich postojov, čo vytvára vhodný základ na spoluprácu. Vzájomná responzivnosť napomáha vytvárať prepojenie so spoločenskými aktérmi zapojenými do realizácie zahraničnopolitických aktivít, čo sa odzrkadľuje na kredibilite štátu a prispieva k jeho pozitívnemu vnímaniu v zahraničí.

Inými slovami, expertný a často aj špecifický potenciál a uhol pohľadu, ktorý reprezentujú jednotlivé mimovládne organizácie, sú hodnotnou a najmä komplementárnou zložkou v pôsobení slovenskej zahraničnej služby. Mimovládny sektor je významným partnerom aj v oblasti rozvojovej pomoci či v otázkach Východného partnerstva EÚ alebo Strategickje koncepcie NATO a predstavuje zdroj skúseností, ktoré môžu prispieť k lepšiemu a hlbšiemu poznaniu realít, ako aj k hlbšej analýze jednotlivých teritórií či vzájomných vzťahov a súvislostí. Pomáha dodať širší obzor prioritným oblastiam a zameraniam slovenskej zahraničnej politiky. Aj preto sa MZV SR v roku 2009 opäť sústredilo na udržiavanie a prehlbovanie spolupráce s tretím sektorom, ktorá sa už stáva dobrou tradíciou a osvedčenou formou vzájomného pôsobenia.

pravidelná podpora

Dotačný program MZV spolu s dodávateľsko-odberateľskými službami predstavuje významnú časť podpory mimovládnych organizácií. V roku 2009 sa o dotácie uchádzalo celkovo 16 mimovládnych subjektov, ktoré predložili ministerstvu na posúdenie 44 projektov. Z rozpočtu bola tak ako po uplynulé roky vyčlenená čiastka 100 000 eur, ktorá bola prerozdelená medzi 22 vybra-

ných projektov. Ministerstvo ponúka možnosť uchádzať sa o grant všetkým mimovládnyim subjektom, ktoré prejavia záujem a disponujú možnosťami na realizáciu nimi navrhnutých projektov, keďže zo strany MZV ide v mnohých prípadoch o čiastkovú finančnú pomoc, aby bol podporený čo najväčší počet uchádzačov.

Rovnaká suma ako v prípade dotačného programu bola aj v roku 2009 vyhradená na dodávateľsko-odberateľské služby v oblasti publikačnej, konzultačnej a konferenčnej činnosti.

odbor verejnej diplomacie

MZV nebolo pasívne ani v ostatných aktivitách verejnej diplomacie. Odbor verejnej diplomacie naďalej komunikoval s vysokými školami, na ktorých zástupcovia ministerstva realizovali prednášky o viacerých významných otázkach týkajúcich sa zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov. Sústredili sme sa aj na aktuálnu problematiku ekonomickej diplomacie, energetickej bezpečnosti či úloh OSN v dnešnom globalizovanom svete. Na pôde MZV boli okrem iného organizované v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami viaceré konferencie, dve na tému verejnej diplomacie. Práve na uvedených dvoch konferenciách sa prediskutovali otázky systémovej a koherentnej spolupráce s tretím sektorom. Kooperácia prinesie väčšiu otvorenosť rezortu diplomacie a jeho aktivít. Zodpovedne a transparentne informovaná odborná a laická verejnosť je základom pre aktívne, dynamické a najmä flexibilné pôsobenie smerom do zahraničia, ale aj dovnútra krajiny. Sledovanie a znalosť problematiky, aktívna účasť širokej verejnosti na medzinárodnom dianí tvoria dôležitý základ pre budovanie dobrého mena Slovenska v zahraničí.

prezentácia Slovenska v zahraničí

Dôležitým krokom v oblasti komunikácie činností podporujúcich propagáciu Slovenska v zahraničí bolo zriadenie Rady vlády pre jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí, ktorej generálny tajomník pôsobí na MZV. Rezort zahraničia je v tejto súvislosti hlavným koordinátorom medzirezortných aktivít a krokov smerujúcich k vytvoreniu účinného mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie SR v zahraničí. V roku 2009 sa práce Rady vlády aktívne zhostila štátna tajomníčka MZV Oľga Algayerová. Členovia Rady sú zástupcovia viacerých relevantných štátnych, mimovládnych a regionálnych orgánov. Pre lepšiu koordináciu sa vytvorilo expertné fórum pozostávajúce z najzaangažovanejších členov. ■

Momentky z dvoch konferencií, ktoré sa v závere roku 2009 konali k problematike jednotnej prezentácie Slovenska a verejnej diplomacie na pôde MZV za účasti popredných osobností i hostí zo zahraničia

Základný rámec pôsobenia kultúrnej dimenzie zahraničnej politiky poskytuje napĺňanie ustanovení *Dohody medzi ministerstvom zahraničných vecí a ministerstvom kultúry o spolupráci pri zabezpečovaní úloh kultúrnej diplomacie a prezentácie slovenského umenia a kultúry v zahraničí*. Túto činnosť koordinuje spoločná medzirezortná skupina, ktorá navrhuje spoločné priority prezentácie kultúry v súlade so zahraničnopolitickými prioritami Slovenskej republiky a s ohľadom na prijaté bilaterálne a multilaterálne záväzky Slovenskej republiky.

Prezentáciu slovenského umenia a kultúrnu dimenziu diplomacie v praxi zabezpečovala predovšetkým sieť slovenských inštitútov, ktoré predstavujú inštitucionálny základ prezentácie slovenskej kultúry v zahraničí, ako aj zastupiteľské úrady SR v zahraničí. Žánrovo rozmanité podujatia, výstavy, hudobné podujatia, koncerty, besedy, prezentácie knižných novínok a ďalšie, predstavili zahraničnému publiku to najlepšie a najaktuálnejšie zo slovenskej kultúry. Významné výročia a udalosti, napr. 65. výročie SNP, zavedenie eura a pod., boli prezentované formou výstav, besied a dokumentárnych filmov. V roku 2009 v prezentácii SR v zahraničí dominovalo 20. výročie nežnej revolúcie.

K úspešným podujatiam zameraným na širšiu verejnosť patrila napr. účasť na filmových festivaloch, kde Slovensko predstavilo úspešné slovenské filmy, ktoré získali ocenenia v zahraničí. Medzi najúspešnejšie možno zaradiť prehliadku pôvodnej slovenskej filmovej tvorby na tému *Človek v konflikte*, ktorá sa uskutočnila v Ríme, vo Forlí a v Neapole za účasti filmových tvorcov a teoretikov. Z množstva ďalších uvádzame prezentáciu slovenských regiónov vo viacerých európskych mestách, špeciálne vysielanie série reportáží o súčasnom dianí na Slovensku pod názvom *Slovenský deň v Českom*

rozhlase, prezentáciu publikácie *Slovensko-poľské vzťahy 1918 – 1945 očami diplomatov* vo Varšave, prezentáciu výstavy s odborným seminárom *Cesta Slovenska k euru* v poľskom Sejme, Dni Slovenska vo Vroclavi spojené s prezentáciou výstavy, diskusným fórom na Vroclavskej univerzite a koncertom vo Vroclavskej filharmónii venované nežnej revolúcii 1989, panelovú diskusiu na Filozofickej fakulte Univerzity Lóránda Eötvösa v Budapešti za účasti

Výstavu 20. výročie nežnej revolúcie otvorili 17. novembra v priestoroch Slovenského inštitútu (SI) v Budapešti. Na vernisáži sa zúčastnil predseda maďarského parlamentu Béla Katona, veľvyslanec SR v Maďarsku Peter Weiss a veľvyslanec Českej republiky v Maďarsku Jaromír Plíšek.

priamych aktérov nežnej revolúcie, slávnostný koncert Symfonického orchestra Bruna Waltera a slovenských umelcov v predvečer výročia nežnej revolúcie v sídle viedenských filharmonikov, koncert Štátneho komorného orchestra v Žiline pri príležitosti 20. výročia nežnej revolúcie v Berlíne, putovnú výstavu *Najkrajšie knihy Slovenska* v rámci prezentácie SR ako hostujúcej krajiny na Medzinárodnom veľtrhu kníh pre deti a mládež v Bologni, konferenciu *Európska integrácia Slovenska (2004 – 2007 – 2009)* vo francúzskom Compiègne ako súčasť prednáškového cyklu o Slovensku a výstavu slovenského vojnového výtvarného umenia *Trajektória osudu – Človek a vojna v slovenskom výtvarnom umení troch desaťročí* v Múzeu veľkej vlasteneckej vojny v Moskve.

Jednou z kľúčových aktivít Odboru kultúrnej diplomacie sú aj projekty Stredoeurópskej kultúrnej platformy (formát krajiny V4 plus Rakúsko a Slovinsko). V tejto súvislosti sme sa podieľali na dvoch podujatiach v Českej republike (Slavonice, divadlo Skrat) a vo Švédsku (Göteborg, výstava *Storočie pamäti*). Súčasne bol pilotným titulom *Prechádzka po Slovensku* uvedený do praxe projekt realizácie výstavných projektov prostredníctvom CD nosičov. ■

Minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák na snímke otvára výstavu k 20. výročiu nežnej revolúcie na pôde Waseda University v Tokiu

moderná slovenská diplomacia

5.

Ekonomická prepojenosť krajín, globalizácia medzinárodných vzťahov, internacionalizácia národných politík a rozvoj informačných technológií generujú globálne záležitosti vyžadujúce si globálny prístup a riešenia. Tieto nezvratné procesy predstavujú prirodzenú výzvu pre zahraničnú službu, spôsobujú výrazné rozšírenie jej predmetu záujmu a diplomatov posúvajú do role akýchsi „manažérov globalizácie“. Moderná diplomacia už nie je iba o politickom spravodajstve, štátnych návštevách a účasti na spoločenských podnikoch, ale predovšetkým o aktívnom presadzovaní princípov demokracie, ľudských práv, dobrého vládnutia, slobody jednotlivca, kontroly zbraní hromadného ničenia, boja proti terorizmu, kriminalite, nelegálnej migrácii, prevencii konfliktov, o plnení si záväzkov vyplývajúcich z členstva v nadnárodných zoskupeniach a pod. Osobitne náročnou výzvou globálneho veku je podpora podnikateľských aktivít krajiny, ochrana investícií a predovšetkým poskytovanie kvalitných služieb občanom SR. Zvládnuť toto široké spektrum činností je úloha vyžadujúca si aktívny prístup v procese modernizácie predovšetkým v oblasti riadenia ľudských zdrojov, finančných tokov, informačno-technických zariadení a neustálu adaptáciu systému zahraničnej služby na vývoj externého prostredia. Modernizácia je teda vnímaná ako neustále pokračujúci proces, ako systémové vytváranie predpokladov na úspešné plnenie si poslania MZV SR, ktorým je:

- ▣ práca v prospech bezpečného, prosperujúceho a úspešného demokratického Slovenska;

- ▣ ochrana a presadzovanie záujmov štátu a jeho občanov v medzinárodnom prostredí, vychádzajúc z hodnôt, princípov a záujmov SR ako člena EÚ, NATO a OSN;
- ▣ prispievanie k zvyšovaniu bezpečnosti, šíreniu slobody, demokracie, presadzovaniu udržateľného rozvoja a prosperity vo svete;
- ▣ koordinácia jednotného výkonu zahraničnej politiky Slovenskej republiky;
- ▣ poskytovanie profesionálnych a kompetentných služieb občanom a partnerom doma a v zahraničí.

V roku 2009 MZV SR pokračovalo v posilňovaní schopnosti organizácie ovplyvňovať zahraničnopolitické dianie v prospech záujmov SR a jej občanov prostredníctvom zvyšovania profesionality zamestnancov, ich flexibility a schopnosti rýchlej reakcie v zásadných otázkach. Na základe získaných skúseností z reformných procesov predošlých rokov došlo k inovácii systému strategického a finančného plánovania, krízového, projektového a procesného riadenia, hodnotenia zamestnancov, ich vzdelávania, motivácie i k skvalitneniu služieb pomoci občanom. Zásadným momentom bolo rozhodnutie o novej organizačnej štruktúre rezortu, v rámci ktorej bol na vybraných úsekoch zavedený štvrtý stupeň riadenia, došlo k zrušeniu niektorých odborov, vytvoreniu nových organizačných útvarov a preskupeniu agend i personálnych kapacít. Nová organizačná štruktúra v plnej miere reflektuje priority zahraničnej politiky, jednoznačne oddeľuje hlavné od podporných činností a kladie dôraz na ekonomickú a verejnú diplomaciu. ■

nová kvalita v prístupe k rozvoju ľudských zdrojov

Riadenie ľudských zdrojov a ich potrieb je už kontinuálne stredobodom pozornosti ministerstva. Priamo úmerne so zvyšujúcimi sa kvalifikačnými nárokmi na pracovníkov zahraničnej služby vytvára MZV predpoklady na skvalitňovanie odbornej a jazykovej pripravenosti zamestnancov. Potvrdením dôležitosti tejto oblasti bolo i vyčlenenie čiastky viac ako 300 000 eur na krytie nákladov spojených so vzdelávaním našich pracovníkov.

V súlade so zameraním činnosti Oddelenia vzdelávania zamestnancov (OVDA) sa jeho aktivity v roku 2009 sústredili najmä na dve oblas-

pe organizácie v oblasti ľudských zdrojov bolo schválenie koncepcie činnosti Diplomatickej akadémie, ktorá začala pôsobiť od 1. januára 2010 ako samostatný odbor v rámci Osobného úradu MZV.

Z dôvodu zosúladenia systému personálnych pravidiel a postupov MZV s novelou zákona o štátnej službe a takisto s cieľom zvýšiť motiváciu zamestnancov bol schválený nový *Kariérny poriadok rezortu*.

systémový prístup k zvládaniu krízových situácií

Posledné udalosti spojené so šíriacou sa pandémiou chrípky typu A (H1N1), rozmáhajúce

Budova MZV
Palugyayov palác

ti. Oblasť primárnych vzdelávacích aktivít zahŕňovala vzdelávacie programy na získanie určitého stupňa diplomatickej hodnosti (atestačné vzdelávanie – programy A, B, C, 50 účastníkov), predvýjazdovú prípravu (94 účastníkov), programy odborného vzdelávania (viac ako 300 účastníkov), adaptačné vzdelávanie nových zamestnancov (32 účastníkov) a výučbu cudzích jazykov (viac ako 150 účastníkov). Oblasť sekundárnych aktivít zahŕňovala účasť pracovníkov MZV a zamestnancov štátnej správy na domácich a zahraničných kurzoch, spoluprácu so slovenskými univerzitami v oblasti výmeny lektorov a zabezpečovania stáží vysokoškolských študentov. Medzníkom v prístu-

sa pirátstvo pri somálskych brehoch, evakuácia občanov SR počas konfliktu v Libanone, ako aj zemetrasenie na Sumatre či ostatné udalosti na Haiti potvrdzujú, že diplomacia musí byť pripravená a mať k dispozícii potrebné nástroje na minimalizáciu a elimináciu rizík vzniku krízových situácií.

V júni 2009 vznikol Odbor krízového manažmentu (OKRM), ktorého cieľom bolo vytvoriť komplexný systém zabezpečenia plnenia úloh krízového manažmentu. Hlavnou úlohou odboru je realizovať jednoduchý, dostatočne flexibilný a efektívny systém krízového manažmentu, kompatibilný so systémom národného a medzinárodného krízového manažmen-

tu, vrátane schopnosti aktívne prispievať do týchto systémov. Súčasťou prioritou OKRM je zlepšenie kapacít včasného varovania a efektívnejšieho operatívneho výkonu úloh v prípade vzniku krízových situácií. V rámci realizácie svojich činností sa môže oprieť o výstupy svojich poradných orgánov – Situačného centra (SITCEN) a Operačného centra (OPCEN). Úlohou SITCEN je pripravovať komplexné analýzy bezpečnostných hrozieb a krízových situácií s potenciálnym alebo reálnym dosahom na záujmy SR, predovšetkým na bezpečnosť občanov a štátu. OPCEN zasa plní predovšetkým operatívne úlohy súvisiace s predchádzaním, riešením alebo odstraňovaním následkov krízovej situácie.

služba občanovi

Vytvorením Strediska pomoci a služieb občanom došlo k integrácii komunikácie MZV so širokou verejnosťou. Úlohou strediska je predovšetkým poskytovať informácie prvého kontaktu, ako aj informácie o podmienkach cestovania do zahraničia. V priebehu roka 2009 tak poskytlo 7 217 telefonických konzultácií týkajúcich sa aktuálnych cestovných obmedzení, kontaktov so ZÚ SR v zahraničí, overovania verejných listín na použitie v iných krajinách či vybavovania dedičstva v zahraničí. Zabezpečovalo asistenciu občanom, ktorí sa ocitli v núdzi. V spolupráci s ďalšími útvarmi MZV, najmä s Konzulárnym odborom a Odborom krízového manažmentu, pracovníci strediska koordinovali asistenciu v prípadoch dopravných nehôd, strate cestovných dokladov, ale aj pri hľadaní nezvestných príbuzných či úmrtiach slovenských občanov v zahraničí. Opodstatnenosť útvaru potvrdila i mimoriadna udalosť týkajúca sa zrútenia lietadla AIR FRANCE do Atlantického oceánu, na palube ktorého sa nachádzali aj slovenskí občania.

S cieľom skvalitniť služby občanom stredisko zaviedlo v roku 2009 možnosť dobrovoľnej registrácie na webovej stránke ministerstva pre slovenských občanov cestujúcich do zahraničia. V prípade, že sú účastníkmi krízovej situácie, ministerstvo, resp. ZÚ SR, môžu zaregistrovaným slovenským občanom poskytnúť potrebné informácie.

strategické plánovanie

Pilotná prevádzka systému strategického plánovania prostredníctvom metódy Balanced Scorecard v roku 2008 priniesla viacero cenných skúseností, ktoré boli v roku 2009 zohľadnené pri tvorbe a realizácii nového plánovacie-

ho cyklu. Znížením administratívnej náročnosti systému a uvoľnením priestoru pre iniciatívu odborov a zastupiteľských úradov došlo k zvýšeniu flexibility v realizácii cieľov zahraničnej služby a adaptácii systému možnostiam a potrebám rezortu. Aktualizovaná verzia stratégie pozostáva z piatich strategických priorít obsahujúcich 23 strategických cieľov.

projektové riadenie

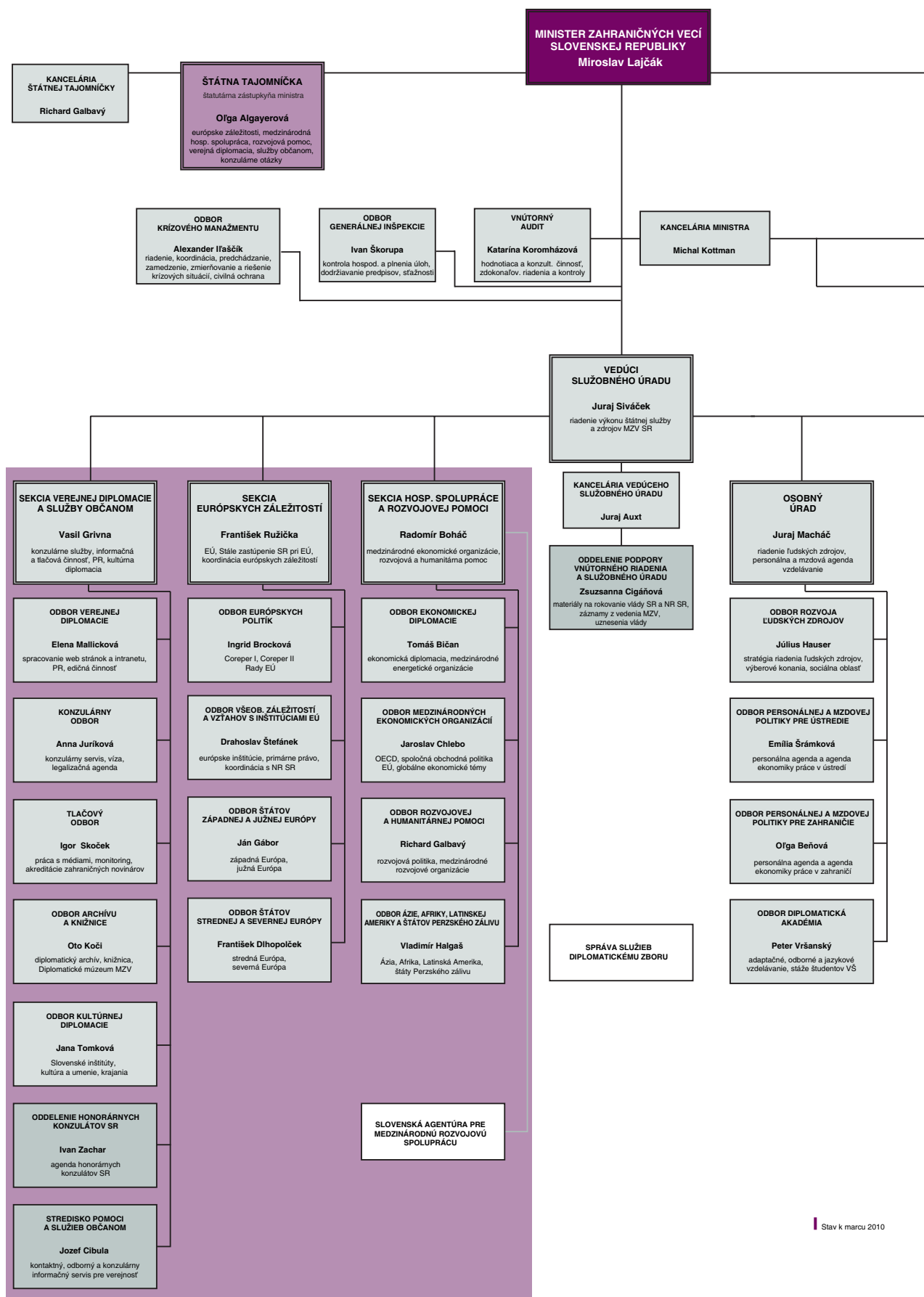
Účelom zavedenia projektového riadenia v podmienkach MZV bolo vytvorenie nástroja, ktorý by umožnil naplňovať tie ciele zahraničnej služby SR, ktoré svojim obsahom presahujú možnosti realizácie uplatnením klasického (líniového) riadenia, a zároveň vytvoriť logistickú podporu (finančné prostriedky, ľudské kapacity) úlohám, ktoré niesli znaky projektov, vykonávali sa aj v minulosti, ale bez efektívneho systému podpory, kontroly a zodpovednosti. Rok 2009 bol prvým rokom histórie MZV SR, v ktorom boli spustené viaceré projekty a úspešne sa realizovali ich jednotlivé etapy. Získané skúsenosti z implementačného procesu budú v roku 2010 využité na zvýšenie kvality a efektívnosti prác vykonávaných zapojením projektových mechanizmov.

zlepšovanie interných procesov

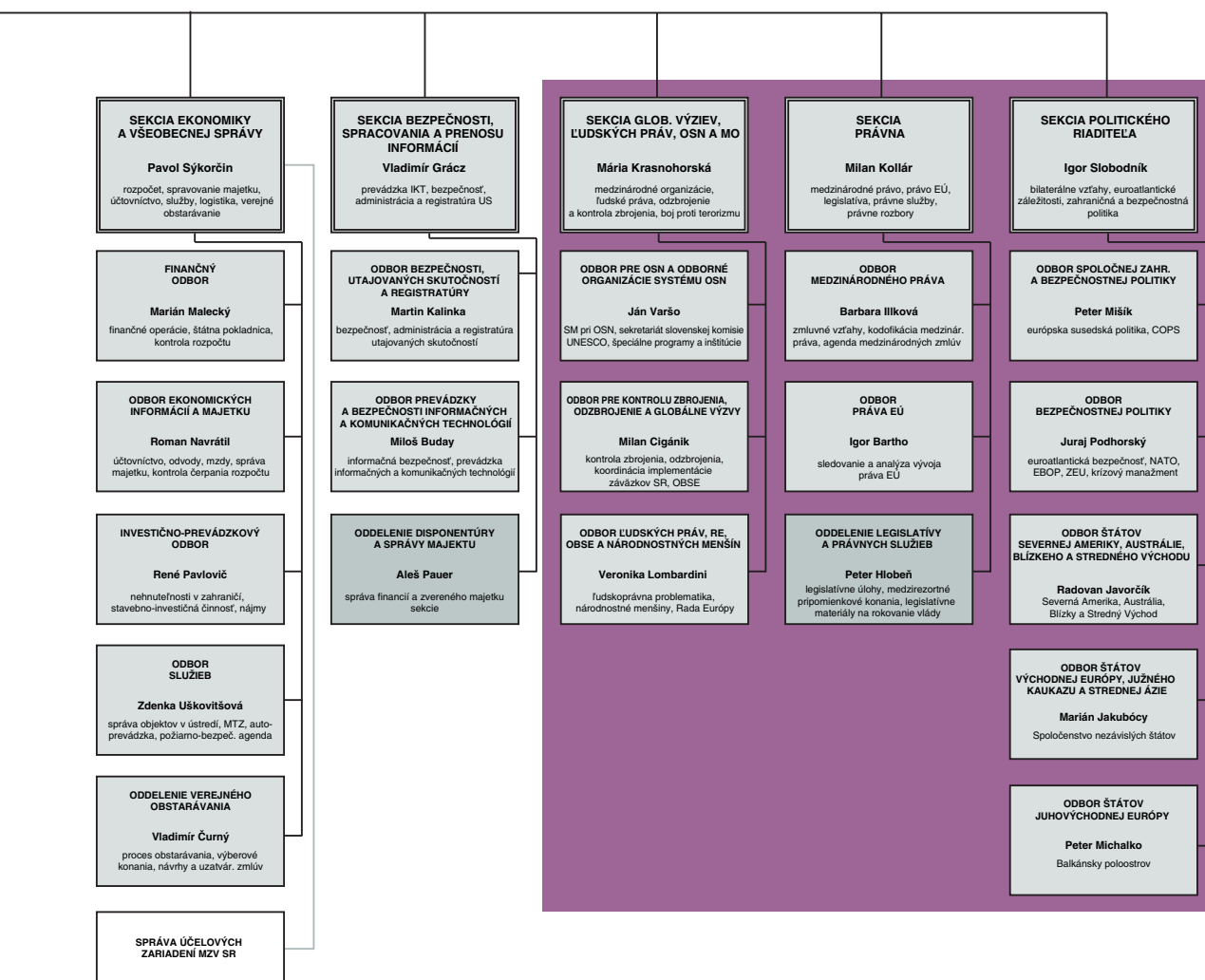
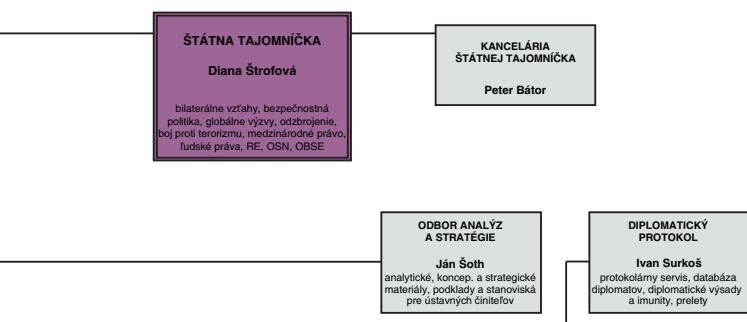
Rok 2009 je možné označiť ako rok pevných základov procesného riadenia. V jeho priebehu sa aktualizovala a doplnila procesná mapa ministerstva, uskutočnilo sa zosúladenie procesnej mapy s existujúcim tokom procesov podľa novej organizačnej štruktúry, prepojenie procesov s internými riadiacimi aktmi, priradenie vlastníkov, organizačných jednotiek a interných riadiacich aktov k jednotlivým procesom. Taktiež sa realizovali prezentácie a zaškolenia pracovníkov ministerstva na využívanie softvérového nástroja pre procesný model, vypracovanie postupov pre procesné riadenie a zverejnenie definitívnej verzie procesnej mapy na intranete ministerstva.

Neodlučiteľným prvkom zlepšovania výkonnosti procesov je optimalizácia interných riadiacich aktov (IRA), ktorej cieľom bolo vytvoriť prehľadnú a aktuálnu *Zbierku IRA ministerstva*, dostupnú v ústredí, ako aj on-line na ZÚ, jednotnú formu a štruktúru predpisov, informačný systém na účely tvorby a správy predpisov a jednotný proces tvorby a aktualizácie predpisov. Jednotnú tvorbu, registráciu a správu *Zbierky IRA ministerstva* bude zabezpečovať samostatný softvérový nástroj – Editor interných riadiacich aktov. ■

organizačná schéma MZV

Stav k marcu 2010

Samostatné organizácie MZV SR

Zákonom Národnej rady Slovenskej republiky číslo 596/2008 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2009 a zákonom číslo 448/2009 Z. z., ktorým sa mení a doplňa zákon číslo 596/2008 Z. z. o štátnom rozpočte bol záväzný ukazovateľ príjmov kapitoly MZV SR stanovený vo výške 2,556 milióna eur.

Z celkového objemu výdavkov kapitoly MZV SR na rok 2009 vo výške 131,754 milióna

eur bol záväzne stanovený limit miezd, platov, služobných príjmov a ostatných osobných vyrovnaní vo výške 49,373 milióna eur a limit kapitálových výdavkov vo výške 13,195 milióna eur.

V priebehu roka 2009 bol rozpočet výdavkov rozpočtovými opatreniami upravený na 125,296 milióna eur. Skutočne bol čerpaný v objeme 123,683 milióna eur (na 99 %).

kapacity zahraničnej služby v roku 2009

- Slovenskú republiku v roku 2009 zastupovalo 61 zastupiteľských úradov (v priebehu roka vznikli nové zastupiteľské úrady Slovenskej republiky v Albánsku a Macedónsku), 7 stálych misii, 9 generálnych konzulátov (v roku 2009 došlo k uzavretiu činnosti generálneho konzulátu Slovenskej republiky v Brne), 3 pobočky zastupiteľských úradov, 1 konzulárne zastupiteľstvo, 8 Slovenských inštitútov a 1 Slovenský ekonomický a kultúrny úrad
- Na MZV SR v roku 2009 pracovalo 1 063 zamestnancov, z toho v ústredí ministerstva 433 a na zastupiteľských úradoch 630.
- Vystriedaných, resp. vyslaných bolo 152 zamestnancov vrátane pracovníkov iných rezortov – 87 diplomatov, 53 administratívno-technických zamestnancov a 12 zamestnancov z iných rezortov.

percentuálny podiel
rozpočtu MZV SR zo ŠR

výdavky MZV SR v roku 2009*

(zjednodušený prehľad programovej štruktúry – skutočné čerpanie v mil. eur)

□ Program Rozvoj zahraničných vzťahov	107,282
v tom:	
Slovensko v bezpečnom a demokratickom svete	9,137
Prosperujúce Slovensko a trvalo udržateľný rozvoj	6,797
Záujmy SR v efektívnej EÚ	11,652
Služba občanom a Slovensko otvorené svetu	41,442
Podpora modernej slovenskej diplomacie	38,254
□ Oficiálna rozvojová pomoc	5,832
v tom:	
prevádzkové výdavky	0,491
kapitálové výdavky	0,025
prostriedky na ODA	5,316
□ Príspevky SR do medzinárodných organizácií – MZV SR	10,569
v tom:	
kapitálový transfer Head Quarter NATO	0,124
príspevky SR do medzinárodných organizácií	10,445
□ Výdavky spolu	123,683

* Uvedené údaje nie sú záväzné, majú len informatívny charakter a vychádzajú z účtovnej evidencie MZV SR.

Záverečný účet kapitoly MZV SR za rok 2009 bude vypracovaný v súlade so zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a so Smernicou Ministerstva financií SR na vypracovanie záverečných účtov kapitol štátneho rozpočtu, a následne predložený Ministerstvu financií SR, Úradu vlády Slovenskej republiky a Zahraničnému výboru Národnej rady SR v apríli 2010.

zastupiteľské úrady Slovenskej republiky

legenda

- veľvyslanectvá
- stále misie
- generálne konzuláty
- ▲ pobočky veľvyslanectiev
- ▲ slovenské inštitúty
- slovenský ekonomický a kultúrny úrad

Minister zahraničných vecí SR Miroslav Lajčák s macedónskym kolegom Antoniom Milošoskim pri otvorení slovenského veľvyslanectva v Skopje

Spoločná fotografia vedúcich zastupiteľských úradov SR s vedením ministerstva zahraničných vecí (júl 2009)